НАША ПРАВДА

КВІТЕНЬ-
ТРАВЕНЬ

1928

ЗМІСТ:

Проти націоналістичних зрадників.

СРСР.

З міжнародного робітничого руху.

Посмертна згадка.

На стороні 123, справа надруковано в рядку 24 згори:

залишилася **з ними**

має бути:

залишилася **з нами**

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

НАША ПРАВДА

ВИДАЄ
КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

Рік VIII — Львів, Квітень—Травень, 1928 — Ч. 4—5

ДОВЕСТИ БОРОТЬБУ ДО КІНЦЯ.

1.

Січнева партійна нарада показала, які величезні успіхи зробила більшовизація КПЗУ за останні роки. Представники майже без винятку всіх партійних організацій без усяких хитань заняли тверду більшовицьку позицію що до старого парткеровництва, як тільки стало ясно, що це керовництво пішло проти лінії КІ і КПП, хоче протиставити КПЗУ КПбУ і намічає курс на перетворення партії в знаряддя польського фашизму.

КПЗУ показала, що вона є справжня більшовицька ленінська партія, що вона недармо під керовництвом КІ і ЦК КПП в найміцнійшому ідейному звязку з КПбУ, в найтяжших умовах буржуазно - фашистівської дктатури на протязі низки років стояла на чолі революційного руху західно - українських працюючих мас. Бувша керовнича група, як тільки виступила проти КІ, зараз же опинилась штабом без армії, зараз-же станула ізольована від партії і дискредитована в її очах.

Слідуючи за партією сказали своє слово передові робітники. 3600 голосів у Львові за список № 13 і 106 голосів за список прихильників розламу — така була їх відповідь. І львівські робітники не залишились одинокі. Майже сім тисяч голосів зібрав анульований список № 13 в стрийській окрузі, де однодумці Василькова навіть не змогли виставити свого списку. Правда, — потім вони скрізь кричали, ніби то хтось цей список пірвав на очах фашистівської поліції. Але це була нахабна брехня. Ва-

сильківські підпихачі дійсно зібрали шляхом ошуканства декілька десятків робітничих підписів, заявляючи ніби то вони являються представниками робітничо-селянської єдности; цим же шляхом ошуканства вони переконали одного робітника бути уповноваженим їх списку. Але коли цей робітник довідався, в чому справа, він віддав список не у виборчу комісію а дійсним представникам «робітничо-селянської єдности», що її імям хотіли васильківці спекулювати. Список (ніхто його не рвав) досі є в цілости.

Робітники не пішли за розламовцями. Декілька десятків націоналістичних інтелігентів, що вийшли з сільської або міської дрібної буржуазії, декілька десятків галицьких дрібно-буржуазних політиканів — от уся «армія», що її вдалось змобілізувати прихильникам Василькова та Турянського під прапори шумськізму.

Тепер на сторінках преси розламівців робляться спроби замазати цей скандальний провал списку своїх прихильників у Львові (одинокому місці, де цей список було виставлено). Покликаються на 250 тисяч голосів ніби то зібраних правим Сельробом; в дійсности він зібрав 150 тисяч голосів. Це все ніби то були голоси за шумськізм. Ми маємо тут справу з новим фокусом політичних шантажистів, що його проте дуже легко розкрити. Вірно те, що прихильники шумськізму (тоб-то елементи, що вороже ставляться до Радянської України) безумовно є серед керовників правого Сельробу (згадаємо славнозвісну резолюцію Козіцького). Вірно також і те, що ці елементи мають деякі звязки з верхівкою західно-українського селянства, для якого шумськізм є певним етапом на шляху до польського фашизму. Але навіть і ці елементи не посміли в своїй пресі ні підчас виборчої агітації виступити під прапором шумськізму, як це робило «Світло», ні з точки зору «шумськізму» критикувати політику Радянської України. Навпаки — вони навіть скрізь уживали радянського антифашистівського словника. Колиб було інакше, ми певні, що список № 8 не зібрав би був й десятої частини тієї кількости голосів, яку було за нього подано.

В цьому нас остаточно переконує та діференціяція у складі Сельробу, що відбувається вже після виборів як раз по питанню про шумськізм, себ-то про відношення до Радянської України. За

або проти Радянської України?! Коли за шумськізм, то значить проти Радянської України та Радянського Союзу, разом з українським буржуазно-націоналістичним табором, фактично разом із польським фашизмом та міжнародним імперіялізмом.

Бо «історична місія», яку т. зв. шумськізм виконує зараз в інтересах польського фашизму та міжнародного імперіялізму на Західній Україні полягає в тому, щоби відірвати хоча б частину мас від антифашистівського табору з приводу непогодження з національною політикою КПбУ та КПП, щоби врешті решт зробити цю частину мас знаряддям антирадянської акції фашизму. Правда, панове зі «Світла» запевняють, що вони за Радянський Союз і Радянську Україну. Маслов та Рут Фішер (разом із троцьківською опозицією) також запевняють, що вони є прихильниками Радянського Союзу. Але одночасно вони заявляють, що в Радянському Союзі панує кулацька диктатура, що робітничу клясу там притнічують на зразок капіталістичних країн... Васильків та Турянський також найвірніші друзі Радянської України. Але хиба вони винуваті в тому, що на чолі КПбУ своїть якась кліка Кагановича, що плентається в хвості руського повінізму, що ЦК КПбУ — це якийсь додаток до групи «Волі Народу», яка нібито досі не відреклась від свого москвофільства царських часів. — І захищай після цього Радянську Україну, — коли тільки вірити Васильковим!

Але в тому вся річ, що Васильковим не вірить партія, не вірять революційні робітники та селяни. І ніякий чесний революціонер не зрозуміє, навіщо треба організувати селян і робітників Західної України не проти польського фашизму та міжнародного імперіялізму, а проти Радянської України, проти ЦК КПбУ (що з початку фігурував під іменем групи Кагановича), навіщо приподносити працюючим масам Західної України шумськізм, що є, як сказано в одноголосно принятій резолюції пленуму ЦК та ЦКК КПбУ з приводу розламу КПЗУ,—виявом українського фашизму, коли ти не робиш свідомо або не свідомо в інтересах ворогів Радянської України, в інтересах тих, хто підготовляє буржуазну реставрацію, що невідривно звязана з остаточним закріпаченням працюючих мас Західної України польському фашизмові.

2.

Спроба розбити революційний робітничо-селянський табор на Західній Україні находиться на передодні повного краху і незугарним пахолкам польського фашизму властиво слід було би скласти зброю. Але вони цього не роблять. Вони готові розбити чоло, щоби тільки хоч чим небудь послужити панові маршалку. І вони ще й ще раз вживають шахрайських маневрів, хочуть далі ошукувати хоч би й невеликі купки своїх прихильників, власне тих, котрі не є свідомими контрреволюціонерами і йдуть за Васильковим і Турянським тільки тому, що не розібрались остаточно, куди їх ці ведуть.

Одним із найбільш безсоромних шахрайських фокусів Василькова та Турянського являється їх остання заява до КІ, яку вони приспішили опублікувати, не чекаючи відповіди, бо вони чудово розуміють, що ніякої відповіди не буде.

Комінтерн не може провадити жадної розмови з людцями, що ведуть антирадянську агітацію в фашистівській Польщі, не говорячи вже про те, що вони розтоптали ногами найелементарнійші засади комуністичної дісціпліни, що вони на протязі низки місяців вживали відносно найвищого органу міжнародного революційного пролетаріяту системи дрібного ошуканства.

Васильків та Турянський не можуть не розуміти, що їм нема чого чекати будь якої відповіди з Комінтерну ще й тому, що ці панове мають нахабство фактично вимагати від Комінтерну ні більше ні менше, як цілковитої капітуляції перед жалюгідною жмінкою агентів української буржуазії та польського фашизму. Справа йде фактично про те, щоби Комінтерн зрікся своїх рішень, скасував революцію 4-того зїзду КПП, відмінив рішення української Комісії (серпень) і Політсекретаріяту (грудень) в справах шумськізму і політики КПЗУ, анулював численні постанови партійних організацій КПбУ до 10-того зїзду, що також сказали своє слово про шумськізм, і визнати цей шумськізм — слідом за українським білогвардійцем Шаповалом — за останнє слово правильної національної політики, перед яким всі повинні схилитися до долу. А в тім, згідно заяві Василькова та Турянського, цим Комінтерн не може обмежитися. Він повинен ще скасувати ЦК КПбУ та ЦК КПП за опортунізм та великодержавний шовінізм і доручити таким досвідченим знавцям ленінізму, як Васильків та Ту-

рянський, виправлення лінії обох партій. Приблизно на цих умовах Васильків та Турянський готові говорити про те, щоби вщасливити КІ згодою повернутися до його рядів.

Ми не вважаємо Василькова ні Турянського геніяльними людцями! Ні в якому разі! Але навіть тих дуже обмежених інтелектуальних здібностий що природа їм відпустила, досить для того, щоби зрозуміти, що Комінтерн на їх заяву відповідати не буде. Вони й не разраховують на відповідь. Вони розраховують на тих своїх нечисленних однодумців, яких їм досі щастило ошукувати і в очах яких вони хочуть так би мовити розоблачити Комінтерн. Васильків та Турянський готові говорити з КІ, але КІ почуває себе дуже непевно й тому боїться.

Але ця дрібно ошуканська метода турянсько - васильківської дипльоматії нікого в блуд не введе. Кожний розуміє, що слова про «єдиний фронт», «ліквідацію розламу» і тп., якими переповнена заява — це для бідних. Факти наочно свідчать, що так званий шумськізм, під якого прапором вони йдуть, це тільки переходовий етап до Ундо-фашистівського табору.

3.

В початку вони обвинувачували групу Кагановича в складі ЦК КПбУ (не цілий ЦК,—куди там) в деяких ухилах від правильної ленінської лінії в національному питанні. Було тільки не зовсім ясно, чому Каганович є генеральним секретарем ЦК КПбУ і хто-же в кінці кінців займає у складі ЦК КПбУ правильну політичну позицію проти «групи Кагановича». Також неясно було, чому 10 зїзд КПбУ і низка пленумів одноголосно засудили шумськізм, коли по васильківсько-турянському виходило, що шумськізм це найправильніша ленінська позиція, проти якої на Україні йде тільки «група Кагановича».

Тепер вже справа виглядає трохи інакше. Вже в числі «Землі й Волі», що його випустили розламовці, в статті Василькова ми бачимо значний крок вперед до «шерег маршалка Пілсудського». Тепер вже не тільки групу Кагановича, а цілу КПбУ (без псевдоніму) обвинувачується в занедбанні роботи серед українського пролетаріяту. Одночасно говориться про утворення в партії неможливої атмосфери для українських комуністів. Звідси цілком ясний висновок, що КПбУ не є партією укра-

їнського пролетаріяту, а якоюсь зовнішною, ворожою для нього, якоюсь окупаційною силою. Це стара, престара теорія петлюрівців та ундівців, що завсігди вважали і уважають зараз КПбУ агентурою Москви. До цього тепер фактично договорилась і васильківська група.

В останному документі васильківців на кожному кроці говориться про опортунізм ЦК КПП і ЦК КПбУ (оскільки лінію ЦК КПбУ ввесь час цілковито підтримував і підтримує зараз ЦК ВКП і Комінтерн, мова йде фактично про опортунізм ЦК ВКП та Комінтерну). В чому бачать революціонери «без страха і упрека» Васильків і Турянський, які не так давно вийшли з буржуазно-націоналістичного табору, що хитався поміж Петлюрою, Денікіном та Пілсудським,—опортунізм ЦК КПбУ та ЦК КПП? Перш за все в повній капітуляції перед бувшою групою «Воля Народу». Трудно зрозуміти, яке відношення має ЦК КПбУ до бувшої групи «Воля Народу», але шляхи льогіки Василькова та Турянського «неісповідимі». У них виходить так, що ЦК КПбУ в питаннях західно-української політики, це якийсь додаток до групи «Воля Народа». Що торкається цієї останної, то вона, як весь час намагались і намагаються нас запевнити літератори зі «Світла», досі не зліквідувала старого москвофільського цареславія. Отже опортунізм ЦК КПП та ЦК КПбУ полягає в їх залежности від старого москвофільського «цареславія». А в тім Васильків та Турянський самі в богатьох місцях ріжних своїх заяв та документів стверджують, що група Кагановича (себто ЦК КПбУ) плентається в хвості великодержавного руського повінізму. Нема чого дивуватися після цього, що польсько-фашистівська вулична преса з задоволення відмічає перехід розламівців КПЗУ на «grunt państwowości polskiej». Польська буржуазія і польські соціял-зрадники пе-пе-сівці завсігди тримались і тримаються зараз тієї думки, що зовнішня політика СРСР взагалі й зокрема що до Польщі та Західної України є продовженням політики руського царизму. Польська буржуазія разом із пе-пе-сівцями завсігди говорила тою прозою, що її зараз вживають керовники розламової групи. Трублячи на всіх перехрестнях про старе москвофільство (в звязку з КПП і КПбУ), яке хтось ніби то хоче зробити гегемоном робітничо-селянського руху на Західній Україні, викликаючи таким чином в памяти працюючих примару царської окупації

Східної Галичини в 1914—15 рр. васильківці оказують велику прислугу польському фашизмові в справі політичної підготовки західно-українських мас до війни проти СРСР. Всебічна діскредитація Радянської України й її передових робітників — це основний зміст роботи розламової групи, це політичний змисл її існування не тільки для польського фашизму, але й для її самої. Цьому головному завданню присвячені всі сторінки «Світла», йому присвячені всі фейлєтони пана Новітного, що відзначаються своєю огидливістю, навить порівнюючи їх з тим, що взагалі пишуть на сторінках жовтої преси. В одному з цих фейлєтонів оповідається, як те воленародівці переплутали голос Кагановича з «Руским Голосом», при чому майже весь фейлєтон написано коверканою руською мовою, в стилі звичайного глузування шовіністів над чужою мовою, при чому декілька коверканих російських фраз взято ніби то зі звіту т. Кагановича на 10-ому зїзді КПбУ, хоча т. Каганович робив там звіт українською мовою.

Тільки чорносотенний фашистівський листок міг би позволити собі на таку гидоту! По тім слідує низка фейлєтонів того-ж автора, скерованих на те, щоби змішати зі сміттям відповідальних представників української радянської преси. Тов. Ларик — редактор центрального органу українського радянського уряду, член ревізійної комісії ЦК КПбУ іменується не більше не менше, як холуєм. Перед ким? Очевидячки перед Москвою! Два фейлєтони підряд скеровані проти фактичного редактора «Комуніста», кандидата в члени ЦК КПбУ тов. Тарана. Що це таке? Це виконання директив Шаповала, директив закордонної української білогвардийщини!

«Тих українських комуністів, що підлабузнюються до Москви треба взяти під бойкот, як зрадників українського робітництва та презрених малоросіян». *(Шаповал).*

Шляхи Василькових та Шаповалів цілком сходяться. За спиною обох стоїть один господар — міжнародний імперіялізм зі своїм пахолком: польським фашизмом.

4.

Але у польського фашизму крім СРСР є ще один ворог у себе дома і цей ворог найнебезпечнійший для нього. Ми маємо на увазі КПП. ЦК КПП це є центральний штаб працюючих мас

Польщі, Західної України та Західної Білорусі, що ведуть революційну боротьбу проти фашизму. Тому фашистівська дефензива вживає всіх зусиль, щоб знищити, або хоча послабити КПП. Тому її шалено цькують буржуазія та соціял-зрадники, як партію московських агентів і тп.

Тепер на допомогу всій цій зграї приходить васильківська група, яка зі свого боку кидає на КПП обвинувачення в підтримці москвофільського «цареславія» на Західній Україні. Безглуздя цього обвинувачення кидається в вічі. Навіть фашистівська дефензива знає, що група «Волі Народа», яка на думку васильківців є представницею москвофільського цареславія, не має ніякого відношення до КПП. Не кажу вже про те, що наклепом являється обвинувачення самої бувшої групи «Волі Народа» в москвофільському цареславії. Але цей наклеп повторюється у всіх документах васильківської групи. Очевидно творці цих грязних документів добре собі засвоїли латинську приповідку «клевещіть, клевещіть, завжди щось залишиться від вашої клевети» для фашизму, зокрема для фашистівської дефензиви.

Проте цією безпосередною послугою фашистівській дефензиві васильківці не обмежуються. Їм треба ще діскредитувати ЦК КПП і взагалі польських комуністів та всіх, хто бореться проти фашизму в Польщі в очах західно-українських працюючих мас. Вони це й роблять, безсоромно спекулюючи на націоналістичних забобонах та на їх пережитках. ЦК КПП разом із ЦК КПбУ пришивається обвинувачення в опортунізмі. На яких підставах? Крім підтримки москвофільства (це для польського фашизму і для польської дефензиви) КПП закидається ще її позиція за часи травневого перевороту (це для західно-українських мас). Цю позицію використовують розламовці, щоби показати польських комуністів зараз мало що не пілсудчиками.

Дійсні пахолки сучасної фашистівської диктатури Пілсудського нічого не говорять про те, що травневу помилку давно засуджено і ліквідовано, тим більше мовчать вони як мертві про власну позицію за часи травневого перевороту, про те, що тодішній ЦК КПЗУ на чолі з Турянським та Васильковим тримався тієї думки, що треба в соймі голосувати за Пілсудського, як за президента. ЦК КПП разом із працюючими масами Польщі мав

деякі ілюзії що до Пілсудського, але давно і остаточно від них відмовився. Васильківська група мала ці ілюзії також і довела їх поступово до майже відкритої праці для пана маршалка. Ось в чому вся ріжниця і треба мати васильківське нахабство, щоби зараз нагадувати ЦК КПП про травень 1926 р.

Лівиці-ППС звичайно не можна рівняти з КПП. Але ця організація виконує величезну працю серед польського пролетаріяту Західної України (не кажучи про її роботу на других теренах Польщі), звільняє його поступово від загару буржуазно-націоналістичної ідеольогії, від впливу зрадницької правиці ППС. Ця робота відповідає інтересам всього антифашистівського табору в Польщі і на Західній Україні. Вона перш за все є в інтересах українського пролетаріяту Західної України, який дуже зацікавлений в тому, щоби притягти до участи в своїй визвольній боротьбі польську частину пролетаріяту Західної України.

І ось орган політичних однодумців групи Василькова «Світло» з нумера в нумер цькує лівицю-ППС, обвинувачуючи її в польському націоналізмі, висловлюючи своє обурення з приводу позиції лівиці-ППС в справі Сельробу: як сміє ця «шовіністична польська» організація втручатись в наші українські справи . . .

Поруч із цькуванням КПП та Лівиці-ППС ми маємо за останній час цькування комуністичної соймової фракції та її окремих членів (кліка Сохацьких).

Героїчна боротьба комуністичної фракції польського сойму проти фашизму звертає увагу всього світу і викликає шалену ненависть польської буржуазії.

Фашизм бореться проти комуністичних депутатів за допомогою своєї продажної преси, за допомогою прикладів поліцаїв та батогів своїх боївок», за допомогою дзвінка голови сойму Дашинського і пястуків пепесівських депутатів. Тепер він має для своїх послуг також пера зі смітника васильківських літераторів. У цих панів досить політичної безсоромности, щоби підспівувати фашистівському пе-пе-сівському хору і кидати зі свого боку сміття на «кліку Сохацьких».

5.

Вся поведінка васильківської групи яскраво свідчить про те, що ця зрадницька жмінка швидше чим американський експрес котиться (і на певно докотиться) до прямих послуг дефензиви в самому простому змислі створення «доказів» для політичних процесів... Низка заміток у розламівській «Нашій Правді» і в останній заяві до КІ показує, що перед нами люди, які не встидаються уживати політичну брехню такого гатунку, що їм залишається зробити крок, тільки один крок, щоби перетворитися в Гуріних...

Гайне не дарма писав:

«*Страшніше всього на землі*
З дрібною гадиною сваритись,
Що тільки вонню вміє захищатись».

І дійсно, вонюча брехня стала одиноким засобом для розламової групи, що перетворилась в знаряддя фашизму. Як можна інакше назвати наприклад таке твердження, ніби то ЦК КПП та ЦК КПбУ тримали і тримають курс на українських радикалів і соціял-демократів, що навіть ЦК КПбУ висловлювався за виборчий бльок поміж радикалами та соціял-демократами? А в тім ця вонюча брехня таке безглуздя, що навіть трошки ніякого якось її спростовувати.

Напевно й панове ундівці і сам пан Пілсудський скажуть, що на цей раз васильківці трошки перестарались.

Публікуючи свої заяви до КІ і до ЦК КПП васильківці навряд чи надіялись практичних наслідків. Головна мета їх полягала в тому, щоби «розкрити» КІ (увесь зміст заяви до ЦК КПП також полягає в полеміці з відозвою КІ, якого одначе не називають прямо), утримати рештки свого впливу та «авторітету» для забезпечення собі можливости дальнійшого ошукування працюючих мас Західної України. Проте нам здається, що васильківці досягли зовсім протилежної цілі: остаточно розкрили себе в очах тих нечисельних обдурених ними або засліплених націоналізмом поодиноких людей або груп, які ще йшли за ними, ще вірили їм до останного дня...

Резолюція ЦК КПбУ про розлам в КПЗУ цілком правдиво зазначує, що для таких людий треба залишити шлях до повернення в партію. Але для цього потрібна не відємна умова — потрібно

аби ці люди цілковито і без застережень визнали свої помилки. Партії не треба жадного буферу поміж нею та васильківцями, ніяких золотих мостиків до них, партія рішуче відхиляє гнилі компроміси і гнилі міркування на тему про те, що хоча розламовці зробили безумовно контрреволюційний та зрадницький крок але їх хтось до того довів ніби то неправильною політикою. Добрі комуністи, яких можна довести до контрреволюційних кроків, хороші керовники партії, але нічого собі також і ті комуністи, що шукають і находять оправдання для вчинків, що вони їх самі вважають за контрреволюційні! Не може бути жадних оправдувань для зрадників, що переходять на бік ворога! Зрадник залишається зрадником. Не може бути середини поміж ленінізмом та пілсудчиною . . .

Тепер вже можна з певностю сказати, що ставка польського фашизму, що його свідомим або несвідомим знаряддям були розламовці, на розбиття західно-українського революційного руху, на розбиття КПЗУ — *безумовно провалилась.*

Партії лишається тільки довести до кінця роботу розоблачення розламовців і вжити всіх заходів до того, щоби в їх рядах не залишився жаден чесний робітник або селянин, жаден чесний революціонер.

Значна частина давної керовничої групи КПЗУ опинилась по той бік барикади. Але КПЗУ живе й буде жити. Вона залишиться вірною старим традиціям свого минулого. Вона понесе далі прапор ленінізму.

Жмінка дрібнобуржуазних інтелігентів дезертирувала з рядів КПЗУ. Замість них повинні прийти сотні й тисячі робітників та селян. Жмінка старих проводирів зрадила. Партія зуміє висунути зі своїх лав нових проводирів. Партія зуміє зміцнити свої ряди в сучасних важких умовах фашистівської реакції. Партія зуміє виконати свою ролю керовника західно-українських працюючих мас проти польського фашизму та міжнародного імперіялізму в братерському союзі з працючими масами Польщі і Західної Білоруси, за соціяльну революцію в Польщі, за приєднання Західної України до Радянської України.

Н. Ловицький.

ДВА РОКИ РОБОТИ.

На передодні 5-го всесвітного конгресу Комуністичного Інтернаціоналу треба і нашій партії — КПЗУ — оглянутись назад, вивчити та перевірити попередню роботу, підвести певний білянс своїй політичній та організаційній діяльності. Конгрес КІ — це генеральна перевірка комуністичного руху і тому кожна секція КІ обовязана перевести попередню самоперевірку та достарчити критичний матеріял для загальних висновків. Це потрібно ще й тому, що кожня комуністична партія вчиться, розвивається та міцніє на вивченню та урахуванню власного досвіду боротьби, на власних помилках і на вмінню їх виправляти.

За останні роки, зокрема за час після другого зїзду (початок 1926 р.) — КПЗУ пройшла чималий етап вперед в свойому ідейному та організаційному рості. Процес більшовизації партії перейшов із стадії декляpацій та діректив в стадію фактичного, реального здійснення. КПЗУ зуміла за ці роки замітно поширити та поглибити свій ідейний вплив на робітничо-селянський визвольний рух на Західній Україні, вона зуміла стисло увязати його з загально-польським революційним рухом працюючих; одночасно вона — КПЗУ — росла, кріпшала та гуртувалась внутрішно як дійсно інтернаціональна, дійсно революційна, клясова партія пролєтаріяту.

Не можна й подумати, що процес більшовизації давався і дається нашій партії легко. І ці досягнення, хоч як вони ще недостатні, добуто шляхом тільки завзятої боротьби як проти основного клясового ворога — фашистівсько-капіталістичної Польщі, так і в боротьбі проти всякого рода угодівства, лже-соціялізму, націоналізму і т. п., в рішучій боротьбі з опортуністичними та націоналістичними ухилами, які мали місце і в рядах самої партії. В умовах глибокого підпілля і нелегальщини, в обстановці скаженого терору, провокації і зради, коли поруч буйно розцвітає угодівство і обманна опозиційність до уряду, коли кругом насаджується штучно гниль національної ворож-

нечі і шовіністична ненависть, в обстановці, коли майже щоденно ліво-революційною фразеольогією одурюють відсталі круги працюючих та розколюють єдність антифашистівської армії — наша партія — КПЗУ — мимо всього і проти всіх твердо тримала і тримає прапор соціяльної революції, прапор диктатури пролетаріяту. Саме така незвичайно трудна обстановка, яка є на Західній Україні, своєрідно сприяла процесові більшовизації КПЗУ, бо тільки в горнилі безпощадної боротьби за чистоту та революційність своїх рядів, в боротьбі за ленінізм виковується побідна партія комуністичної революції.

На діяльність нашої партії має вплив не тільки соціяльно-економічна обстановка на самій Західній Україні, але також розвиток подій на терені цілої Польщі (Західна Україна загарбана сучасною капіталістично-фашистівською Польщею), на землях Великої, Радянської України, не згадуючи вже впливу загальносвітової політичної та економічної ситуації та міжнародного революційного руху.

Наша партія — КПЗУ — та її діяльність ніколи отже не були, не є і не можуть бути якимись самобутно- — «самостійно» — комуністичними. КПЗУ — це частина Комінтерну, це крім того складова частина Комуністичної Партії Польщі (подібно як КПЗБ). Вся діяльність КПЗУ як що до керовництва, лінії, так і що до тактичної, масової роботи відповідним чином увязується, контактується, підпорядковується дільности КІ в цілому, діяльности КПП зокрема. Крім того наша партія, — КПЗУ — має ще певне, близьке, взаїмне ідейне споріднення з КПбУ, з Компартією Великої України. Низка питань (хоч би напр. національна політика і др.), для обох цих Компартій двох частин України (Радянської та Західної) спільних, подібних або залежних одно від одного, вимагають відповідного, погодженого вирішення, вимагають тісної, ідейної увязки як в прінціповій і тактичній установці так і в практичній, повсякдневній діяльности.

Щож це була за загальна обстановка, в якій КПЗУ приходилось боротись та працювати?

Комінтерн в своїй ухвалі про «Українське питання» так коротко але вичерпуюче характеризував становище:

«*Міжнародній імперіялізм за останній час під керовництвом англійських капіталістів організує хрестоносний похід проти*

СРСР. Для виконання цього завдання імперіялізм зробив ставку на фашистівську Польщу.

Польський фашизм лихорадочно готується до війни проти СРСР і в першу чергу організує сили для нападу на Радянську Україну. Для цього йому конче потрібно забезпечити своє запілля і війти в повний контакт і змову з українською буржуазією. Цій змові в дану хвилю сприяє тимчасова частинна політична і господарська стабілізація Польщі».

Так отже основною, головною прикметою сучасного періоду розвитку міжнародніх подій є виразна підготовка збройної інтервенції проти СРСР, яку плянує світовий імперіялізм (на чолі з Англією). Стабілізувавши (хоч би тимчасово, відносно) своє капіталістичне господарство за рахунок збільшення експльоатації робітничої кляси та працюючого люду взагалі, за рахунок посилення кольоніяльного гніту, в смертному жаху перед наступаючою, неминучою своєю загибілю — міжнародний імперіялізм прагне знищити «заразу більшовизму», твердиню комунізму — СРСР, надіючись таким чином задавити «гидру революції» в себе дома та продовжити своє галапасне існування.

Щоб здійснити свій плян озброєного наступу на СРСР—міжнародний імперіялізм старається використати свойого чуру — фашистівську Польщу. Штучно, бо за рахунок загарбання чужих земель, утворена великою державою — Польща при підтримці світових верховодів імперіялізму (Англії, Франції) находиться також в періоді певної, відносної переминаючої стабілізації капіталізму. Хоча цей процес тимчасової капіталістичної стабілізації в Польщі ярко проявляє себе як особливо хиткий, нетвердий та штучний—але шляхом максимальної експльоатації робітничої кляси, шляхом безпримірного визиску міліонів селянства (і так мало — або безземельного), вкінці шляхом терору і репресій — польська буржуазія та дідичі сяк-так підлічили свої господарчі рани. Цей факт треба мати на увазі, бо він дав у свій час грунт і побіду для травневого перевороту Пілсудського, він є базою для теперішної т. зв. «санаційної» політики.

В звязку з цим капіталістичним визиском і що раз більш зростаючим терором ми маємо зараз грандіозний процес полівіння трудящих в Польщі, зріст симпатій до СРСР, розчарування польського робітника і селянина в ідеях «Незалежної

Польщі», посилення визвольного руху непольських трудових мас (Українці, Білоруси), — пануючі кляси Польщі (під диктатом сильних світу) шукають отже виходу в фашистівській диктатурі. Польща вже давно ступила та йде по шляху фашизації. Звідси— шукання єдиного буржуазного дідичівського бльоку, консолідація пануючих кляс навколо фашистівського уряду, розбиття та загибіль середних і хитких груп та партій, тут є грунт для польсько - українського буржуазного угодівства.

Фашистівська, безпощадна диктатура, мілітарізація, терор, політичний, соціяльний та національний гніт над трудящими масами,—в тому шукають виходу для себе польські буржуазні дідичівські паразіти. Це має врятувати сучасну Річпосполиту, має зробити з неї штурмовий баталіон міжнародної контрреволюції проти СРСР.

Але перспективи війни проти СРСР, зокрема наступу на УСРР вимагають від польського фашизму певного вирішення взаємин з українською буржуазією та дрібноміщанством.

Національне будівництво в СРСР, зріст пролєтарської державности УСРР, грандіозний розквіт української, соціялістичної культури — є одною з причин агресивної по відношенню до УСРР (СРСР) політики фашистівської Польщі (тому, що все це викликає кольосальні симпатії українського трудового населення та підриває політичну стабілізацію в Польщі) — і штовхає українську буржуазію до переходу на бік польського фашизму тому, що надії на буржуазне переродження Радянської України показались злудними.

В слід за українською буржуазією йде верхівка української дрібної буржуазії, що кормиться ілюзіями заспокоєння своїх потреб в рамцях польської буржуазної державности.

Розуміється, що польський фашизм урахував ці тенденції в українському буржуазному таборі і зі свойого боку став проводити свою «національну політику». Ця політика, як відомо, складається з двохсторонної тактики: з одного боку шляхом обіцянок, подачок, підкупів (кредити на господарчі цілі, обіцянки в полегшенню, що до шкільництва ітд.) польский фашизм перетягує на свій бік українську буржуазію і дрібноміщанство і з другого боку — через знищення всякого, дійсно визвольного, зокрема робітничо - селянського, соціяльного та

національного руху шляхом репресій і арештів, шляхом провокації, зрадництва і агентури з середини намагається він забезпечити стан польського посідання на «кресах». В першу чергу, очевидно, вістря репресій фашизму скеровано проти КПЗУ та проти широких робітничо-селянських організацій на Західній Україні.

Найулюбленнійшим засобом до розкладання визвольного, революційного фронту трудящих на Західній Україні є для польського фашизму та для його українських буржуазних спільників клевета та інсинуації проти Рад. України, проти її національної політики та культурно-господарчого будівництва. І ці імперіялістичні агенти кричать про кривди українського народу в Радянському Союзі, виступаючи в ролі опікунів і захисників «волі та культури українського народу» й деколи деморалізують окремих нестійких робітників і селян та розколюють спільний робітничо-селянський фронт боротьби, фронт союзників СРСР! Як дуже небезпечною є ще ця отруйна зброя — націоналістичний дурман, як на цю примату ловляться не тільки дрібноміщанські верстви, а навіть робітничо-селянські діячі, як цей натиск дрібноміщанства в свою чергу відбивається деколи і на окремих членах комуністичної партії (націоналістичні ухили) — це видно з ганебного прикладу зради бувшої керовничої групи КПЗУ — яка почала з недовіря в правильність національної політики КПбУ — а закінчила прямою агентурою Ундо-фашизму та обєктивно контрреволюційною роботою.

В умовах сто раз більше загостреного економічного, політичного та національного гніту широких мас трудящих з боку польського фашизму, в умовах активної допомоги цьому гніту з боку українських буржуазних сил, в умовах системи скомплікованих маневрів, спрямованих на розложення та деморалізацію революційного табору — КПЗУ за ці два роки, які являються особливо важливим моментом даного періоду підготовки імперіялістичної війни проти СРСР — провела велику революційну роботу. До огляду цієї роботи ми хочемо зараз приступити.

2-ий зїзд КПЗУ (початок 1926 р.), — по суті перший нормальний зїзд партії — в основному поставив перед всією партією та зокрема перед її керовництвом приблизно такі головні завдання:

1. Зміцнення пролетарського ядра партії.

2. Вироблення, вишколення та загартування партійного проводу, активу партії.
3. Концентрація сил в першу чергу на великих підприємствах.
4. Здобуття більшости робітничої кляси Західної України. Здобуття польського, жидівського робітництва. (Тактика єдиного фронту, робота в масових організаціях).
5. Досягнення єдности робітничого руху на Західній Україні і в цілій польській державі та спільна боротьба проти політичного, економічного та національного гніту за робітничо-селянський уряд в Польщі.
6. Координація міської і сільської роботи.
7. Якісне поліпшення роботи на селі.
8. Безпощадна боротьба проти націоналізму, проти угодівства в усіх його проявах і проти його впливів на робітничо-селянські маси і на партію.

Зробітничення Партії.

Наша КПЗУ — як молода комуністична партія взагалі — довгий час по свойому соціяльному складі була партією переважно селянською (при значному проценті навіть середняків) та інтелігентською. Ще 5-та конференція КПЗУ (весна 1924 р.) гостро підкреслила необхідність максимального зробітничення партії та висунення свіжого, робітничого активу з низів партії. Бо комуністична партія, партія клясової пролетарської боротьби, мусить і по особистому складі бути *клясовою*, пролетарською; вона стає революційною партією всіх працюючих, їх авангардом лиш остільки, оскільки бере на себе провід у їх визвольній боротьбі. За час від 5-тої конференції до 2-го зїзду партія досягла певних поліпшень що до свойого зробітничення. Зокрема будьтоби успішно йшло зробітничення партійного активу (на 2-му зїзді процент робітників серед делегатів досягнув 28%, а селян 21%). Але досить замітного зрушення все таки ще не було і другий зїзд мусів ще раз порушити цю справу: «До цього часу мимо того, що 5-та конференція поклала натиск на справу зробітничення партії, ми не зуміли як слід закріпити себе серед робітництва, а передусім

серед робітництва найважнійших осередків промисловости — нафтової, деревляної, металюргічної, салінарної. Безперечно, нам нема чого боятися, що в партії значний відсоток селян, що ці останні масово напливають до нас, але лише в тому випадку, коли будемо мати за собою сильне пролетарське ядро, сильну пролетарську базу. Коли такого ядра нема, коли компартія набирає переважно сільського характеру, тоді небезпеки, що загрожують партії, є аж надто очевидні, — вони виявляються в нас в ідеольогії і в практиці «саботажизму», — того, чого й досі не вдалось нам ще цілком викоріннити».

До цьої вірної формуліровки ми тепер по досвіді зради колишної провідної групи ЦК партії можемо додати те, що не досить пролетарський характер партії а також брак контролю і коректив керовництва центру з боку низів грозить і викликає низку опортуністичних і націоналістичних ухилів. На жаль і час після 2-го зїзду КПЗУ мимо значних зрушень в цьому відношенню все таки ще не досить задовольняюче посунув зробітничення партії вперед. Хоча підйом мас (впершу чергу робітничих), який почався приблизно з середини 1926 р. дав прекрасний грунт для могутного зросту партійних рядів та поширення й організаційного закріплення ідейних впливів партії серед пролетаріяту Західної України — цього не було гаразд використано. Кол. керовнича група надто мало, зовсім недостаточно займалась організаційною розбудовою партії, поширенням та поліпшенням її організаційних звязків з пролетаріятом Західної України. Не дивлячись на резолюції і директиви фактично не було подбано про організаційне скріплення самої партії, про втягнення в ряди КПЗУ як найбільше суто-пролетарського елементу, як українського, жидівського, так і польського. Таким чином і нині наша партія стоїть майже на тому-ж становищі, що в момент 2-гого зїзду. Вона має безсумнівний, великанський вплив на робітничі маси — але організаційно цей ідейно-політичний вплив ще не оформлений. І не дарма остання партійна нарад (січень 1928 р.) ще і ще раз повернулась до цієї справи і рішуче зазначила, що: «*партія мусить зміцнити свою діяльність серед пролетаріяту Західної України і старатись розширити партійну організацію передусім в пролетарських осередках . . . В керовничих партійних кадрах належить зміцнити пролетарське ядро*».

Партія властиво ще як слід не приступила до організаційного завоювання зах.-українського робітника, не тільки польського та жидівського — а навіть й українського. Це найважніше завдання остається отже перед партією як першочергова, невідмінна справа найблищого часу.

Вироблення партійного активу.

Зовсім так само мається справа також і з висуненням та загартуванням свіжого партійного активу з пролетарських низів. Обстановка нелегальної роботи, умовини безпощадного фашистівського терору та переслідувань — день за днем виривають з наших рядів низку лучших, активніших робітників. І от справа негайної рівноякісної заміни товариша відстає і відстає болючо! Ще прикрійше є те, що в більшости кадри нашого партійного активу ще мало зробітничені, а це, як відомо (і як вчить нас недавній досвід) грозить недостатнім звязком з безпосередною боротьбою пролетаріяту, сприяє появі і зростові ріжних ідеольогічних і тактичних ухилів та часто й затримує весь процес більшовизації загалу партії. Причиною цього є не тільки квола внутрівиховна робота наших організацій, але також недостатня рішучість при висуненню нового, робітничого активу. Деколи не висувають, не доручають роботи тільки тому, що, мовляв, товариш ще не досвідчений. Треба знати, що в першу чергу як раз практична робота виховує активного, професіонального революціонера, що для того, щоб вміти пливати, треба раньше скочити в воду. Ми ще досить часто «виїзджаємо» при практичній роботі на партійних функціонарах. Кол. керовництво КПЗУ практикувало в дійсности такі методи внутрішного життя і виховання як систему і — таким чином партія по суті виглядала так: — штаб з невеличкою прислойкою partактиву і сіра маса загалу партії. Не досить було звернуто уваги на вироблення партійного «підстаршини», партійного середняка-активіста, робітника, який міг би бути бездоганним і всесторонним керовником в низовій організації та рівночасно впливавби активно, виправляв-би керовничу діяльність центру і округ.

Чи є кадри для вироблення такого рода активістів? Безперечно, що так! В кожній організації є багато прекрасних, відданих партії, стійких пролетарів з досить значним партійним і револю-

ційним стажем, які при певній, мінімальній підтримці і підготовці можуть і будуть дальше рости на роботі. Зробітничення партийного активу мусить поступово пройти від низу до самого верху. Це не є легка справа (цього не можна забувати!), але наша партія при всій своїй молодости вже досить дозріла до того, щоб конкретно приступити до здійснення такого завдання. Вкупі з цим досвід довголітної роботи показує, що не досить уважно займались ми внутрі виховною справою та пожвавленням внутрі-партійного життя. Умови нелегальщини що правда дуже обмежують можливість інтензивної та систематичної пропаганди. Але навіть при сучасних умовах можна і треба зробити більше для ідейної теоретичної підготовки партійців і комсомольців, в першу чергу шляхом самоосвіти. Таке положення, щоби ідейна теоретична зброя була монополією тільки немногих одиниць висококваліфікованого партактиву — ніяк недопустиме! Нам треба потроху підтягувати та втягувати в питання «вищої матерії» також і середний партактив та інформувати актив низових організацій. Ця справа особливо актуальна, бо тільки так ми забезпечимо партію від нових ідейних потрясень, від випадків безконтрольного керовництва та механічної дісціплінованости.

Організаційна розбудова партії (концентрація сил на великих підприємствах).

Все вище сказане мало отже, розуміється, вплив і на справу організаційної розбудови партії. Фактична недооцінка роботи по зміцненню пролетарського ядра в партії (не дивлячись на це, що постанови всіх пленумів ЦК і конференцій будьто би підкреслювали надзвичайне значіння цієї роботи) мала наслідком певні недостатки і при організаційній дісльокації партійних осередків і партійних сил. Доволі велику систематичну та повсякденну роботу партія провадила властиво там, де це найлегше, там де скорійше можна було осягнути певних успіхів — дуже часто на селі а не в місті, серед більш відсталих верств пролетаріяту, серед ремісничого пролетаріяту, а не в першу чергу на велико-промислових міських підприємствах. Хоча 2-гий зїзд КПЗУ відмітив це у профспілковій резолюції виразно, вказуючи, що саме: «тут в великих підприємствах маємо нашу базу — провідника соціялістичної революції на нашому терені. Отже тут повинні ми скон-

центрувати наші сили й коли потрібно, повинні зробити певне перегрупування наших партробітників» — одначе в дійсности положення за ці два роки не підлягало радикальній переміні. Не дивлячись на великий, дійсний, політичний вплив партії на широкі маси індустріяльного пролетаріяту, — існує все ще певна непропорціональність між цим впливом та організаційним охопленням, якесь невміння організаційно використати проведені партією політичні акції. Правда, деяке вкорінення КПЗУ в пролетарські маси почалось ще з часу «крівавої середи» в Стрию (31. 3. 1926 р.) та особливо з часу великих штрайків кінця 1926 р. (зокрема в маси деревельників, нафтовиків) — але признати їх нині достаточними ще ніяк не можна.

Поруч з цим прикрим недостатком в організаційній розбудові партії треба відмітити ще один недогляд. Це недостача належної уваги до розбудови розгромлених чи ослаблених парторганізацій (напр. Волинь). Тут є чимало оправдуючих на перший погляд моментів (репресії, неможливість підшукання і втримання робітників ітп.), але коли таке становище відсутности справжної парторганізації істнує не короткий час, а місяці а навіть роки — то це вже мусить бути зараховане в недостатки і упущення. Взагалі, справа організаційної розбудови партії вимагає уважного і подрібного вивчення та перегляду з тією метою, аби підтягнути деякі відстаючі організації, вирівняти їх якісно, надати їм належного питомого тягару, відповідного, пропорційного до тієї ролі, яку грає даний округ чи дана місцевість в зах. українському революційному русі. За минулий час наша партія надто мало уваги віддавала цій проблємі організаційної та виховної роботи парторганізацій.

Здобуття більшости робітничої кляси Західної України.

Здобути більшість робітничої кляси Західної України для комунізму, для соціялістичної революції; стати партією, яка веде за собою більшість пролєтаріяту Західної України (українського, польського і жидівського), оце є основна передумова дальнійших революційних успіхів нашої партії. В умовах фашистівського терору, в окруженню соціял-зрадництва і лже-революційности це не особливо легка і не коротко-термінова задача. Треба приняти ще на увагу, що українське робітництво поневолене подвійно: —

соціяльно і національно (так само як і жидівське). Ще трудніше здобути для себе польське робітництво (зокрема залізничників), яке довго було затроєне шовіністичною ідеольогією ППС та у своїх верхах деколи підкуплене матеріяльними привілеями. Але не дивлячись на таке становище, нашій партії вдалось досягнути чималих успіхів через вміле висвітлення та застосування тактики єдиного робітничого фронту. Партія вела не тільки вперту, послідовну боротьбу проти зрадницьких впливів УСПР, ППС, НПР, Бунду і других соціял - угодовців: українських, польських і жидівських; вона одночасово здобувала довіря мас й конкретною, буденною роботою в профспілках, касах хорих, в кооперативах іт.п.

Масова робота нашої партії на протязі цих років ішла беспереривно, інтензивно вперед, низка політичних акцій була проведена дуже успішно й ефектно, партія крім того зуміла вдало керувати низкою штрайкових акцій як економічного так і політичного характеру. Виконком КІ оцінюючи в 1927 році роботу КПЗУ, такими словами відмітив ці наші незаперечні досягнення за останні роки:

> «Не дивлючись на нелегальне існування і терор з боку польського фашизму, що значно послабив ряди КПЗУ, партія поставила правильно масову роботу, закріпила свій вплив в масових організаціях і веде їх за собою. Це підтверджує переведена недавно виборча кампанія, що відбувалася в назвичайно трудних умовинах. За останній час КПЗУ закріпила свій вплив серед пролєтаріяту. Вона перевела загальний страйк робітників деревельного промислу, а також страйк робітників нафтового промислу, звязаний з рострілами в Дзвинячі і Надвірній; КПЗУ перевела страйк рільних робітників, що по своїх розмірах після страйку 1902 р. є найбільш переконуючим. Вона закріпила свої позиції в профспілках, перевела ряд страйків виключно політичного характеру (страйк в Стрию і Сколім, демонстрація 1 травня 1927 р.)».

Наша партія потрафила отже показати, що не тільки в мент безпосередно-революційної обстановки, але і підчас відносного, спокійного «санаційно-стабілізаційного» періоду саме вона, а не хто иньший, може найкраще боротись за інтереси робітників.

Керуючи економічною боротьбою пролетаріяту, боротьбою за його частинні домагання, партія зуміла розгорнути цю боротьбу в боротьбу політичну, в боротьбу проти фашизму, проти його стабілізаційних спроб. 7-ма конференція КПЗУ (1927), в резолюції про завдання партії в робітничій ділянці, так відмітила способи цієї боротьби за частинні вимоги:

«Партія ще раз і ще раз мусить вияснити, що питання частинних вимог, конкретної програми акцій є питанням позискання на наш бік більшости робітничої кляси, поглиблення робітничого руху та завдання удару стабілізаційним плянам фашизму. Тому партія мусить і надалі організувати та започаткувати боротьбу:

а) Проти арбітражів та арбітражної політики, — за зірвання арбітражних умов.

б) Проти капіталістичної, фашистівської раціоналізації, що злучена з редукціями, пониженням зарплати ітд., пхає робітництво в обійми неімовірної експльоатації.

в) За збільшення заробітної платні, за вирівнання невиплачених доріжняних множників, за примінювання таких доріжняних множників, що відповідалиб ростови доріжні.

г) За 8 год. день праці, за англійську суботу, за робітничі відпустки.

д) Проти наступу на соціяльне законодавство.

е) За чотирьохзмінну працю в гірництві (четвертий шиб в нафтовому бассейні), за зміну праці в підприємствах, що працюють без перерви, за скорочення часу праці в підприємствах шкідливих для здоровля.

ж) За охорону материнства, за звільнення жінок від шкідливої для них нічної праці, за рівну плату для мущин і жінок, за охорону підлітків ітд.

Боротьба за частинні домагання мусить бути тісно звязана з політичною боротьбою проти фашизму, проти мілітаристичної політики Пілсудського, проти війни з СРСР, проти національного гніту, проти терору, за повну амнестію політичних вязнів ітд.».

І партійні місцеві організації мають можливість нині предявити чималі факти досягнень в своїй роботі в цій галузі, в боротьбі за більшість робітничих мас Західної України.

Так само велику увагу було звернено на справу безробіття серед пролетаріяту міста і села. Прагнучи до обєднання боротьби робітництва, занятого в продукції з боротьбою безробітних, під спільним керовництвом профспілок — партія нераз досягала й конкретних здобутків в цій справі (Стрий, нафтовий басейн). Чимало покладено роботи над організаційним опануванням руху безробітних (втягування в профспілки, комітети безробітних ітд.).

Ще більші досягнення має партія в організації страйкової боротьби та в її централізації. Хвиля страйків, що почалась з літа — осени 1926 року (т. зв. «підйом мас», яка фактично тягнеться до останнього часу), показала, що роля КПЗУ в боротьбі західно-українського пролетаріяту є безсумнівна. Всюди була помітна участь парторганізації, всюди було слідне її живе реагування на події. Партія потрафила підняти страйки, що починались під економічними кличами, до ступня політичних (вимоги звільнення політвязнів, кличі «Геть з урядом фашистівської диктатури», «За робітничо-селянський уряд», «Геть війну з СРСР!» ітд). Вона твердо вела лінію на поширення страйків та їх централізацію. Було звернуто увагу на обєднання страйкової боротьби волинського та галицького пролетаріяту та на обєднання економічної боротьби західно-українського пролетаріяту з пролетаріятом цілої Польщі, шляхом організації акцій солідарности, допомоги страйкуючим і т. п.

В галузі профспілкової роботи партія може поки що похвалитись ще релятивно малими досягненнями, хоч за ці роки було проведено чималу роботу. Опанування профспілкового руху, зміцнення діяльности профспілок, творення та розбудова профорганізацій, зокрема розбудова профспілок деревляних і рільних робітників (останні для організації пролетарської опори партії на селі), хоч вже давно започатковані партією, хоч дещо вже зроблено, але перед нами в переді ще дуже богато роботи. Партія має вже також деякі досягнення в боротьбі проти фашизації профспілок, проти фашистівських агентів в профспілковому русі (ППС, Бунд, УСРП і др. соціял-угодівських і націоналістичних

партій), проти спроб розколоти робітничий рух по національних таборах і тп., але й тут потрібна ще більш інтензивна і систематична робота.

Треба тут відмітити, що в усій масовій роботі серед пролєтаріяту (як також серед селянства) цінну ролю відіграли червоні та комуністичні фракції, особливо там, де їх діяльність була плянова і систематична, а також опозиційно настроєні групи робітництва, якщо вони були взяті в рямки профспілкової опозиції. Цей досвід мусить бути не тільки врахований, але й використаний в майбутній діяльності.

Єдність робітничого руху на Зах. Україні і в цілій Польщі.

2-гий зїзд КПЗУ немов-би остаточно закінчив колишній антагонізм, який був у нашій партії поміж був. «розламівцями» і «капеерпівцями». Він був справжнім, черговим зїздом краєвої організації КПП, якою є КПЗУ. Цей факт він засвідчив підкресленням в одній з резолюцій завдання: «перевести тіснійше зєдинення всіх парторганізацій на терені Польщі в єдину партію КПП, з одним централізованим керовництвом» та своєю постановою про участь товаришів з КПЗУ і КПЗБ в політбюрі КПП органічно включив Компартію Західної України в загально-польський комуністичний рух, перейнявши часть відповідальности за керовництво цим рухом. Не лишнім буде коротко згадати основні думки, які покладені в змісті резолюції 2-гого зїзду в цій справі єдности Комруху цілої Польщі.

Перш за все зїзд демаскував всю помилковість та шкідливість решток т. зв. орієнтації на визволення Західної України зовні, силами Червоної армії. Така орієнтація не тільки ослаблювала власну енергію та активність працюючих мас Західної України, вона також, що важнійше, відривала їх від спільної боротьби з трудящими цілої Польщі. Досягти соціяльного та національного визволення можна тільки внутрішними силами революційних робітників і селян всіх національностий, що входять у склад нинішної Польщі. «На перший плян треба висунути кличі, які обєднують робітників і селян всіх націй сучасної Польщі, які концентрують революційні сили та зєднують їх». І національне визволення українських працюючих мас можливе тільки в наслідок соціяльної революції в Польщі, тільки після

якої доперва є можливе приєднання Західної України до Радянської України. Тому всю увагу мас треба звернути (сказав Зїзд) на те, як перемогти загально-польську буржуазію і дідичів, як встановити революційний робітничо-селянський уряд в Польщі.

> «Концентрація революційного руху, злиття його не на словах, а на ділі в одну цілість, розяснення того, що працюючі маси сучасної Польщі повинні покладатись на себе самих, на свій братерський союз в боротьбі проти буржуазії та дідичів — ось завдання КПЗУ, як і цілої КПП (з резолюції 2-гого зїзду КПЗУ)».

За ці два роки КПЗУ йшла завжди твердо й непохитно по цій лінії єдности робітничого руху в Західній Україні і в цілій польській державі. Всі основні політичні події загального масштабу робітничого і селянського руху, всі акції, вибори, протести, ітд. ітп. проходили зєднано, сконцентровано під одними і тими самими політичними кличами. Досить нагадати хочби першотравневі демонстрації, вибори до каси хорих, вибори в органи місцевого самоврядування, недавні вибори до сойму і сенату або такі акції, як противоєнна кампанія, святкування десятиріччя Жовтневої Революції і др. Освітлювати більш подрібно цю важливу роботу ледви чи потрібно, бо всі факти ще живі в памяти кожного з нас.

КПЗУ приняла теж за останні часи немалу ролю в загальнопольському внутріпартийному життю, хоч-би у відомий дискусії, що мала місце перед 4-тим зїздом КПП, коли вирішувалась фактично низка важливих питань як на пр.: про природу фашизму, про ролю дрібної буржуазії, про буржуазну демократію і парляментаризм, про перероджування буржуазно-демократичної революції в революцію соціялістичну, про частинні домагання при фашистівській диктатурі ітд.

З другого боку треба відмітити, що й КПП вкупі зі своїм ЦК зараз значно більше чим це раніше було, підійшли до справ КПЗУ. Правда, 4-тий зїзд КПП ще відмітив як помилку в роботі ЦК КПП недостатню увагу до нарастання крайно небезпечного опортунізму в керовництві КПЗУ (націоналістичний ухил) і запізнену боротьбу проти нього. Але після 4-того зїзду — КПП, зокрема її ЦК припинили цю політику санкціонування в дечому надто далеко йдучого автономізму КПЗУ (винне в цьому було скорійше

кол. керовництво КПЗУ) і дбайливо занялись уважним лікуванням націоналістичного та опортуністичного ухилу Васильківців, а згодом боротьбою з розламівцями та вкінці допомогли КПЗУ утворити нове центральне керовництво і закріпити партію на позиціях Комінтерну. Тут найбільш помітно проявила себе товариська допомога та підтримка братньої КПП і керуючий вплив та керовництво єдиного керуючого загально-польського штабу, яким є ЦК КПП.

Зараз після пережитої внутрішної крізи, при обновленому керовництві КПЗУ зможе ще краще, ще успішніще боротись в єдиних рядах КПП за соціяльну революцію і диктатуру пролєтаріяту Польщі, за приєднання Західної України до Радянської України.

Координація міської та сільської роботи.

Коли до часу 5-тої конференції КПЗУ, а навіть в частині аж до часу 2-гого зїзду КПЗУ поміж стихійно-революційним рухом зах.-українського селянства та клясовою боротьбою пролєтаріяту існувало певне роздвоєння, відсутність контакту, єдности та спільности акції — то за останні роки вдалось нашій партії через уперту роботу добитись значних перемін цього положення. Бунтарсько-повстанський селянський рух, який часто виливався у форми індівідуального чи групового терору — партія все-таки опанувала та скоординувала його політично і тактично зі зростаючою боротьбою західно-українського робітництва проти фашистівської Польщі, за соціяльне визволення. Підйом мас пролєтарських, який ми констатуємо на протязі останніх років висунув на арену революційної, визвольної боротьби як першу, основну силу як раз пролєтаріят: пролєтаріят стає тепер авангардом у соціяльній та національній боротьбі проти капіталістичної Польщі. На західно-українському селі відбувається теж подібний процес діференціяції і кристалізування дійсних, послідовно-революційних сил. Коли в роки т. зв. «саботажизму» бунтувалось все село — то зараз куркульська і заможна частина зах.-укр. села (безперечно в наслідок останніх змін в земельній політиці Пілсудського) перестали бути борючоюся стороною, але за те кольосально зростає активність та революційність сельської бідноти та батрацтва (наймитів).

Комуністична Партія Західної України, яка одинока висуває і бореться під дійсно правдивими, революційними кличами за інтереси робітників і селян Західної України — своєю керуючою роботою та впливом на робітничі маси з одного боку, на селянські з другого добилась утворення бойового, робітничо-селянського бльоку. Спільність долі під пануванням капіталістичної Польщі, двобічне ярмо політичного, соціяльного та національного визиску з боку буржуазії та дідичів — сцементували й цих союзників—робітництво та селянство—в єдину антифашистівську армію. Тут є великі заслуги партії, яка потрафила своєчасно і вірно виставляти бойові, обєднуючі кличі, контактувати акції та добиватись моральної і матеріяльної взаїмної підтримки у боротьбі. Обєднання боротьби за 8 год. робочий день за підвишку платні і пр. з боротьбою села за землю без викупу, проти податків, драчок ітп. в сучасний момент стає вже звичайною подією і що найважніше: ця обєднана економічна боротьба піднімається поступово на вищий щабель — політичної боротьби проти сучасного устрою, проти фашистівського уряду, проти війни з СРСР, за робітничо-селянський уряд в Польщі. Ми маємо навіть такі очевидні документи єдности визвольної боротьби західно-українського робітництва і селянства, як спільно пролита кров підчас подій в Дзвинячі, коли на поміч страйкуючим робітникам прибули селяни з сусідних сіл.

При ідейній допомозі партії пройшло й обєднання двох масових організацій працюючих Західної України: «Сельсоюзу» та «Волі Народу» в одну організацію «Сельроб», яка станула на плятформі спільної боротьби всіх робітників і селян Польщі проти фашистівського уряду, за робітничо-селянську владу, за самовизначення Західної України, за землю без викупу для селян, за 8-ми год. робітний день для робітників ітд. Ця могутня організація «Сельроб» стала бистро розвиватись і перетворювалась в надзвичайно впливовий політичний чинник на терені суспільного життя Західної України.

І хоч недавно завдяки націоналістичним ухилам певної частини керовників «Сельробу» та впливу націонал-опортуністичних елєментів бувшого керовництва партії стався розкол цієї організації, але стихійне стремління робітничих і селянських мас Зах. України до обєднання, до єдности є таке сильне і могутнє,

що можна надіятись, що розкол буде скоро усунено і що так само скоро буде вижито також всякі ухили і блуди внутрі організації, які зривають єдність та обєктивно йдуть на користь ворогові — польському фашизмові та які перешкаджають боротьбі.

Робота на селі.

В умовах зах.-українського села робота партії, це є дуже складна і відповідальна галузь діяльности. Основним завданням є завоювати визискувану більшість села для спільної боротьби з пролетаріятом проти буржуазії, дідичів і куркульства.

Загальна політика фашистівського уряду, який готує надійне запілля на випадок війни проти СРСР і ради того проголошує «санаційні реформи», — намагається вирішити «земельну реформу» шляхом парцеляції і комасації. При допомозі банків, по лінії земельної і кредитової політики фашизм робить ставку на притягнення на свій бік заможного селянства, на утворення сільських «пілсудчиків» шляхом збільшення їм земельних наділів та низки пільг. Але при тому малоземеллю і бідности, які мають місце на Західній Україні, ця реформа не в силі дати «бажаних» успіхів — (безперечно, що земельне питання на Західній Україні може вирішити тільки пролетарська революція) — вона має дуже мізерні наслідки.

Але завданням партії є повести рішучу боротьбу проти цієї обманної «реформи» і вперто розкривати її контрреволюційний характер. Єдиним кличем партії може бути клич «Земля селянам без викупу» і ніякий иньший! КПЗУ й вела маси селянства під цим кличем до боротьби за землю.

Одначе кол. керовнича група ЦК КПЗУ і в цьому основному питанню, яким є для західно-українського села питання про землю, зробила значну, шкідливу опортуністичну помилку, яку одначе загал партії скоро виправив та при допомозі ЦК КПП і КІ примусив усунути. На 6-тому пленумі ЦК КПЗУ в січні 1927 р. було прийнято таку формуліровку в резолюції про найблищі завдання партії в селянській ділянці:

> «Видвигаючи і надальше з цілою силою клич: «Земля без викупу», партія все-таки мусить парцеляційній брехні правительства і спробам парцеляційної спекуляції Ундів-

ців протиставити клич передання розподілу поміщицької землі селянам по ціні, усталеній ними-же».

Такий клич є неправильний і небільшовицький. Це розброює маси селянства і в боротьбі з польським фашизмом в деяких верствах можуть зродитися ілюзії можливости співжиття українських селян з польським дідичем.

Не дивлячись на таку опортуністичну, тактичну помилку, загал партії проводив кольосальну розяснюючу роботу серед західно-українського селянства про суть земельної політики Пілсудського, організував боротьбу проти комасації, яка є фактично тільки скріпленням господарств заможних селян і проти дикої парцеляції дідичівських обшарів — за революційний розподіл землі.

Голод на Західній Україні (особливо на Підкарпаттю після повіни) вимагав від партії розгорнення як найжвавійшої, інтензивної кампанії допомоги, ставляючи її не як чоловіколюбну, а як політичну акцію. Партія поставила собі за завдання мобілізувати широкі маси до боротьби з фашистівським урядом, з властивим виновником цих нещасть, на грунті цілої низки конкретних домагань (негайна, беззворотна допомога, примусова реквізиція збіжа і паші в дідичів, звільнення від податків, регуляція рік, відбудова доріг і мостів — земля без викупу ітп). На загал, ця робота пройшла теж задовольняюче, прийнявши організаційні форми «Робітничо - селянського комітету допомоги жертвам повіні».

Велику увагу було звернено на вплив і діяльність партії і червоних фракцій в легальних установах села (економічних, спортових і освітних). Перші успіхи, які ми маємо вже в цій роботі (роб.-сел. опозиції на зїздах «УПТ» і «Просвіти») показують, що тут заложена прекрасна зброя проти Ундо-фашістів і других націоналістичних і лже-соціялістичних українських партій. Опануванням цих установ через втягнення до них бідноти, оформивши опозицію, утворивши фракції — ми вибиваємо головну базу для угодовецьких спекуляцій серед укр. селянства. Цій ділянці фронту треба буде уділити в дальнішому ще більше уваги, ще більше сил.

Найблище завдання партії є ще глибше, ще безпосереднійше проникнути в гущавину внутрішного, соціяльного і економічного

життя західно-укр. села, станути органічно на чолі щоденної боротьби визискуваних верств селянства, завжди твердо проводячи клясову лінію, лінію єдности з боротьбою міського пролетаріяту. Зокрема треба серйозно і систематично зайнятись справою організації сільсько-господарських робітників і наймитів — щоб утворити собі пролетарське опертя в самому селі. Використовувати всі моменти політичних і економічних подій, коли є нагода обєднати все село до боротьби за конкретні і за загально-політичні домагання (школа, репресії, національне знущання ітп.) — стараючись керуючу ролю в таких акціях залишити за сільською біднотою.

Боротьба проти націоналізму та угодівства.

Перед КПЗУ стояло від самого початку її зародження та стоїть й нині дуже складне та відповідальне завдання: вперта, безпощадна боротьба як проти угодівства в народно-визвольному русі на Західній Україні, так і проти опортуністичних, зокрема націоналістичних ухилів і помилок в рядах робітничо-селянського табору, який бореться за соціяльне та національне визволення працюючих мас Західної України, проти всякого рода ухилів і хитань в рядах самої партії.

Західна Україна — це незвичайно складний відтинок загально-польського протифашистівського фронту. Історичні обставини витворили тут доволі сприятливий грунт так для великодержавного шовінізму польських робітників, як і для розвитку націоналізму серед українського і жидівського робітництва (й селянства).

Тому отже для правильного вирішення національного питання і переведення вірної, згідної з ленінізмом, національної політики, було обовязком КПЗУ віддавати максімум своєї уваги та роботи і вести безоглядну боротьбу (ідеольогічну й організаційну) з всякими спробами деморалізації, з всякими тенденціями і проявами як націоналізму так і недооцінки революційної ролі національного питання в визвольному русі на Західній Україні — в рядах робітничо-селянського бльоку, в рядах партії.

Найбільшою небезпекою в умовах Західної України є український націоналізм і тому партія мусіла звертати основну увагу в щоденній роботі на демаскування «загально-національної» полі-

тики Ундо, цього агента західно - европейського імперіялізму та польського фашизму та на критику політики і на боротьбу проти иньших націоналістичних і лже-соціялістичних дрібно-буржуазних українських партій (УПП, УСРП і др), яких плятформа по суті є ворожа робітничо-селянській визвольній боротьбі на Західній Україні і обєктивно допомогає Ундо-фашизмові, а тим самим і польському фашизмові.

Одночасно партія поборювала і протилежні помилки в роді недооцінки національного питання, як також шкідливі і небезпечні для правильного вирішення національних взаємовідносин на Західній Україні.

Серед польського і жидівського робітництва партія розгорнула чималу роботу за відвоювання цих мас працюючих з під погубного впливу націоналістичних та соціял-патріотичних партій (ППС, Бунд, Сіоністи) та для приєднаня їх до інтернаціонального робітничо-селянського табору.

В цій боротьбі партія осягнула чималі успіхи — гуртуючи працюючі маси Західної України в єдиний спільний бльок, добиваючись найтіснійшої солідарности українських, польських і жидівських працюючих мас, протиставляючи цей спільний протифашистівський бльок бльокови української, польської і жидівської буржуазії та їх агентів і прислужників.

Доказами цих успіхів можуть служити висліди останних більших політичних акцій, зокрема наслідки останніх соймових виборів, про що вже писалось не раз в нашій пресі.

Але коли партія, КПЗУ в цілому, досить чутко слідкувала за нарастанням угодівських тенденцій в націоналістичному українському таборі та вела безоглядну бортьбу з Ундо-фашизмом, з націоналістичними дрібно - буржуазними партіями, з соціял - патріотизмом як українським, так і польським і жидівським, коли партія в своїй масі остала на ясній більшовицькій лінії в боротьбі з українським угодівством та націоналізмом, то невеличка група, кол. керуюча частина ЦК КПЗУ схибила з вірного шляху, де-далі більше підлягаючи натискові націоналістичних елементів дрібно-міщанства.

Відносне, часткове, тимчасове скріплення позицій фашизму на Західній Україні стало причиною натиску дрібно-міщанської ідеольогії і на нестійкі кола комуністичної партії, проявляючись

тут у виді націоналістичних ухилів, сепаратизму, зневіри у правильність національної політики Радянської України ітд. Польський фашизм та український націоналістичний табор готуються до війни проти СРСР, пускають в оборот найбільш корисну для себе зброю для розкладання і деморалізації робітничо-селянських мас Західної України — саме клевети та брехливі відомости проти СРСР, проти УСРР, проти її національної політики та культурно-господарчого будівництва.

І саме на цю вудку, закинену польсько-українським фашизмом клюнула ця група, яка ще до того хорувала в дечому націоналістичним ухилом.

Цей гурток партійних інтелігентів, що вийшли самі з дрібнобуржуазних кол і пристали до комуністичного руху в роки підйому і які в лавах КПП під уважним проводом КІ і при ідейнім звязку з КПбУ в загальному вірно керували деякий час партією — в мент якісної перевірки ленінської витриманости, який ми зараз переживаємо, ця частина верхівки партії, незвязана з її масою, показала себе дряхлою, міщанською, опортуністичною, зрадницькою клікою, яка відреклась більшовизму, Комінтерну, партії, яка здала ленінські позиції під натиском українського націоналізму.

Таким чином ця група перетворилась сама в знаряддя ідейного розброєння революційного робітничо-селянського фронту і стала обєктивно знаряддям польського фашизму, знаряддям контрреволюції.

Процес відходу від більшовизму та переходу в табор фактичних прислужників контрреволюції — для цієї групи Василькова-Турянського відбувся з кур'єрською бистротою. Але загал КПЗУ досить скоро здемаскував цю зрадницьку групу, яка пробувала маскуватись комуністичною фразеольогією — і усунув геть з своїх рядів зрадників комунізму. Партія таким чином тільки очистилась від націоналістів і опортуністів і тимсамим стала більш спосібною до боротьби за ленінську позицію в національній політиці.

Ця кріза, яку ми недавно всі перейшли, лише загартувала, збільшовичила весь загал партії, зробила його більш відпорним на опортуністичні і націоналістичні впливи. Остання партнара-

да при ЦК КПЗУ (січень 1928 р.) вірно закінчила свою резолюцію:

«Нарада стверджує певність, що переможення важких помилок, в які намагалась втягнути партію бувша керовнича група, дасть партії непохитну міць до сповнення великих завдань, які перед нею стоять; до незломної боротьби в обороні СРСР, боротьби з наступом фашистівського уряду і міжнародного імперіялізму, за повалення фашистівської диктатури, за робітничо-селянський уряд, за визволення Західної України з під польської окупації і за її злуку з твердинею міжнародної революції УСРР і СРСР».

Наша партія може отже впевнено і гордо глядіти вперед. За ці роки партія не раз і не двічі складала іспит зі своєї революційности, своєї ідейної витриманости. Вона платила десятками й сотнями своїх членів, яких мучено в фашистівських вязницях, яких вбивано і катовано до смерти. Чимало їх вибуло на завжди з наших рядів, хоч память про них останеться жива між робітниками і селянами Західної України. Партія перемогла кольосальні трудности, перехворіла сама внутрі — але вийшла з усього бодрою, міцною і побідною.

Крок за кроком йдучи вперед на зустріч соціяльній революції, партія тісно вже веде за собою міліонові маси працюючого населення Західної України.

І коли прийде час останного й рішучого бою за соціялізм — партія зуміє з честю виконати до кінця свій революційний обовязок!

Косар.

ЗА ЛЄНІНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІТИКУ — ПРОТИ БУРЖУАЗНОГО НАЦІОНАЛІЗМУ!

1. Готуютъся...

Жовтоблакитний націоналістичний табор вигукнув кличі шаленого наступу на Радянську Україну. На керманича переможного соціялістичного будівництва, на випробуваного проводиря героїчної боротьби за зміцнення і розквіт УСРР, на Комуністичну Партію більшовиків йдуть походом усі загони українського буржуазного націоналізму, починаючи від монархістів - гетьманців, кінчаючи зрадниками і ренегатами васильківського зразку. Спішно витягається «козацька зброя» зі старих арсеналів петлюрівщини і знову лунають пісні «про панування кацапів», «про загарбання Москвою України», «про розстріли українців», про все те, що навіть соромиться повторювати преса найбільш кваліфікованих європейських майстрів «зіновївських листів». Та кожний мотузочок придасться в господарстві, особливо бідному на ідейний реманент...

Проте, стара, націоналістична помийка трохи поповнилася новими запасами мерзенного бруду та наклепів. Модернізовані співці «України по ундівськи». принесли в фашистівський табор нові пісні, що співають на мотиви «шумськізму», себ-то до кожного чергового куплету ганебної брехні додається приспів «ми за Радянську Україну...» Не дуже воно хоч й повязано, але на розум зрадників цього досить, щоб виглядати «червоними». Одним словом «чим хата богата, тим рада...»

Все використується в боротьбі! Коли треба, ундівське крило «війська визвольників України» присягається святим прахом самого головного Отамана Петлюри, коли треба, поважно хрестяться радикали «великими ідеями парляментаризму та демократії», коли треба можуть васильківці вклонятися «лєнінізмові», свого домашного виробу; — «дирекція, так би мовити, не шкодує витрат для задоволення шановної публіки». І ллються

зі сторінок «Діла» й «Нового Часу» брудні потоки наклепів і цькування, з приємною усмішкою додає «Світло» до цієї вонючої юшки і свою порцію «доброзичливих» наклепів.

А там за Дністром та Збручем мобілізується місцевий загін націоналізму, і, зі зворушливою єдністю обидві петлюрівські зграї намагаються як найшвидше завдати рішучого удару Радянській Україні, що великими кроками йде шляхом соціялістичного поступу. Наступ розвивається . . .

2. *«Самостійность» по ундівському.*

Безсила сама по собі, націоналістична зграя своїм гавканням попереджує про серіозні бої, на спілку з тими, хто спустив її з ланцюга. Стара це й випробувана прикмета. Радянська Україна, як й цілий Радянський Союз успішно використовують передишку між закінченням громадянської війни та новим нападом імперіялістів. Відбудоване господарство вже переключено на рейки соціялістичного розвитку, що року підвищується матеріяльний добробут працюючих. Нечувано швидким темпом нівечиться рештки віковічного зросійщуваня України, й, за проводом партії, розквітає нова українська культура, культура боротьби за соціялістичне майбутне. Нові десятки й сотні тисяч українських робітників і селян стають до керуючої, будівничої роботи, розчищаючи шляхи поступу країни.

Для самих сліпих, для найзавзятіших представників ворожого капіталістичного оточення не має сумнівів в зміцненні Радянської України ні в тім, що її дальший розквіт є причиною невпинного зростання масових симпатій західного пролєтаріяту до соціялістичного будівництва всіх Республік, що входять в Радянський Союз.

Отже, буквально з кожним роком, з кожним місяцем й днем росте небезпека повторення військових інтервенцій й це подвоює та потроює чуйність будівників соціялізму до кожної ознаки військових приготовлень капіталістичного світу. Серед инших признак, що ними опреділюється наближення примари війни, є та чи інша ситуація в стані українського націоналізму, який повинен відограти не останне місце в імперіялістичних плянах. То-

му то ніяк не можна розглядати войовниче зворушення націоналістичного табору, не звязуючи його в загально-імперіялістичною політикою, зокрема з найближчим її етапом.

Виходячи із цієї єдино можливої, правильної передумови, не важко в морі брехливої балаканини «про високі цілі національного визволення», про «боротьбу за дійсно незалежну Україну» відшукати справжні кличі націоналістичного походу, кличі наступу на диктатуру пролетаріяту, проти завоювань Жовтневої Революції. І цього головного мотиву не вдається заглушити ні бундючними співами «Ще не вмерла Україна», ні зрадницькими інтерпретаціями революційних пісень. *Український буржуазний націоналізм в часи існування Радянської України не має й не може мати «самостійности» й незалежности цілей ні завдань, бо законами клясової боротьби йому чітко окреслено ролю покірного виконавця імперіялістичних доручень.*

З честю виконував цю свою ролю український націоналізм, розчищаючи шлях для німецької окупації, — заховуючи за параван оперетковоі «Української Народної Республіки» нечувану здобич німецьких імперіялістів, заховуючи їхні пляни що до перетворення України на кольонію німецького капіталу, заховуючи наміри знищення радянської влади.

І як тоді націоналістичні кличі про створення української буржуазної державности використовувалися лише для заглушення стогону українських трудящих, що опинилися під чоботом німецької салдатчини, так і трохи пізнійше ці самі кличі згучали на користь прикритого папіровою «УНР» хижацького наскоку на Україну польської армії, одної з передових частин світового імперіялізму та носія скромного наміру поширення Польщі «од можа до можа». І пізнійше, аж до тепер триває гуртова й в роздріб торгівля націоналістичними ідеями по всіх країнах Європи, запроваджена духовими наслідниками Петлюри. Їх, ці ідеї, купують капіталістичні уряди, бо вони значаться на світовій біржі як надійні чинники підготовки війни, а значить й можливости здобуття такого ласого шматочка, яким є Україна.

Досить відомі є природні багацтва України та її величезні перспективи що до розвитку як великої промисловости так й сільського господарства; досить відомі український хліб, цукор, ме-

таль та вугілля, щоби легко зрозуміти, чому саме так цікавиться імперіялізм «визволенням України» з під влади українських робітників й селян.

Це й є одною із головних посилок, що викликають мобілізацію ріжношерстих протирадянських, націоналістичних угруповань. *Немає абстрактної боротьби в імя національних цілей, є боротьба клясова, боротьба за те, чи існувати Україні, як державі соціялістичного поступу, чи як державі буржуазній, цілком й повністю залежній від імперіялістів!*

Запекла й жорстока боротьба де-далі розвивається, але з неї треба зішкрабати полуду національного офарбовання борючихся таборів. Бо не за те йдуть бої, що одні менше українізують на погляди других. Ці бої є саме тому запеклі і жорстокі, що вони є клясовими боями, боями революційного табору проти капіталістичного оточення. І не зрозумівши цього, не зробивши такої посилки, всякі шукання і спроби розвязати національне питання або знайти тут якийсь компроміс є ніщо інше, як опортунізм чистої води, або менш чи більш заховане ширення буржуазно-націоналістичних гасел.

3. Економічні коріння дрібнобуржуазної опозиції.

Коли на овиді імперіялістичної політики український націоналізм є одним із засобів підготовки наступу на Радянську Україну, то цілком очевидно, що тут мається на увазі можливість обєднання навколо націоналістичних кличів таких сил в середині і зовні країни, які можуть мати значіння для повалення радянської влади. Мається на увазі те, що ці сили зможуть повести за собою маси, заховавши за національні цілі справжню суть боротьби.

Отже чи є такі сили в середині країни, чи є такі джерела, з яких може годуватися буржуазно-націоналістична опозиція?

Є! Безумовно є, тай не може не бути таких сил в країні, де існує клясова диктатура, де є недобитки бувшої пануючої кляси, де за умовами процесу відбудовання господарства не могли не відновлятися, а до певної міри зростати верстви, ворожі до робітниче - селянської влади.

Є куркульська верхівка селянства, є міський непман, є кадри дрібної буржуазії, яким кожного дня стає тіснійше в рамках існуючого режіму пролетарської диктатури. І саме тепер ці шари повинні посуватись в бік протирадянської орієнтації, бо поступ соціялістичного будівництва неминуче відбирає у них роками виплекані надії на внутрішне переродження СРСР. Іншими словами, — коли в період започаткування Непу і російська і українська буржуазія були твердо впевнені, що за Непом зріст приватно - капіталістичних елементів розгромить соціялістичний напрям розвитку країни, тоді сприятливим був грунт для пишного розквіту зміновіхівства, тоді гучно виголошувалися гасла «можливости співпраці з більшовиками», гасла буржуазного угодівства. А коли дійсно побивано . . . але не соціялістичний поступ, а надії на переродження, коли саме соціялістичні елементи витискують в народному господарстві рештки приватно - капіталістичного господарювання, коли пролетарська диктатура не змягчується і не розкладається під натиском зміновіхівства, а навпаки — зміцнюється і устійнюється не тільки в середині країни, а й в своїй міжнародній політиці, тоді розлетілися геть пелюстки зміновіхівства і у всій наготі виявляються шипи буржуазної опозиції, повної ненависти і злоби.

Вона скупчується на всіх тих ділянках, де найбільше почуваються наслідки перемоги елементів соціялістичного господарства, де куркуль і непман відчувають усю силу натиску пролетарської диктатури та заведеного нею господарського устрою.

Як наприклад виглядає співвідношення клясових сил в українському селі? Чи далі відбувається капіталістична діференціяція села, характеризуючи тим самим наявність сприятливих умов для розківту куркульського господарства за рахунок бідноти та середняків? Факти і цифри говорять протилежне. Факти і цифри говорять, що процес капіталістичної діференціяції села, на який зміновіхівці покладали найбільші надії, що до впливу її на переродження радвлади, затримано правильною політикою партії. Зріст сільського господарства відбувається в головному не за ознаками, зразковими для капіталістичного устрою, себ то розтрушуванням серединних шарів села між біднотою та багатіями,

а навпаки — за ознаками збільшення середняцьких шарів села, за рахунок піднесення господарств бідноти.

Але найголовніше, що переплутало карти зміновіхівства, це не стільки кількісні зміни в розподілі прибутків між селянськими господарствами, скільки внутрішня суть цих змін. Мимо всього, зріст добробуту бідняцьких та середняцьких господарств відбувається одночасно з соціялістичною перебудовою сільського господарства.

Зростають колективи і комуни, збільшується кількість і якість кооперативних товариств, широко розгортають свою роботу органи державного та кооперативного кредитування селянства, почесне місце завойовує сільсько-господарська машина. Це, плюс радянське законодавство, зовсім обмежують куркуля, що до можливостей дореволюційного накопичення, шляхом визиску біднійшого селянства.

Отже природно, що на такому грунті народжується куркульська опозиція, яка використовує кожен економічний привід для виявлення своїх ворожих позицій. Отже зовсім природно, що такого гатунку опозиція супроти пролетарської диктатури не може обмежуватись ворогуванням на суто економічнім грунті і законно набуває певного політичного обличчя. Свої надії на зміну існуючого порядку по лінії зміновіхівського переродження вона відкидає, переходючи в наступ на радянський устрій. Така опозиція оформлюється організаційно в спробах економічного натиску на радянську економічну політику. Яскравий приклад того ми маємо в останній спробі куркульської верхівки села затримати запаси хліба і тим, в союзі з непманом, порушити рівновагу цілого народного господарства.

Так, поряд із зміцненням та розвитком соціялістичного будівництва, відбувається процес накопичування ворожих сил на селі. Умови для тотожного процесу в місті складаються в наслідок зросту соціялістичної бази — великої промисловости й поширення дрібної державної і кооперативної промисловости, яка витісняє приватного власника. Одночасно відбувається збільшення державного та кооперативного вирізків в гуртовій і роздрібній торгівлі. Міський непман, трохи зростаючи в абсолютних числах, разом з загальним зростом народного господарства у відсотковому

відношенні, і в промисловости, і в торгівлі, є примушений відступати під натиском соціялістичних, усуспільнених елементів господарства. В числах ця перемога усуспільненого вирізка виглядає так:

По УСРР	1923-24 р.	1924-25 р.	1925-26 р.	1926-27 р.	
Усуспільн.	85,7%	86,5%	90,0%	90,7%	По промисловості
Усуспільн.	51,9%	71,5%	73,3%	79,7%	По торговлі
Приватн.	41,1%	28,5%	26,7%	20,3%	

Числа ці досить красномовні і самі говорять за себе. Таким чином маємо всі підстави для гуртування дрібної буржуазії з метою натиску на підвалини Радянської Влади. І звичайно, що дрібна буржуазія тиснена на економічних позиціях, бючись обхідними шляхами за те, щоб не піддатися остаточному розгрому, виявляє збільшення політичних вимог, більшу активність в політичній боротьбі.

Куркуль і непман все більш настирливо шукають доріжки до влади. Вони кривими стежками відшукують найменші можливости для того, щоб пролізти в радянський апарат, вишукують можливости для виявлення своєї політичної активности. Але разом із тим зростає чуйність пролетарських мас та обережність по відношенню до всіх проявів натиску дрібнобуржуазної стихії.

Зростає свідомість і активність робітників та селян і все більші поповнення ідуть з самої гущавини трудящих на керуючу радянську, кооперативну та громадську роботу. Це гарантує соціяльну якість керуючих кадрів, забезпечує їх від розтворення в дрібнобуржуазних хвилях і ставить перешкоди засміченню громадських та радянських апаратів. З другого боку радянське законодавство далеке від того, щоб поширювати політичні, а в першу чергу виборчі права дрібної буржуазії, а навпаки — вкорочує їх, як це було підчас останніх виборів. Відчуваючи весь тягар економічного режіму, встановленого пролетаріятом, режіму скерованого на розвиток господарства соціялістичними рейками, скерованого на послідовне витиснення приватного капіталу, дрібна буржуазія зустрічає рішучу відсіч пролетаріяту та біднійшого селянства і при спробах виявити свою політичну активність.

Не дивно, що натиск дрібнобуржуазної стихії і в питаннях економіки і в питаннях ідеольогії не йде по прямому і одвертому шляху. Дрібна буржуазія вживає іншої стратегії, стратегії відшукування щілин в кожній галузі будівництва, просовування пучки в ці щілини, розковирювання їх, так щоб можна було всадити цілу руку. Иноді це стосується просто побуту. Там, де натиск дрібної буржуазії не натрапляє відразу на негайну, сувору відсіч, там потрошку, полегеньку, найменш стійким кадрам накидується гниленька, міщанська ідеольогія, ідеольогія розкладу, при чому вся ця побутова трухлявина вмираючої кляси маскується у захисні фарби, підроблюється під ультра-комуністичний вигляд.

Останне і є мабуть найхарактернійшою ознакою усякої прояви наступу дрібної буржуазії на всіх ділянках; «ультра-революційність», «ультра-лівизна», «ультра-комуністичність», що виступає будь то на політичному тлі, будь то в побутових питаннях, завше заховує в собі саме справжне політичне або побутове міщанство, самі найяскравіші дрібнобуржуазні, опортуністичні теорії. В усякому разі можна зробити той висновок, що дрібнобуржуазні виступи проти політики партії, ніколи, на сучасному ступіню боротьби, не виявляються в свойому справжному офарбованню. Для того, щоб приспати чуйність пролетаріяту, вони ховаються за «справжний більшовизм» і звичайно« самої чистої води ленінізм».

4. Під натиском буржуазного націоналізму.

З давних давен найкраще використовувала буржуазія національне питання для своїх клясових цілей. З давних давен прищеплювано трудящим масам патріотичну отруту та національну ворожнечу, з метою стягнути їх із шляху клясової боротьби та спрямувати їх на боротьбу «за загальнонаціональні ідеї», себто за інтереси пануючої кляси. Це настільки абеткова істина, що не вимагає ніяких прикладів. Відомо хиба, що самі яскраві імперіялістичні уряди, знані як носії самого жахливого національного та соціяльного пригноблення слабих націй, не шкодують хороших словечок щоб «заступитися» за «національну гідність» тих народів, що цього втручання не потребують і рішуче проти

нього повстають. Досить згадати, як «визволяли» Україну армії німецького та польського імперіялізму. Та це стосується до загальної «національної» політики великих держав. На терені-ж бувшої російської імперії, після революції національне питання склалося значно складнійше. Цілком природно, що повалення царату, яке дало можливість нищити хоч би зовнішні перепони для вільного національного розвитку кожного із народів, що його десятки а то й сотні років царські перукарі настирливо підстригали під один російський гребінець, повинно було викликати підсилений національно - визвольний рух. Саме цей період національного піднесення був як найкраще використаний буржуазією, зокрема українською, для боротьби проти дальшого розвитку революції, проти встановлення робітниче - селянської влади.

Саме тоді найяскравійше сформуловано дуже вигідну теорію «соціяльної єдности українського народу», теорію невизнання в українському народі клясового поділу, а значить і внутрішної клясової боротьби. Українських робітників і селян закликали партії української буржуазії та соціял-зрадників до боротьби за українську державність, заховуючи від них те, що ця державність є буржуазна, намагаючись затушувати соціяльний зміст боротьби революційного пролєтаріяту, що йшов під більшовицьким прапорами, проти буржуазно-націоналістичної Центральної Ради. Вони труїли свідомість трудящих своїми брехливими кличами, розповсюджуючи наклепи на Комуністичну Партію й на весь український пролєтаріят, як на «кацапів», на «московських агентів», то-що.

Не в цій статті будемо підраховувати ті величезні і кріваві жертви, які понесли українські трудящі через отруйний дурман націоналізму. Вкінці навіть самий несвідомий селянин зрозумів, для кого стараються петлюрівські банди, зрозумів, чого варті їхні ідеали самостійної Украіни. Настільки добре зрозумів, що щербатий, войовничий буржуазний націоналізм мусів трансформуватися у зміновіховство, тотожнє по своїй сути зі зміновіховством російським, велико-державницьким. Російські зміновіховці покладали надії на те, що комуністична партія стане «собирателем земли руської», що вона призведе до «єдиної неділимої», а українські зміновіховці сподівалися, що своєю співпрацею з радянською

владою їм вдасться впливати на скерування пролетарської держави на рейки буржуазної державности. Ці надії грунтувалися на тому монополістичному становищу, яке займала колись українська дрібна буржуазія та інтелігенція в національно культурних справах. Таке монополістичне становище хотіли вони зберегти і на далі.

Вийшло інакше! Вийшло так, що виголосивши прінціпи справжного національного визволення, прінціпи «самовизначення аж до відділення», комуністична партія проводячи ленінську політику вказала пролетаріятові шлях розвитку інтернаціонального, соціялістичного будівництва в рамках національної культури. Всіма силами знищуючи рештки зросійщування України, запроваждуючи українізацію, комуністична партія віддавала особливу вагу боротьбі за сприяння ростові української культури, але нової, скерованої на допомогу соціялістичному розвиткові. А відтак і український пролетаріят і його комуністична партія не могли взяти на себе лише ролю складання сприятливих умов для будівництва української державности і культури, віддавши ролю її будівників і проводирів дрібній буржуазії. Навпаки! Партія стала на чолі будівничого процесу, опанувала його, та зробивши його рухом величезних мас трудящих, дала йому нечувано швидкий темп розвитку. Та партія не відкидала від участи в будівництві так званих попутників, що в більшій чи меншій мірі зберегли дещо з чужої ідеольогії. Партія навіть рекомендувала до них товариське ставлення, з тим, щоби піддаючи їхню акцію здоровій марксівській критиці, наближати їх до засвоєння пролетарської ідеольогії. І треба сказати, що значна частина української інтелігенції стала на цей шлях і чесно працює над будівництвом нової української культури під керовництвом нашої партії, все більше зсуваючи зі своїх очий більмо націоналістичних забобонів.

В основному-ж дрібна буржуазія, яка претендувала і претендує на своє монополістичне становище в питаннях будівництва української культури та взагалі всього українського, будь то держава, будь то церква, не примирилася зі своїм положенням *співучасника* соціялістичного будівництва України, *підлеглого про-*

летаріятові. Вона лише могла констатувати, що і тут як і на економічній ділянці, її карта на зміновіхівське переродження бита комуністичною партією.

5. *Так званий «шумськізм».*

Звідси й починають рости коріння буржуазно-націоналістичної опозиції національній політиці КПбУ. З однакових по суті корінів виростають самі ріжнобарвні квіти буржуазного націоналізму, що згідно законам мімікрі, пристосовуються до ріжних обставин. Так західно - українська націоналістична буржуазія, що знаходиться під захистом фашистівської Польщі, дозволяє собі одверту протирадянську пропаганду, допомагаючи пілсудчикам готувати військову інтервенцію. Так правий флант буржуазно - націоналістичної опозиції всередині країни, зберігаючи зовнішну льояльність до радянської влади, концентрує свої сили на тих чи інших ділянках культурного будівництва, намагаючись прищепити там тихою сапою свою ідеольогію. Так нарешті найбільш розумна частина націоналістичного фронту, добре розуміючи, що на петлюрівський гачок важко мати великий улов, запроваджує свою розкладову націоналістичну роботу, натискуючи на найменш стійкі елементи партії.

Звичайно, що в її домоганнях ми не зустрінемо одвертих протирадянських кличів, не зустрінемо ні одвертих відмовлень ні протиставлень ленінській національній політиці. Ні!

Вони навпаки, самі найбільш завзяті «ррреволюціонери», самі стійкі «ленінці». Все, що тільки можна підшукати в революційній гардеробі, вони натягують на себе і хочуть, стрибаючи вище голови, боротьбу за буржуазно-націоналістичні ідеї представити як боротьбу за інтереси революції, як боротьбу за ленінізм. Маючи таку мету і таку тактику, цим верствам української дрібної буржуазії є звичайно найвигіднійше використати хиткі елементи нашої партії, що не мають правильного розуміння ленінської національної політики і в силу ріжних причин, зокрема всилу свого минулого є найбільш здатні до прищеплення їм ідеольогії, чужої для партії.

Саме таку характеристику націоналістичного ухилу, що виявився в середині партії та що став рупором дрібнобуржуазних

впливів, дав ЦК КПбУ в своїй заяві до Комінтерну з 25. 5. 1927 р. Там зустрічаємо таке:

> «За останні два-три роки, на грунті розвитку непу, зросту капіталістичних елементів нашого господарства як у місті так і на селі, помітно певне відродження протирадянської активности буржуазії, розгромленої або придушеної в часи громадянської війни. Таке відродження означає між іншим зріст шовінізму серед буржуазії, що розвивається, який до певної міри впливає на селянство і навіть на робітників і який відбивається в деяких настроях в середині партії, звязаної тисячами ниток з соціяльним оточенням. Ті політичні труднощі, що випливають із господарчого зросту країни в умовах Непу (діференціяція села, аграрне перенаселення, певне зміцнення куркульства і приватного капіталу, на Україні дають себе знати загостренням національних взаємин, офарблюючи контрреволюційні реставраторські пручання в ріжні шовіністичні кольори. (Руський, український, еврейський шовінізм, антисемітизм і т. ин.)»

І далі:

> «Революція розгромила куркульство, основну матеріяльну базу української контр-революції в минулому. Частина цього розгромленого куркульства за останні два роки, до певної міри, знова підвелася на ноги. З куркульством старим і новим є звязана певна частина сільської інтелігенції. Все це недостатній стан маси селянської інтелігенції, особливо вчителів, сприяє зросту впливу куркульства на сільську інтелігенцію. До революції ми майже не мали в місті української буржуазії і міської інтелігенції. Тепер вона стає з кожним роком помітнішою силою, поповнюючись виходцями з села, зміцнюючи свої позиції в економіці і держапараті і намагаючись підбити під свій вплив певну частину радянських службовців, робітників і членів партії. Ця буржуазія і в першу голову інтелігенція, нині особливо енергійно формує свої кадри, намагаючись оволодіти всім культурним процесом і скерувати його в буржуазне річище.

Вона постачає ідеольогію, що політично оформлює сподівання ворожих нам соціяльних верств. Деяка частина її, яка ще недавно стояла на зміновіховській позиції, розчарувавшись у своїх надіях на переродження радянської влади, схиляється тепер до явної антирадянської плятформи. Таким чином у нас формується ідеольогія буржуазної реставрації на Україні під гегемонією української міської буржуазії, яка нині розвивається і йде в тісному бльоку з куркульством, за підтримкою міжнародного імперіялізму. Хоч усього програму в повному обсязі поки що не розгортається, але вже тепер одверто виявляється прагнення скерувати економіку України на шляхи капіталістичного розвитку, тримати курс на звязок з буржуазною Європою, протиставляючи інтереси України інтересам інших Радянських Республік. Цю ідеольогію культивується серед деяких кол українських літераторів, типу «нео-клясиків», серед вищої академічної інтелігенції, радянських та кооперативних спеців, що мають безперечний духовний звязок з тими верствами буржуазії Західної України, на чолі яких стоїть УНДО.

Відбиткою цієї ідеольогії серед нашої партії є український націоналістичний ухил. Суть його:

1. в недооцінці та нерозумінню ролі робітничої кляси і комуністичної партії в розвязанні національного питання на Україні;
2. в суто бюрократичному підході до темпу та до форми прилучення неукраїнської частини робітничої кляси на Україні до української культури, в розумінні форсування цього темпу, що на практиці виливається у вимоги силоміць українізувати руських та інших робітників;
3. в певній зневірі в сили і здатности нашої партії провадити національну політику на Україні, в упадництві та пораженських настроях що до перспектив нашого соціялістичного будівництва;
4. в систематичному прагненню підірвати довіря до основних партійних кадрів, зокрема до руських то-

варишів, і особливо до тих, хто прибуває на Україну з інших Союзних Республік;

5. в цілком перекрученому уявленню про нашу партію, як про носія руського шовінізму, що ніби-то пригноблює комуністів-українців;
6. в лютому цькуванню українських товаришів, що провадять правильну партійну лінію: їх кваліфікується зрадниками, ренегатами, «презреними малоросами» то-що;
7. в цілком певній підтримці проповіди орієнтації української культури на капіталістичну Європу, в противагу Москві».

5. «Шумськівські» прапори українського націоналізму.

Так виглядають справжні коріння і гасла націоналістичного ухилу в КПбУ, що має назву «шумськізм». Але цитована нами заява стосується до початку 1927 року. За цей час т. зв. «шумськізм» зробив дальші кроки до апольогії дрібно-буржуазного націоналізму, стверджуючи наведену його характеристику. Та інакше й не могло бути, бо ставши на доріжку націоналістичного збочення, не визнаючи своїх помилок, що їх відзначила партія,— не можна не скотитися на загальний шлях протирадянського, націоналістичного табору. І те, як підхоплено було гасла «шумськізму» на Західній Україні, є найкращим доказом правильности рішень КПбУ, що своєчасно засудила цей ухил, попереджуючи, що льогічний його розвиток зробить «шумськізм» не тільки рупором націоналізму, не тільки передатчиком його настроїв, а самою справжною його зброєю в боротьбі проти Радянської України та комуністичної партії.

Справедливо відзначив це в своїй промові на останньому пленумі ЦК КПбУ, генеральний секретар тов. Каганович:

> «Досвід боротьби з націоналістичним дрібнобуржуазним ухилом у нас в УССР і на Західній Україні довів, що Шумський був і є зброєю наших ворогів. Один із вождів жовтоблакитної еміграції дає безпосередні директиви своїм прихильникам підтримувати «українську опозицію». В тім-то й річ, що Шумський не має сили в середині партії, а коли

він і має деяку силу, то поза партією. Сила його, — це сила глитайства і міщанства, глибоко ворожих нам елементів, що їм потрібен параван, що їм потрібен легальний прапор, а що легального прапора ми не даємо і не дамо, то таким прапором стала «українська комуністична опозиція» спробувавши зламати ленінську національну політику в КПбУ, але її нещадно розбила партія українського пролетаріяту».

Прапор шумськізму має і на Західній Україні, але тут він обєднує вже тих, хто шукає легальности не від Радянської Влади, а від фашистівського божка пана Пілсудського. І одверта зграя українських пілсудчиків та петлюрівців, яка добре знає, що її репутація надто вже заболочена в масах трудящих Зах. України, — не кажучи вже про Радянську Україну, — з радістю буде битися за цю легалізацію для своїх спільників по «шумськізму» і щиро простягає їм братерську руку допомоги. Бо шумськівський прапор став за прапор дискредитації Радянської України, діскредитації Комуністичної Партії, за прапор тих, хто не шкодує брудних засобів, щоб ставити перешкоди стихійному зростові симпатій трудящих Західної України до соціялістичного будівництва Радянської України. Це до того ясно, що навіть дивуєшся тому уровню політичного шахрайства та безпрінціпности, до якого дійшла купка «шумськістів», вигнала з лав КПЗУ. Повторюючи слідом за УНДО всі наклепи на Радянську Україну, допомагаючи Пілсудському шикувати громадську думку і військові сили проти неї, зрадники продовжують щось торочити про свою належність до революційного руху, так мало віддаючи шани клясовому почуттю мас. Та надто вже краплені карти. Їх видає з головою УНДО, роблючи цілком прихильну оцінку «шумськізму», добре розуміючи можливість співпраці з «революційним рухом» такого напрямку. В «Ділі» з 6 квітня ц. р. знаходимо:

«Важкі хвилі переживає Каганович і комп. не тільки наслідком труднощів монтування «верхівки» КПЗУ, але ще більше наслідком діяльности «зрадників» з КПЗУ, що *безпощадно* бють та демаскують русофільську, протиукраїнську політику КПбУ під диктатурою Кагановича. Вони мають навіть відвагу піддати в сумнів яку небудь вартість кагановичівської українізації та всеї його так званої укра-

їнської національної політики. На зле ця діяльність «зрадників» не вийде, бо вона все-ж таки вирве дещо для національної української культури на Україні навіть від такого мало що не стопроцентного «українця» як русофіл Каганович. Коли свого часу діяльність УКП таки добилася бодай дрантивеньких, правда, але все таки позитивних первочинів українізації, то може дібється деяких уступок для українства і «зрадницька верхівка» КПЗУ від теперішнього Кагановичівського русофільства.

Може . . . дарма, що на Україні «шумськістів» (а шумськістами є також «зрадники» з КПЗУ) тепер преслідують а то і фізично ліквідують. До тої міри небезпечні з них контр-революціонери».

Як бачимо, Ундівці прямо таки пальцем показують на «шумськістів», як на свою пряму агентуру, покладаючи на них надії що до виривання поступок для «українства» від КПбУ. Коли пролетаріят відчув і определілив «шумськістів» як своїх клясових ворогів, Ундо-фашисти відразу пізнали в них клясових спільників, і навіть вже беруть на себе захист зрадників, яких на Радянській Україні «фізично ліквідують». В усякому разі підбадьорує «Діло»: «їхня діяльність на зле не вийде». Так і запишемо! Але чи варт це і записувати ? ! Фізіономія ренегатської групи васильківців-турянських нам добре відома і не потребує вже ніяких додаткових рисочок, бо не знайти вже більш типового обличча мерзенного ренегатства.

Подивимось краще, чого варті наклепи шумськістів всіх мастей про «русофільську політику» на Україні, та що вдалося викрити їм, їм — які так самовіданно і «безпощадно бють та демаскують русофільську, протиукраїнську політику КПбУ під диктатурою Кагановича».

Перш за все як виглядає «русофільство» в національній політиці КПбУ? Ми далекі звичайно від того «европейського» погляду на Москву і на РСФСР, як на «кацапів»; партія ніколи не покладе зброї для боротьби з тими, хто пробує забивати клина в братерську спілку українських та російських трудящих, спілку зміцнену богаторічною боротьбою проти царату, проти капіталу, проти контр-революції, спілку, що грунтується на добровільному бажанню обох народів в тісному ленінському єднанню розвивати

величезне соціялістичне будівництво разом з іншими народами СРСР. Тут не знайдуть ні російські, ні українські націоналісти найменшої щілинки в політиці нашої партії, і що року зусиллями цілої ВКПб буде міцніти братерське єднання всіх націй, що вільно розвивають свою пролетарську державність в рамках СРСР. Це зрозумів навіть такий яскравий виразник «протимосковської орієнтації» як Хвильовий, який примушений був визнати, що усяка акція в напрямі роз'єднання спілки республік є водою на млин ворогів.

Але зовсім інша справа, коли гидкий російський шовінізм, коли ганебні рештки кислого патріотизму «єдиної, неділимої матушки Расії» хочуть перейти в наступ, хочуть протиставити ленінській політиці викорчовані Жовтнем пурикевичівські ідеали зросійщування цілих народів, пригноблення їхнього права на державність й на розвиток своєї пролетарської культури. Зовсім інша справа, коли під виглядом ультра-інтернаціоналізму відбуваються спроби стягнути партію на шлях російської великодержавности, коли чи одверто, чи заховано ставляться перешкоди вільному розквіту УСРР.

Тоді партія мобілізує свої сили для того, щоб завдати рішучого удару російському націоналізмові, так само як це вона робить у відношенню до націоналізму українського і в останні роки відчули російські шовіністи як ніколи досі усю вагу пролетарської відсічи.

Партія проробила величезну роботу що до нищення всіляких перешкод українізації, що до викорчування в окремих групах партійців решток русотяпства.

В цитованій вже заяві ЦК КПбУ до Комінтерну цілком читко сформулована небезпека російського шовінізму, що хоче стати на перешкоді правильному переведенню національної політики на Україні. Цитуємо:

> «Це збочення полягає в ігноруванні й недооцінці значіння національного питання на Україні, що часто прикривається інтернаціоналістичними фразами, зокрема:
>
> 1. у приниженню значіння України як частини СРСР, в намаганні трактувати утворення СРСР, як фактичну ліквідацію національних республік;

2. у пропобідуванні нейтрального ставлення партії до розвитку української культури, у трактуванню її як «відсталої», «селянської», у противагу руській «пролетарській»;
3. у спробах за всяку ціну зберегти перевагу руської мови у внутрішному державному, громадському і культурному життю України;
4. у формальному ставленню до проведення українізації, що її визнають часто лише на словах;
5. в некритичному повторенні шовіністичних великодержавних поглядів про так звану штучність українізації, незрозумілу для народу «галицьку» мову і т. п. і в культивуванні цих поглядів в середині партії;
6. в прагненню непроводити політику українізації в містах і серед пролетаріяту, обмеживши її лише селом;
7. в незвичайно тендеційному роздуванню окремих перекручень підчас проведення українізації, в намаганнях змалювати її, як цілу політичну систему порушення прав національних меншостей (руських, евреїв)».

Для КПбУ, що з відкритими очима оцінює клясову ситуацію на Україні, — обличча російського шовінізму не є заховане й воно не зможе заховатися за ніяку «інтернаціоналістичну» маску. Ті, які думали, що підсилення боротьби з українським націоналізмом викличе хоч би яке послаблення з боку партії, що до руського шовінізму,—жорстоко помилялися! Навпаки,—бючи по мерзенних проявах самої справжної петлюрівщини, партія з підсиленою енергією трощить всі російські великодержавницькі вихватки. Останного часу це відзначилося цілою низкою фактів. Наведемо один з найбільш яскравих. В промові на активі харківської організації «русофіл» Каганович говорить:

«Але я мушу тут заявити, що булоб' неправильно та й не тільки неправильно, а і злочинно з нашого боку, колиб' ми борючись з українським націоналістичним ухилом, забували за боротьбу з великодержавним руським, еврейським то-що шовінізмом. Товариші, за останні роки в царині нашої національної політики, з окрема в царині задоволення ріжних сторін життя національних меншостий, перевели ми велику роботу. Але ви знаете, що наше

будівництво відбувається в безперервній боротьбі з націоналістичними ухилами ріжного типу, що виникають, зявляються на базі росту глитайських і непманських елементів. Національний шовінізм, що виявився в протиукраїнськім русі, в проти-руському, в антисемітизмі, є один з найнебезпечніших ворогів пролетаріяту і нашого соціялістичного будівництва, бо він затемнює клясову свідомість мас, затемнює і перекручує клясову пролетарську лінію робітничої кляси.

В своїй політиці, проводячи свою національну лінію, ми боремося і будемо рішуче боротись з тими елементами, що не розуміють нашої національної політики або не хочуть її зрозуміти — чи це український ухилівець, чи руський ухилівець. Оце недавно ми розбирали справу Малицького. Багато з вас товариші мабуть знає Малицького, що був на високому місці голови касаційної колегії Найвищого Суду. В нашому державному видавництві в звязку з друком його книжки, заявив він, що вимагає видати його книжку лише руською мовою; наплювати йому, як він висловився ,на українську мову: Я не хочу, каже, щоб хто нибудь подумав, що я, Малицький писав українською мовою». Я вже не кажу про те, що Малицький виявив себе тут як політичний дурень. Тут товариш Ярославський підказує, що це кваліфікований дурень. Це правда і я його поправку цілком приймаю».

Чим закінчилася справа Малицького, відомо. Сувора кара, яку він поніс, для богатьох русотяпів стане в пригоді, як добре попередження. Своєю постановою ЦК КПбУ недвозначно довів, що партія буде з однаковою суворістю скидати зі шляху ленінської политики опортуністів і націоналістів, до якої вони би нації й не належали.

6. Розквіт української пролетарської державности та культури.

Але запроваджуючи боротьбу зі всілякими націоналістичними ухилами, КПбУ не припиняє і не зменшує темпу позитивного будівництва. В той час, як «шумськізм» всією акцією лише підсилює Ундо-фашистівський табор, партією розгорнута величезна творча робота що до розвитку української пролетарської

держави та як найширшого розгорнення будівництва нової української культури. Для того, щоб' перерахувати ті величезні досягнення українізації, які за проводом партії здобуто в кожній ділянці громадського, державного і культурного життя, є надто вузькі розміри навіть самої великої статті. Проте треба пок̇ликатися на кілька основних чисел та фактів.

Звичайно, що самим найвеличнійшим досягненням є створення української пролєтарської державности. Ні для кого не є тайна, що всі винниченківсько-петлюрівські експеріменти не давали ні натяку на створення української державности, навіть і суто буржуазної. Хто-ж не знає, що УНР була лише параваном, спочатку для німецького імперіялізму, потім для польського, для англьо-французського і т. д.

Чого варта була «українська державність», створена петлюрівцями, можна собі уявити з тої легкости, з якою німецький офіцер з загоном салдатів поклав їй край, просто розігнавши «уенерівський уряд». Йдучи «за історичними традиціями», німецькі генерали на свій смак утворили на Україні гетьманат, що був просто маріонеткою в генеральських руках.

Про польський почин в справі творення української державности нема й чого говорити. Перспективи її розвитку, в разі колиб' не вигнано було пілсудчиків з українського терену, можна собі уявити з прикладу Західної України.

І саме тому казяться від злоби петлюрівські еміґранти, що Комуністична партія своєю послідовною національною політикою розвіяла туман наклепів про «московських агентів», відкривши величні, своїми перспективами, шляхи розвитку української державности, як державности пролєтарської, що повністю гарантує незалежність України супроти імперіялістичних впливів і плянів.

Навіть самі завзяті націоналісти примушені це визнати! Досить прочитати враження тих переважно наукових діячів яскраво націоналістичних переконань, які відвідали Радянську Україну, щоб переконатися в тому, що вони навіть на свою велику охоту не можуть заперечувати нечуваного зросту української, радянської держави.

Партією, тією самою партією, що її зрадники обвинувачують «в москвофільстві», пророблена робота що до створення УСРР,

яка, — сміливо це можна сказати, — не має прикладів в історії. Требаж бо узяти до уваги той тягар багаторічного зрусифікования України, що його запроваджував царат! Треба взяти до уваги, як глибоко просякнули ці процеси русифікації все життя України, майже зовсім перетворивши всі українські міста на суто російські. Треба взяти до уваги всі ті русофільські традиції і переконання, які виявилися і виявляються як перешкода національній політиці КПбУ .

В селі, яке найбільше зберегло українське обличча, попами, учителями і урядниками старанно винишувано за царату найменші прояви національно - визвольних прагнень; в місті майже зовсім не було української інтелігенції, а пролетаріят був в величезній мірі зрусифікований.

В таких умовах розготала партія ленінські прінціпи творення української пролетарської державности одночасно з тотожною роботою в усіх інших республиках Радянського Союзу. Наслідки роботи партії найперше дають себе відчувати в зміні національного складу міст. Проведення ленінської національної політики, зупинивши дореволюційний процес селянізації українського народу, керувало його в іншому напрямі розвитку, і це одразу відбилося на національному складі населення міста, на національному складі пролетаріяту міської інтелігенції та урядового апарату. Коли в 1923 р. на 100 міських мешканців нараховувалося українців лише 43,1%, то вже в 1926 р. стало їх 47,2%. В Харкові, Київі, Одесі й Дніпропетровську в 1923 році українців нараховувалося 25,2%, а в 1926 р. стало 39,2%.

Поряд відбувалася українізація державного апарату, що звичайно натрапляла на величезний опір русотяпського чиновництва, виявлений і в захованих і одвертих формах і в саботажі наказів влади. Але без огляду на ці труднощі і перешкоди, цей опір був зламаний партією і коли в 1925 р. українізований був державний апарат лише на 20%, то вже в 1926 р. рівень українізації піднесено до 65%, а тепер він доходить майже всіх 100%.

За ці роки партія, розбуркавши величезні робітничо-селянські маси до творчого будівництва, виховала десятки тисяч українських пролетарів та селян і поставила їх на керуючу радянську роботу. Кожного року відсоток українських робітників і селян в усіх органах радянської влади невпинно і швидко збіль-

шується. Цих фактів і чисел не можна заперечувати таксамо як не можна ніякими наклепами викликати сумніву в цілому переможному поступі української пролетарської державности.

Звичайно, що виконуючи ролю проводиря поступу української пролетарської державности та нової української культури, партія повинна була в першу чергу провести українізацію в своїх рядах. І тут ми можемо покликатися на видатні факти і цифри. Не можна оминути, що як і цілий український пролетаріят, так і певна частина його кращих представників, що ввійшла і десятки років працювала в більшовицьких лавах, були зрусифіковані. За Шумським цих товаришів, які органічно були звязані з розвитком Жовтневої революції на Україні та брали участь в усій боротьбі за УСРР, треба було-б усунути з керуючої ролі, усунути зовсім з України. Це фактично було кличем розбазарювання провідної ролі старої більшовицької гвардії, кличем змягчення ленінської стійкости і пролетарської витриманости партії.

Шумськізм на цьому отримав рішучу відсіч! Партія твердо поставила завдання українізації в середині своїх лав, вимагаючи від кожного партійця провідної ролі та прикладу в справі українізації, одночасно дбаючи за поповнення партії за рахунок найкращих елементів українського робітництва і селянства.

В наслідок цілком рішучого курсу маємо такі досягнення: в 1924 р. в провідних кадрах партії було українців 33%, в 1925 р. 37%, а в 1926 р. 52%. Всього в партії українців було в 1924 р. 33,9%, в 1925 р. 38,9%, а в 1926 р. 49%. Пропагандистська робота майже цілком переключена на українську мову, аж до вищих партійно-наукових установ. Так наприклад в Українському Інституті Марксизму аспіранти володіють на сто відсотків українською мовою, і нових слухачів приймається лише за умовою повного знання української мови та історії України.

Ще швидше відбуваються національні зміни в Комсомолі. В 1924 році українців в Комсомолі було 50,9%, а в 1926 році стало 67,1%.

Таким чином бачимо, що українізація партії не є просто вивченням партійцями української мови; — це є процес оволодіння партією всіх ділянок будівництва всього державного, громадського та культурного життя України, процес поповнення

партії за рахунок українського робітництва та селянства, це є процес виховування та висовування на керуючу партійну роботу українців.

Творча робота партії дала більше-ж всього свої наслідки в розвиткові культурного будівництва. З обмеженого просвітянства, з вузького кола «завдань розбуркання національної свідомости» партія спрямувала розвиток культури на широкий шлях соціялістичного будівництва. Справу творення української культури партія забрала з рук інтелігентської купки, зробивши її справою величезних трудящих мас.

Саме тому за такий короткий час маємо такі величезні успіхи на культурному фронті. Справа одиниць-«культуртрегерів» стала справою міліонів.

І звичайно, що питання керуючої ролі пролєтаріяту в культурному будівництві мало першорядне значіння. Цим визначувано напрям культурного розвитку країни, напрям або в бік звичайного дрібно-буржуазного, національного розвитку, або органічного звязку з усім соціялістичним будівництвом.

В останній промові на активі харківської організації тов. Каганович знову на цьому питанню акцентує увагу партії.

> «Ми хочемо насамперед, щоби кожний член партії, кожний керовник мав цілковите уявлення про те, що діється в галузі культурного українського будівництва. Тепер зявляються твори нової української літератури, ростуть нові, свіжі українські письменники та поети. Росте молодь, наша молодь, яка творить нову революційну літературу, але поруч цього ростуть носії й ворожої до нас культури. Чи-ж знаємо ми *все* про характер і якість цього зростання? Адже як що ми не будемо знати, якщо ми не будемо читати творів нашої молоді, якщо ми не будемо відповідно на неї впливати і керувати нею, то щож ми матимемо кінець кінцем?
>
> Якщо ми не будемо повнотою і цілком глибоко і грунтовно керувати українським культурним процесом, — і ми це мусимо зробити, — тоді на чолі нових українських елементів, які ростуть, стане дрібно буржуазна інтелігенція, що являє собою ідеольога куркульства та міського міщан-

ства. Вона поведе їх за собою, якщо ми не візьмемось за розвязку цього питання».

Отже керуючи культурним процесом, спрямовуючи його на користь наших соціялістичних цілей, партія не заспокоюється досягненнями, весь час запроваджує самокритику, весь час розробляє питання найміцнійшого опанування партією та пролетаріятом цих процесів культурного росту.

А досягнення величезні! Певно можна сказати, що ні одна країна не знала такого швидкого розвитку культури, як Радянська Україна і саме це можна встановити хоч самими загальними фактами.

Саме під керовництвом нашої партії зросла нова українська преса. Коли комуністичні українські газети, комуністичні (бо інших за диктатурою пролетаріяту нема, в тім числі нема теж «шумськівських»), ще в 1924 році доходили своїм тиражем до 90 тисяч, то вже в 1927 р. їхній тираж перебільшує 500 тисяч примірників. Зокрема за цей час центральний орган партії «Комуніст» почав виходити українською мовою, а поряд з ним утворено велику комсомольську газету орган ЦКЛКСМ «Комсомолець України», робітничу українську газету орган ВУРПС'а «Пролетар», та батрацьку газету «Наймит». Крім центральної селянської газети «Радянське Село», виходить ще понад 30 селянських газет. Якісно і кількісно зростає українська преса, пробиваючи дороги в самі гущавини українського пролетаріяту і селянства. Не можна сказати, щоб це просовування української преси, після десятків років зросійщування, було просто механічним процесом. Далеко ні! Зустрічаються всілякі перешкоди і труднощі, але твердий курс партії, політика максимального сприяння українській пресі робить її поширення таким казковим по темпу.

Ще в більшій мірі є показовим зріст української нової літератури. За керовництвом партії, під її безпосереднім доглядом виплекано з недрів трудящих мас нових революційних українських письменників. Твердо тримаючись сприяння всім революційно-письменицьким організаціям, незалежно від їхньої мистецької платформи, партія особливу увагу віддавала допомозі зростові пролетарських митців. Знову-ж таки на цьому складному відтинкові культурного будівництва не все відбувається рівненько і гладенько. Ціла низка протиріч, звязана з господарським

зростом країни, відбувається і на культурних процессах. Партії доводиться переборювати ухили в літературному життю, доводиться здоровою марксівською критикою виправляти збочення попутників або корегувати випадки монополістичних вимог пролетарських мистецьких організацій, які звичайно ще не могуть цілком репрезентувати українську літературу.

І труднощі є, і перешкоди є, і не рідкі є збочення в літературному середовищі. Та без цього не може відбуватися зріст літератури; головним покажчиком є тільки наслідки. Отже на Україні істнує і «ВУСПП» (Всеукраїнська спілка пролетарських письменників), і «Молодняк» — спілка молодих, переважно комсомольських письменників і поетів, і «Плуг»—спілка селянських революційних письменників, і «Марс» — асоціяція революційних письмеників, і «Нова генерація» і низка інших організацій. Крім обєднаних письменників нараховується ще сила митців, що не входять до жадних організацій, але декляряують в своїй праці повну єдність з позиціями нашої партії.

Зокрема треба відзначити теку організацію як «ВАПЛІТЕ», яка за проводом Хвильового припустила значні збочення в своїй акції, і ще до відомого листа Хвильового визнала свої помилки і сама розпустила себе. Ця група письменників теж в свій час підпала під вплив так званого «шумськізму», але так само як Хвильовий, не побажала йти дальше шляхом «шумськізму» в табор контр-революції і свої схиблення визнала, оголосивши їх у пресі. Нарешті останнім часом відбувається організація «Всеукраїнської федерації пролетарських письменників».

За кілька років імена нових письмеників набули величезної популярности, і вже богато їхніх творів перекладається на інші мови. І це в той час, коли в таборі українського націоналізму не зросло жадної нової видатної сили, тай не може зрости, бо поза висмоктуванням працюючих цей табор немає з ними живого звязку. Партія за короткий час довела, як за дійсно пролетарським керовництвом може розквітати культура нації, ще кілька років тому цілком поневоленої.

Не менш значних успіхів можна нарахувати у розвитку українського театру, музики, кіно, образотворчого мистецтва. Великої популярности та високого мистецького рівня досяг театр «Березіль», який веде провід в українському театральному

життю; високого рівня розвитку досягнуто театрами ім. Франка, Заньковецької та інш. Кожне місто має свій відомий український театр, що крім своєї прямої мистецької ролі відограє ще й ролю одного із активних чинників українізації. Це вже не «малоросійські театри» гопака і горілки, а високоякісні мистецькі установи.

Поза ними вся Україна рясніє від буквально тисячів українських драматичних, робітничих та селянських драмгуртків, що мають вже свої традиції, свою літературу, драматургію, свої провідні органи «Сельський театр», «Культробітник» та інші. Нещодавно було зроблено великий крок для українізації театральної справи в робітничих районах організацією українського робітничого театру в Харкові (б. Червонозаводський), театру сатири «Веселий Пролетар», та роботою Всеукраїнської профспілкової конференції в справі мистецької роботи в робітничих клюбах.

В рівній мірі розквітає українська музика. Поперше треба відзначити таке велетенське досягнення, як українізація опери, що відбулася не просто шляхом перекладу старих опер на українську мову, а творенням нових оригінальних українських опер, нової оригінальної музики. Музикальне товариство ім. Леонтовича охопило терен цілої України і репрезентує десятки тисяч членів співочих і музикальних гуртків.

Українське кіно, що було організоване лише декілька років тому, вийшло вже на шляхи світової відомости, і такі фільми, як «Звенигора» відзначились світовим успіхом, відзначені критикою майже усіх європейських країн.

Значні кроки поступу робить і образотворче мистецтво що були виявлені в останній час на двох великих художних виставках, влаштованих «Асоціяцією революційних мистців України», АРМУ та «Асоціяцією художників Червоної України», АХЧУ.

Український Кіно-технікум, українські драмінститути, українські художні інститути, що охоплюють величезні верстви пролєтарської і селянської молоді, висовують нові величезні перспективи що до розвитку нового українського мистецтва.

Особливі успіхи маємо в справі українізації навчальних установ, починаючи від ліквідації неграмотности українською мовою, починаючи від того, що в українських початкових школах учиться 2 міліони дітий, аж до ВУЗів (університетів).

Що вже казати, коли навіть з кол Академії Наук, з уст її керовників декляруєтся, що коли за часів Денікіна нічого не було на місці Академії, коли за часів Петлюри був лише чистий аркуш паперу, то доперва за Радянської Влади, за її величезною допомогою Академія здобула світової відомости.

На жаль нам доводиться викладати ці відомости в дуже обмеженому розмірі, маючи, в умовах підпілля, лише дуже скорочені і неповні матеріяли. Проте і наведеного досить, щоб' уявити собі, як «русифікує» КПбУ Україну, та як відзначається на Україні «панування агентів Москви».

Але хиба це не відомо Ундівцям, які продовжують свою кампанію наклепів і брехні? Звичайно, що відомо! Та хіба-ж вони аргументують колись числами, які прямо доводять протилежне їхній брехні? Але інакше не виконаєш хазяйського наказу про підготовку громадської думки проти УСРР, інакше нічим виправдати своє існування перед фашистівською зграєю пана маршалка. Хіба не відомі ці числа і факти мерзенним ренегатам васильків - турянським ? ! Відомі, бо і вони ніколи не можуть покликатися на жадне правдиве число або факт, бо інакше їх «шумськізм» не варт торби січки, бо він не є ніякою принціповою теорією, це просто купа наклепів, брехні і тільки.

Хіба нарешті не відомі ці числа і факти та цілий напрям політики партії дрібнобуржуазній націоналістичній опозиції, що утворилася на Радянській Україні й що спробувала пустити свої коріння в КПбУ? Відомі і саме тому що відомі, вона існує і наступає на партійну політику.

Складність соціялістичного будівництва, що відбувається на Радянській Україні, дає себе відчувати таким от парадоксальним явищем: чим більше розвивається українська пролетарська державність, чим більше розквітає українська нова культура, тим більше й просте націоналістична опозиція. Вся справа в тім, що більше й намагається активізуватись націоналістична опозиція. Вся справа в тім, що розвивається *пролетарська* державність, що нова культура це *культура соціялістичного будівництва*, що на чолі цього могутного поступку Радянської України стоїть *Комуністична Партія більшовиків України*, а не відкинута ходою історії купка націоналістичної дрібної буржуазії.

Її, що стільки років їла хліб зі свого монополістичного становища в національному питанню, відкинув переможний пролетаріят та його партія геть. Їй урвалося продовжування спекуляції на українстві. *Партія* керує, під проводом партії виходить Радянська Україна на широкі шляхи розвитку і кожному лишається або стати під її прапори будівництва, або неімовірно швидко котитися в ворожий табор, для боротьби проти пролетарської диктатури.

Та зась!.. Керовничого керма з рук Комуністичної Партії України не видерти, так я не вдалося це ні денікінським, ні петлюрівським зграям! Не видерти його купці жовто-блакитних націоналістів, бо партія ця є кров з крови українського пролетаріяту та незаможного селянства, це є партія, яка під своїми ленінськими прапорами вела і веде в бою і при будівництві міліони трудящих. І ні на гадюче сичання ундівців, запроданців польського фашизму, ні на васильківо-турянський хвіст не вдасться зловити жадних найменших симпатій трудящих Радянської України.

Перевірена вже історично ленінська національна політика КПбУ поведе Україну до нових перемог і в боротьбі з націоналістичною контрреволюцією буде здобувати нові симпанії і нові звязки в робітничо-селянських лавах. Новий приток десятків тисяч старих пролетарів, що ввійшов в партію підчас Жовтневого призову, є найкращим доказом цього.

До нової роботи, до нової боротьби рушає КПбУ, ведучи за собою величезні маси працюючих. І ні теорія наклепів «шумськізму», ні мерзенні скиглiння васильківо-турянських не примусять її збочити з прямого ленінського шляху!

Гнат Березоль.

ВИБОРИ ПІД ЧОБОТОМ ФАШИСТІВСЬКОЇ ДИКТАТУРИ.

Вибори до нового сойму, що їх перевів уряд Пілсудського, це важний етап політики фашизму. Вони до певного ступня закінчують перший період його панування.

Вибори до сойму і до сенату виявили ці величезні переміни у взаєминах клясових сил в Польщі, що появилися в наслідок фашистівського перевороту і які дякуючи тому, що фашизм оставив давний сойм як заслону для фашистівської диктатури, — не відбилися негайно на оформленню політичних партій.

На підвалинах тої політики, яку здійснював опісля уряд Пілсудського — політики, якої вістря є звернене проти працюючих мас — проходив процес *полярізації*, процес закріплення двох основних сил: фашизму і комунізму. Цей процес тріває далі.

На одному бігуні згуртувалися під прапором фашизму капіталісти, поміщики, як польські так теж і німецькі, жидівські, українські і білоруські та багаті селяне. Маючі кляси розуміють прекрасно, що уряд Пілсудського в найбільш послідовний і рішучий спосіб здійснює політику стабілізації капіталізму за копт посиленого визиску широких народніх мас, — й тому вже в перші дні по травневому перевороті рішаючі кола капіталістів і поміщиків пішли в табор Пілсудського, а кожен день тривання його уряду гуртує їх довкола його та де далі більше звязує.

На другому бігуні збіраються що раз ширші маси працюючих, які зрозуміли, що уряд Пілсудського це уряд їх клясових ворогів, уряд фашистівський.

Кожний день тривання влади Пілсудського підтверджує цю правду, що її виголошує комуністична партія, унагляднює її де-далі ширшим масам та гуртує їх під прапорами КПП. Першим мірником тих перемін були вибори до самоврядувань в літо 1927 р., що вказали на *напрям* тих пересунень, які відбувалися. Вибори до сойму виявили дальший розвиток тих подій, але ввиду того, що вони проходили на куди ширшій ділянці, вони стали генеральним оглядом клясових сил в Польщі.

Неімовірний терор і натиск цілого державного апарату, масове уневажнення виборчих ліст робітниче-селянського протифашистівського бльоку і безпримірні виборчі ошуканства значно сфальшували чисельний вислід виборів особливо на Західній Білорусі, на Західній Україні і на селі загалом.

Одначе навіть в тому кривому зеркалі можна побачити основні пересунення і зміни, які скоїлися в останні часи в улаштованню взаємин клясів і партій.

Ці завдання, які намітив собі фашистівський уряд взвязку з виборами можна очеркнути так:

1. Здобути як найширші маси, які голосуючи або на ті партії, що вітверто стоять в таборі фашизму, або вдягаючи лише маску опозиції, — далиб диктатурі Пілсудського своє одобрення;
2. посунути наперід розбудову фашистівської партії та приспішити і поглибити процес розкладу і торощення давних партій;
3. ще більше зміцнити і скупчити біля себе посідаючі кляси;
4. подбати про те, щоби з виборів вийшов сойм, що бувби покірливим знаряддям в руках фашистівського уряду і вигідною покришкою для диктатури.

За те для КПП вибори були велитенською кампанією агітації, організації і мобілізації мас для боротьби з фашизмом і з війною. Завданням КПП підчас виборчої кампанії було: відслонити перед як найширшими масами справжні цілі фашизму: збільшення капіталістичного наступу та приготування на війну з СРСР; розкривати ватажків угодових робітничих і селянських, як агентів фашизму, поширювати ідею комунізму, розбудовувати і розгортати свою організацію, мобілізувати маси в імя революційної спілки робітників і селян і поневолених народів, прищеплювати їм розуміння того, що боротьба йде лише між двома і тільки двома силами: *боротьба фашизму і комунізму*, доказувати їм, що всі партії, які представляють ріжні кола буржуазії та робітниче-селянського угодовства — від «Звйонзку Людово-Народовеґо» аж до ППС є в дійсности одним великим фашистівським табором.

В якій мірі виконано завдання, що їх намітили КПП і фашизм підчас виборчої кампанії?

І. Фашистівський табор.

Життєва практика підчас виборчої кампанії показала нам наглядно, що фашистівський уряд зібрав довкола себе капіталістів, дідичів та богатих селян усіх національностей і попри це перетягнув на свою сторону велику частину пасивної маси пролетаріяту, яка до цього часу належала до «Хєно-Пяста».

Т. зв. «Хєно-пяст» (ендеція, хадеція і пяст) втратили в порівнанню з 1922-им роком — більше 2.000.000 голосів (дістали 1.696 тисяч замість 3.705 тис.) т. е. 54% голосів, НПР втратила 245,6 тисяч голосів, т. є. 52%.

Ці втрати стають ще наглядніще перед нашими очима, коли візьмемо під увагу, що при останніх виборах голосувало *поверх 2.500.000 голосів більше*, чим це мало місце при попередніх виборах.

Рівночасно з цим, при виборах не виступав цілий ряд партій центра, польського і жидівського дрібноміщанства, які давніще зібрали около 600.000 голосів.

Офіційна ліста урядова — єдинка дістала найбільшу кількість голосів — 2.399.000 в спілці з другими лістами, які повели пропаганду за співпрацю з фашистівським урядом (11, 14, 17, 21, 30, 33); урядовий і заурядовий табор дістав 3.360.000 голосів.

Фашистівський табор виступив підчас виборів з цілою ґамою кличів від монархізму аж до контролі продукції і робітниче-селянського уряду включно і цим притягнув на свою сторону ріжного рода елєменти.

а) Головну частину захоплених в табор Пілсудського мас творять ті пасивні кола пролєтаріяту, які у всіх капіталістичних краях є масовою жертвою буржуазних і консервативних партій. Ці маси дурманила дотепер Хієна. Зараз, з огляду на відносний поступ в стабілізації, ці маси вяжуть свої надії з урядом Пілсудського, думаючи, що без боротьби, без революційних потрясень, вдасться їм діждатися кращих умов життя.

б) Пілсудському пощастило, при помочі протиендецької демагогії і вихіснуванням останків маєвих мрій, перетягнути частину робітників і селян на свою сторону.

Такий характер має успіх номера 21 на Поморю.

в) Вкінці переняв теж Пілсудський частину робітників від ППС за помічю фашистівської понадклясової агітації, користуючись розчаруванням мас в зрадничій політиці ППС. Таким чином фашизм всякнув в такі слої пролєтаріяту, яких не могла вже опанувати Хієна. Ці робітники бажали йти дорогою клясової боротьби, але розчарувавшися в ППС, а не зрілі ще до революційної боротьби під прапором КПП — вони стали жертвою фашизму. Це іменно є підставою успіху Пілсудського на пролєтарському передмістю Варшави і других міських осередках.

Відносно найменші висліди осягнув Пілсудський в Познанському районі і на Поморю, де не вдалося йому вповні опанувати адміністраційного апарату і обсадить його своїми елементами.

Загальна кількість голосів, відданих на урядові лісти (около 3.360.000) огортає не лише кількість голосів, втрачених Хієною, Пястом, НПР і дрібними міщанськими групами (коло 2.850.000), але попри це має ще певну частину нових голосів.

Перше завдання, намічене урядом Пілсудського при виборах зістало переведене в життя. Прямо в табор Пілсудського попали міліонові маси пролєтаріяту.

2. Рівночасно зі зростом числа голосів, відданих на лісти партій отверто проповідуючих співпрацю з урядом Пілсудського, вибори виказали і побільшення числа голосів відданих на лісти позірної опозиції: ППС, Визволення і Селянської партії. Завданням цих партій було поневолення мас, що розчарувалися політикою Пілсудського, добуття їх голосів з поміччю радикальних фраз і опозиційного жесту, щоб потім віддати ці голоси в соймі на поталу фашизмові.

Цього завдання в відношенню до робітничої кляси в головних робітничих осередовищах (Варшава, Лудзь, Заґлембє Домбровске, Хшановске, Нафтовий Басейн, Познань ітд.) *ППС не виповнила* і її побив тому протифашистівський табор; замісць цього вона зібрала чимало голосів в місточках, поміж селянськими робітниками і селянськими масами, т. є з цього резервуару, в якого в першу чергу може набірати фашизм свої «маси».

Тому фашисти є зовсім невдоволені соціял-лякеями. Орган Пілсудського «Ґлос Правди» дав того рода оцінку роботи ППС підчас виборів:

«Коли мова йде про ППС, то помимо чисельного побільшення стану посідання в соймі — теперішні вибори виказують велике заломання цеї заслуженої в минулому партії. ППС перестає бути робітничою партією — от що говорить вислід недільних виборів . . . ППС віддає робітничі маси в чужі руки, переходячи в табор міщанський і дрібноселянський . . . Але роля ППС, як робітничої партії, зникає, її характер мусить улягати сильним змінам, а з державної точки погляду виринає необхідність думки про її наслідника на робітничому терені».

Старий лакей буржуазії знемігся в робітничому русі. Фашизм ставить тепер питання про наслідника ППС, або в другий спосіб — про опанування робітничого руху; — до таких заключень доходить фашизм при розгляданню висліду виборів в великих пролетарських середовищах.

За це ППС, Визволення і Селянська Партія сповнили своє завдання, на селі. До цього причинилося відступлення протифашистівського бльоку від селянських мас, масове уневажнення протифашистівських ліст в хліборобських округах з великим впливом НПХ, як теж і занедбання роботи нашої партії між сільсько-господарськими робітниками і селянськими масами.

Факт, що Одинка не одержала ні одного мандату в чисельних селянських округах (Конін, Ловіч, Сандомір, Замосць) що ППС, Визволення і Селянська Партія здобула 54% усіх мандатів в Конгресівці супроти 20% Одинки і 40% в Західній Галичині проти 31% Одинки доказує з одної сторони поважну радикалізацію мас, з другої сторони те, що угодові партії є до останнього часу в фашистівській системі чинником першорядної ваги.

Цей вислід доказує теж, що політика ведена фашизмом на селі — не успокоює сільського населення, але наоборот, скріплює тільки клясові противенства.

ППС, Визволення і Селянська Партія одержали свої голоси тільки при помочі агітації прикритої кличами, спопуляризованими протифашистівським табором, як: робітниче-селянський союз, робітниче-селянський уряд, земля без викупу, то що.

Загальна кількість голосів відданих цим партіям (ППС, Визволення, Бунд, Селянська Партія як теж і Сельроб-правиця) виносить около 3.216.000 голосів, що вказує на зріст голосів о 65% в порівнанню з 1922-им ро ом (1.951.000 гол.). Таким чином ве-

лика частина селянських мас і робітників, що віддали свій голос цим партіям в переконанню, що мають до діла з «соціялістичними», «опозиційними» партіями — попала під вплив лівого крила фашистівського табору.

3. Виборча кампанія вельми прискорила і поглубила процес розкладу старих партій буржуазних і дрібноміщанських і посунула вперед діло творення фашистівської партії.

Період виборчої кампанії був багатий на розколи і сецесії (Бойко в Пясті, Рудницький в Визволенню, Полякевич і Санойца в (Польській) Селянський Партії, розлам в Х. Д. і Х. Н., розбиття одностайного національного фронту між жидами, Садзевич і Слово Польське в ендеції, спроби творення «правиці» «Громади і т. д.) вкінці наступив розлам в ППС на Горішній Сілезії і перехід частини вождів ППС на Горішній Сілезії отверто на сторону санації. Це є без сумніву початок процесу розкладу ППС, котрий мусить загостритися. Рівночасно з процесом розбивання і розкладу старих партій йде вперед і процес закріплення фашистівської партії. Виставлення офіційної «всеклясової» урядової листи, урядовий клюб в соймі і в сенаті, т. зв. «реґіональні» групи одинки—це великий крок вперед в цьому напрямі

4. Врешті з виборів цих утворився сойм, який буде вірним слугою фашизму. Перші дні цього сойму є найкращим доказом цього припущення.

Вирікаючися права дискусій і контролі буджету, заступаючи поліціянтів Пілсудського в замиканню рота, в викидуванню зі сойму і биттю комуністичних послів, опозиція його фашистівського величества в особі ППС, Визволення і Селянської партії — дозволяє Пілсудському маскувати диктатуру, заховуючи вид парляментаризму і використувати демократичні ілюзії частини працюючих мас.

Протифашистівський табор.

Пять років тому назад КПП ставала до виборів відокремлена. Вона не поборола ще тоді помилкового, нелєнінівського напряму в селянському і національному питанню і через це не змогла зібрати разом ні підпорядкувати свойому проводові дві головні розгонові силі революції в Польщі (попри рішаючу і провідну

силу: пролетаріяту): — революційну боротьбу селянських мас за землю і боротьбу поневолених народів за своє визволення.

Теперішна виборча кампанія до сойму показала, який величезний поступ зробила протягом минулих 5 років КПП на шляху до здобуття пролетарських мас. Більшевицьке становище, на якому в селянському і національному питанню станув II Зїзд КПП, привело для цього, що партія озброєна в цю ідеольогічну зброю знайшла доступ і послух широких селянських мас та поневолених народів. Пять років тому назад біля 85% голосів, відданих на список Союзу Пр. міст і сіл припало на терен етнографічної Польщі. Є це отже — по Хієні і НПР — найвищий відсоток з поміж всіх других партій, працюючих на терені цілої держави.

Теперішні вибори виказали, що КПП охопила своїми впливами рівнож терени Зах. України і Зах. Білорусі. Тільки прибл. 50% голосів, зібраних при теперішних виборах на списки антифашистівського бльоку припадає на терени етнографічної Польщі, а більш чим 50% на землі Зах. України та Зах. Білорусі. Пять років тому назад біля 66—70% зібраних голосів припадало *на міста*, а тільки біля 30—34% *на села*. Тепер же, — беручи згрубша, відсоток голосів відданих в сільських громадах на списки антифашистівського бльоку — зріс *що найменше* до 50—55%.

В теперішній соймовій кампанії КПП не ставала до виборів ізольована, а бльокувалася з цілим рядом організацій, які стоять на грунті робітничо-селянського союзу, на грунті боротьби з фашистівським урядом, боротьби за землю селянам, за самовизначення аж до відірвання поневолених народів, боротьби проти війни, в обороні СРСР, за робітничо-селянський уряд.

Зміцнення цього союзу в боротьбі, завоювання як найширших робітничих і селянських мас для цих підставових кличів революційного руху в Польщі, витворення трівкого антифашистівського бльоку під проводом КПП і протиставлення його фашистівському таборови на чолі з Пілсудським, — оце завдання, яке ставила перед собою КПП у виборчій кампанії.

Умови фашистівського режиму унеможливляли створювання організаційного виборчого бльоку і виставлювання одного антифашистівського списка в кождій окрузі.

Перед антифашистівським бльоком стояло трудне завдання:

1. В бігу виборчої кампанії вияснити найширшим робітничим і селянським масам, що мимо зголошення ряду окремих виборчих списків існує один трівний антифашистівський бльок, який стає до боротьби з одним великим фашистівським бльоком, розділеним внутрі на ряд угруповань і крил.

2. В часі голосування згуртувати всі голоси прихильників бльоку біля одного антифашистівського списка в кождій окрузі, — не допускаючи до розбиття голосів (як що урядова комісія виборча оставила б кілька списків).

Це тяжке тактичне завдання мусів антифашистівський бльок реалізувати в умовах страшного терору, який оставляє в тіни часи найбільш жорстокої царської реакції.

Яку-небудь видавничу діяльність унеможливлено. Конфісковано не тільки агітаційні видавничі товариства, але теж і виборчі картки з числами списків, за їх кольпортаж арештовано сотки робітників. В богатьох виборчих округах арештовано повновласників списків і кандидатів як також членів виборчих комітетів. Карні експедиції, зложені з поліціянтів і шпіцлів обходили робітничі дільниці в Домбровському басейні, де терором та підступом змушували робітників стягати свої підписи зложені під списками кандидатів, щоби таким чином уневажнити зголошений вже список.

Виарештовано цілий виконавчий комітет ППС-Лівиці на чолі з тов. Чумою, цілий ряд окружних провідників і десятки найактивніших членів ППС-Лівиці. Арештовано провідників Союзу Селянської Сили, провідні інстанції Єдности Сельроба і Сельроба-Лівиці, як теж цілі сотки радикальних селянських дідичів. Віча антифашистівського бльоку були заборонювані або розпорошувані поліцією, при чому дуже часто кінчалися вони крівавою поліційною масакрою та десятками ранених і арештованих. Одначе не помогли нічого навіть найбільш дикі репресії. Як в кождій масовій акції, де беруть участь міліонові робітничі і селянські маси — стають вони невичерпаним резервуаром сил. На місце арештованих ставали в ряди сотні нових борців, ломлячи перегороди, якими фашистівський уряд намагався спутати та здусити революційний рух. Тож фашистівський уряд не манив себе надією, що репресіями унеможливить виявлення сил антифашистівського бльоку — і тому ужив останного засобу: уневаж-

нення антифашистівських робітничо- селянських списків. Уневажнено списки Роб. Сел. Єдности в Лодзі, Познані, Білімстоці, Кракові підміськім, Калішу, Стрию, Мінську Мазовецкім, Жирардові, Свєнцянах, Ченстохові, Ліді, Вілєйці, Пінську і других округах. Уневажнено списки Селянської Лівиці в Калішу, Ломжі, Свєнцянах, Білімстоці Ченстохові, Кракові Підміськім, в Блоню і т. д. Загалом уневажнено біля 50 окружних списків антифашистівського табору. Цілі смуги краю, головно на Зах. Білорусі і Волині позбавлено спромоги голосування на списки антифашистівського бльоку, то значить, фактично позбавлено революційних робітників виборчого права.

Уневажнено *всі* списки антифашистівського бльоку: в Варшаві Підміській, Кракові Підміськім, в округах Ряшівський, Каліській, Стрийській, Лодзкій, Свєнцянській і др., де робітники і селяне голосували демонстративно на уневажнені списки. По офіційним даним — уневажнено загалом більш чим 200 тисяч голосів відданих на списки антифашистівського бльоку, при чому належить взяти під увагу це, що виборчі комісії, головно на Зах. Україні і Білорусі нищили голоси — не зазначаючи їх в протоколах.

Ось чому власне число здобутих мандатів не може бути мірилом впливів революційного табору.

Одначе фашистівський уряд не обмежився тільки яскравим насильством, терором та виборчим фальшуванням.

Він намагався внести до революційного табору колотнечу та дезорієнтацію, а за допомогою ошукуючих методів старався розбити його голоси.

Кілька днів перед виборами — варшавська дефензива до спілки з ППС видала відозву, підписана «Польською Фракцією Троцькістів» під заголовком «Слово о внутрішних ворогах комунізму». Початок цієї відозви звучить ось як: «До революційного польського пролєтаріяту міст і сіл! Десять літ минуло від хвилі коли то побідний російський пролєтаріят повалив всеможну бюрократію та буржуазію і завісив на Кремлі червоні комуністичні прапори. Ці 10 літ Комуністичної радянської Росії, це десять літ крівавого труду Лєніна, Троцького над закріпленням прав селянина і робітника, це історія побідної боротьби червоної робітничо-селянської армії з буржуазними контрреволюційними бандами

Юденіча, Денікіна і з цілою коаліційною французько-англійською капіталістичною галайствою».

Цей «революційний» початок відозви потрібний на це, щоб потім взяти в оборону Троцького, Радека і инших відступників комунізму, заатакувати з цілою силою ВКПб і КПП, та закінчити відозву закликом:

«Ні одного голосу зраді комунізму — Робітничо-Селянській Єдности! Ні одного голосу в Варшаві — Варському — Варшавському купленому Сталіним! Ні одного голосу продажній і здеморалізованій контрреволюційній Сталінській тринайцятці».

В Лодзі — по уневажненню «13» — буржуазна преса розпочала кампанію проти місцевого списка ч. 37, називаючи цей список «троцьківським» і «розламовим» та пускаючи одночасно поголоски про розкол в КПП; твердили, що КПП взиває голосувати не на список 37, а на уневажнену «13-ку».

В Познанщині «Дзеннік Познаньскі» видрукував в кількадесяти тисячах примірників відозву підписану ніби-то «Комуністичним Виконавчим Комітетом на Велику Польщу» початок якої звучить так:

«Товариші Комуністи! Найбільшим ворогом нашим є теперішний буржуазний уряд Польщі. Безпощадно поборюють його тільки два списки: наш власний 13 і другий список ч. 24». Відозва кінчиться закликом «Товариші Комуністи! В округах, де немає нашого власного списка 13, — голосуємо всі як один муж на наш братний список ч. 24».

Не помогли одначе ні терор і явне насильство, ні обман і провокація. Революційні ряди виказали величезну зручність, політичну свідомість та довіря до своєї партії. В Варшаві, Лодзі, Домбровськім басейні, не впав ні один голос на инші неуневажнені антифашистівські списки. В Лодзі — в неповних двох тижнях зуміла партія переорієнтувати маси (по уневажненню 13-ки) і згуртувати голоси на льокальний робітничий список ч. 37. Тільки в деяких сільських округах наступило поважніще розбиття голосів прихильників антифашистівського бльоку.

Справність рядів революційного табору викликала подив і острах в таборі ворогів. Ось що писав по виборах фашистівський орган «Ґлос Правди»: «Тайна комуністична організація, не дивлячись на постійне переслідування її з боку влади, не дивлячись

на те, що її провідників запроторюється в тюрми — є так активною організацією, що протягом всього кількох днів зуміла підготовити найтяжчу акцію. Не дивлячися на уневажнення двох списків в Лодзі, не дивлячися на те, що там же фігурували ще 3 инші робітничо-селянські списки, — на приказ законспірованого проводу, абсолютно всі голоси віддано на списки, які стоять на тійже плятформі, що список ч. 13. Факт узгідненої підпільної роботи тисячів комуністів і їх прихильників — мусять каждого застановити і затріважити».

Подібні голоси стрічаємо в «Ґлосє Польськім» в Лодзі, в «Пшеґльондзе Вечорним» варшавськім, в «Ілюстрованей Републіце» — лодзкій і т. д., і т. д.

Ті голоси найбільших ворогів комунізму є вимовним доказом, що тактику примінену у виборчій кампанії зреалізовано з великим успіхом, виказуючи одночасно величезне вміння наших організацій до маневрування та проводу широкими масами в найважчих умовах фашистівського режиму.

Які ж є висліди виборів для антифашистівського табору?

Загальне число голосів, зібраних на списки табору виносить більш чим 800 тисяч, в тому числі є відданих демонстративно на уневажнені списки голосів поверх 200 тисяч. В порівнанню з виборами в 1922 р. — на списки революційного табору віддано 7 рази більше голосів. Навіть в порівнанню з виборами до самоврядувань в 1927 р. — соймові вибори виявили дальший зріст впливів комунізму і то не тільки абсолютний, але і відсотковий (Лодзь, Озорків, Пабяніце, Здуньска Воля, Влоцлавек, Жирардів, Челядзь, Заверцє). Найбільші успіхи антифашистівського бльоку припадають на великі пролетарські осередки і частинно на Зах. Україну та Зах. Білорусь. Таке розміщення сил революційного табору в найвищій мірі тріважить ворогів, а то з зовсім зрозумілих причин. Великі впливи комуністичного табору у великопромислових осередках, рішаючих для держави (Варшава, Лодзь, Домбровський, Краківський та Нафтовий басейни) і на землях межуючих з Союзом Рад. Республік, які на випадок війни з СССР станеться тереном воєнних операцій, — це грізний меч в руках КПП, який в рішаючій хвилі впаде на карк ворогів.

На перше місце — як твердиня комунізму в Польщі — висувається Домбровський басейн, де «13-ка» здобула понад 67 ти-

сяч голосів і отримала 3 мандати. Хієна стратила 64% голосів, а НПР щезла зовсім з горизонту політичного життя. Бльок ППС з Визволєнєм стратив 36,7% голосів, отриманих в 1922 р., а в відношенню до числа голосуючих — участь ППС і Визволєня впала з 26,5% до 15%, в той час коли процент комуністичних голосів зріс з 20,8% до 34,3%. ППС виперта з ліст і фабричних осель — жирує на періферіях червоного басейну — зібравши більшу часть своїх голосів по селах поза теренами властивого басейну — в дільниці Заверця.

Впливи комуністичного табору зросли навіть в відношенню до періоду виборів до самоврядувань. Процент голосів в Челядзі зріс з 47% до 56,5% (помимо зажертої нагінки на червоний магістрат), а в Заверцю з 19% до 24%. *В цілому ряді пролетарських осередків 13-ка отримала абсолютну більшість голосів* (в Челядзі 56,5%, в Заверцю 54%, в Бобровніках 57,9%, в Войковіцах 72,6% і т. д.).

В Варшаві зібрала 13-ка 65 тисяч голосів (це значить отільки голосів, скільки отримала в 1927 р. при виборах до Міської Ради) і отримала 2 мандати. Одначе ізза зросту числа голосуючих (з 392 тисяч до 464 тис. т. є. о 18%) означає це відступ впливів нашої партії в періоді останніх місяців. Є це важне тим більше, що 1) число відданих на наш список голосів рівнається числу голосів зібраних при виборах до Міської Ради на уневажнений список, 2) при рівній чисельно сумі голосів — склад їх під клясовим оглядом змінився на гірше. Страта біля 10 тисяч голосів в пролетарських районах — не може бути політично вирівнана зростом голосів серед інтелігенції і дрібноміщанства. Обяв цей є тим більш небезпечний, що він йде в парі з вдиранням на робітничі терени впливу фашизму. В цілому ряді суто пролетарських дільниць — фашистівський список займає *перше місце.*

В наслідок цілого ряду причин і обєктивних умовин — явище це *найбільш яскраво виявилось у Варшаві, одначе воно сигналізує небезпеку, яка грозить робітничому рухові на терені цілого краю.* В Лодзі виказали вибори величезний зріст впливів нашої партії. Число голосів віданних на революційний список зросло в порівнанню з р. 1922 — 3 і пів рази, а процент голосів в відношенню до загального числа голосуючих зріс з 6,3% до 18,5% (найвище по Домбр. басейні) а в Лодзі підміській з 0,9% до 5%.

Лодзь є одиноким пролетарським осередком, де вплив ППС, в порівнанню з 1922 р. значно збільшився. Пояснюється це розгромом Хієни і НПР. Велика частина мас, які визволилися з під впливів Хієни і НПР, голосували на ППС і німецьких с.-д., в тому переконанню, що голосує на партію «соціялістичну» і «опозиційну». На грунті цих умов специфічних для лодзького терену (величезні колись впливи Хієни і НПР) — розвивається процес революціонізування широких мас лодзького пролетаріяту.

Рішаючу перевагу комуністичних впливів над впливами соціял-угоди — виказує Хшановський басейн, де на уневажнену 13-ку в робітничих осередках впало значно більше число голосів чим на список ППС, — а так же само і робітничі осередки в Лодзі Підм. і т. д. Одначе впливи наші є ще дуже *нерівномірні*. Поруч з Домбр. басейном, Варшавою і Лодзею, де ми є великою силою — Горішний Шлеск помимо почвірного зросту наших голосів, остає і на дальше найслабшим відтинком робітничого фронту. В тому найбільш промисловому районі Польщі — більшість робітничої кляси голосує на явно буржуазні списки. *На Поморю і в Познанськім* помимо блискучого досягнення в Познані, — революційний рух є щойно в своїх початках. *Західна Галичина* — помимо великих поступів революційного табору — зістає (за виключенням Хшановського басейну) — твердинею ППС.

Серед *німецьких* робітників впливи угоди і буржуазії є майже неподільні (Лодзь, Гор. Шлеск). Натомість великі поступи революційного табору ми бачимо серед жидівських працюючих мас. Бунд зібрав число голосів — рівне сумі голосів 1922-го року.

Великі поступи революційного табору виказали вибори *на селі*. В 1922 р. Союз Пр. М. і С. здобув майже всі свої голоси в містах (за вийнятком трьох округів: Ґродно, Берестє, Ліда і Тарнобжеська округа Домбаля). В теперішних виборах робітничо-селянський бльок здобув в корінній Польщі біля 120 тисяч селянських голосів, в тому половину на уневажнені списки (Каліш, Конін, Сандомір, Ґроєц, Ряшів, Мехів, Олькуш і т. д.). Це доказує, що революційний табор станув вже сильною ногою на селі, та що ні разгромлення НПХ, ні здушення всієї легальної преси, ні уневажнення списків, ні масові репресії не відтяли КПП доступу до селянських мас.

Одначе досягнення ці мусимо трактувати *тільки як початок*, який має вказувати дорогу, по котрій має йти партійна праця. Виборча кампанія виявила на загал слабе проявлювання впливів робітничих партійних організацій на село, неповязання їхньої роботи з сільським тереном, як також пропагандистичний характер цієї роботи.

Ось чому саме, маючи значно сильніщі від ППС позиції в робітничих осередках (Лодзь Підм., Кутно, Влоцлавек, Краків Підміський і т. д.) ми вийшли без порівнання слабшими на селі.

Говорючи о комуністичних впливах на селі, треба підкреслити, *що нерівномірність* їх є тут ще більша чим на робітничому терені.

Ми маємо досі на польських селах тільки поодинокі сильні гнізда. Натомісць до цілих смуг краю ми не зуміли ще й досі дібратися.

На Зах. Україні і на Зах. Білорусі — помимо всіх насильств і виборчих шахрайств — революційний табор виявив себе в постаті майже 400 тисяч зібраних голосів. Це свідчить о тім, що політика уступок, яку примінює фашизм у відношенню до заможних верств села і підкупство дрібноміщанських провідників, як також дикий масовий терор супроти революційних мас, — не зуміли здавити революційного руху.

Висліди виборів у Східній Галичині є менш корисні чим на Зах. Білорусі та в мішаних білорусько-українських округах. (Бресть, Пінськ). Склалися на це — розлам в Сельробі, як також розламовий виступ групи комуністичних ренегатів, котрі облегшили облудну агітацію угодовим організаціям. Одночасно виявилася слабість нашої організації і результати помилок б. керовничої групи ЦК КПЗУ, як також недоцінювання нами впливів дрібноміщанських угодових груп (радикали, РУНДО). Помимо цього вибори виявили значний поступ в нафтовому басейні (біля 7 тисяч голосів на уневажнену 13-ку), зріст майже в десятеро наших голосів у Львові, повний крах списка ренегатів у Львові, як також загальну перевагу Єдности Сельроба і Сельроба-Лівиці над Сельроб-Правицею у Східній Галичині.

Як ми вже зазначили вище — ні число здобутих мандатів, ні навіть число зібраних голосів не можуть бути достаточним мірилом впливів робітничо-селянського табору. Тим більше висліди

ди ці не можуть дати достаточного поняття про розміри і напруженість цієї акції, яку партія перевела в масах в бігу виборчої кампанії. Є це, без сумніву — одна з наймогутніщих, найбільш масових акцій, які переводила наша партія за часів існування Польщі

Кожне, найдрібніще навіть виборче посунення — старалася партія використати для мобілізації і агітації мас.

Вже само виставлення кандидатських списків було величезною масовою акцією. Не 1000 підписів під державними списками і не 50 підписів під окружними, — а сотки і тисячі підписів зложено під антифашистівськими списками. Згідно з неточними даними — загальне число підписів, зложених під антифашистівськими списками — переходить 60 тисяч. Помимо заборони і репресій — революційний табор перевів масову агітацію. Число зібрань, віч і фабричних зібрань (масівок) головно в таких пролетарських осередках, як Домбр. басейн, Варшава і Лодзь, є дуже значне (Домбр. басейн 105 віч власних і 30 масових, Варшава 30, і кількасот масівок, Лодзь 5 віч і 115 масівок і т. д.). В Домбровському басейні антифашистівський бльок здобув собі монополь на «вулицю». Не відбулося ні одно віче ворожих партій, яке не було би опановане нами або розбите (опановано понад 100 віч ворожих партій).

Організації антифашистівського бльоку виявили не тільки величезну зручність і відданість, а теж і виказали ініціятиву в вишукуванню нових форм доступу до мас. В тому відношенню заслугує спеціяльної уваги ініціятива Домбровського басейну, — де через творення «виборчих трійок», в склад котрих входили один прихильник і 2-ох симпатиків антифашистівського бльоку, скріплено втроє свої ряди для переведення виборчої кампанії. Завдяки цьому власне кампанія ця прибрала так великі розміри. Подібно инші організації як напр. Варшава (наради і масівки по подвірях, масова агітація індівідуальна), Краківська (широкі конференції профсоюзної Лівиці) як також Варшава Підміська (широка акція творення виборчих комітетів, вибираних масами — понад 100 комітетів) виявили величезне вміння і ініціятиву в нищенню перешкод, які — так обильно ставив фашистівський урядґ на дорозі діяльности партії.

Одним з найбільших здобутків виборчої кампанії є широке спопуляризовання в масах клича оборони ССРР як також клича Союзу Робітників, селян і поневолених народів до боротьби з фашизмом, за робітничо-селянський уряд. Не було майже ні одного виборчого видавництва, ні одної резолюції ні віча, які-би не висували на чолове місце оборони СРСР. Вкінці — партія вміла повязати виборчу кампанію з конкретними частинними акціями, які видвигано в бігу виборчої кампанії (акції економічні, оборона Громади, проти репресій і відбирання політичних прав робітникам і селянам і т. д.) хоч — і це треба ствердити, — партії не вдалося використати цього великого політичного оживлення для розвернення штрайкових акцій.

Які ж завдання стоять перед партією в звязку з виборчою кампанією та її вислідами?

Вибори виказали, що Пілсудському вдалося загорнути в свої сіти широкі працюючі масі та, що більше, йому вдалося вдертися навіть в ряди великопромислового пролетаріяту. Творення робітничих комітетів Співпраці, організування по фабриках груп «Союзу Направи Річипосполитої», опанування фабричних делегацій, постійні систематичні спроби опанування професійного руху — все це плянові зусилля фашизму в напрямі організаційного закріплення впливів в робітничій клясі.

Треба сподіватися, що зусилля фашизму в тому напрямі стануть що раз то більше скріплятися. Тому то боротьба з впливами фашизму в робітничій клясі і серед працюючих мас, як найбільша чуйність на спроби закріплення цих впливів, найзавзятійша безоглядна боротьба з фашистівськими органами і організаціями внутрі робітничої кляси — це найважніще, чолове завдання партії.

Боротьба з впливами фашизму — це передусім боротьба з його ідеольогією, з цими кличами специфічними для фашизму, якими він намагається обдурити маси· з кличами надпартійности, надклясовости і суспільної солідарности, з кличем великодержавної могутної Польщі і т. д.

Вибори виказали, що робітнича угода, розторощена ком. партією в великопромислових центрах — перенесла свою операційну базу до малих місточок та на села і там зуміла зібрати число го-

лосів, яке переходить дотеперішний їхній стан посідання. Зросли теж доволі значно вплива псевдо-опозиційного «Визволеня» і Стронніцтва Хлопського; здискредитувати в очах цих мас дійсне обличчя соціял-фашистів і льокаїв з Визволення і Стр. Хлопського, — оце є друге завдання КПП.

Тому треба скріпити працю партії серед селянських мас, належить відбудувати та розширити впливи комунізму серед рільних робітників, більш чим досі повязати діяльність робітничих організацій з організаціями сільськими, зіткнутися близше з болячками селянських мас та бути провідником цих мас в роботі за їх щоденні потреби.

Вислід виборів виявив, що наша партія не зуміла ще досі звязатися з німецькими робітниками, передусім на Гор. Шлеську ні в Лодзі, — що велика більшість німецького пролєтаріяту зістає й на дальше під впливами буржуазії і соціял-угодовців. Скріплення цього відтинку фронту стає одним з першорядних завдань партії.

Виборча кампанія виказала, що ступінь мобілізації жіночих мас, головно жіночого пролєтаріяту є зовсім недостаточний, що праця партії серед жіноцтва є щойно в початках.

Виборча кампанія на Зах. Україні виявила, як мікроскопійні впливи мають в масах ренегати-Васильківці (106 голосів у Львові). Завданням КПЗУ є: зліквідувати до кінця цю групку та вичистити революційний робітничо-селянський рух на Зах. Україні від чужих йому і ворожих примішок контрреволюційного націоналізму.

Вислід виборів підчеркнув ще раз велику діспропорцію між впливами партії, а її організаційною мережею. Ледви 0,4% до 1,2% робітників, які голосували на комуністичний список, є в рямках партійної організації. Завдання організаційного закріплення впливів партії шляхом розширення мережі партійних гуртків, як також шляхом охоплення впливів партії в організаційні рями (комуністичні і червоні фракції в легальних організаціях, Модр і т. д.) — стає в найвищій мірі актуальним питанням.

Рівнобіжно з організаційним закріпленням впливів партії, стоїть завдання *ідеольогічного поглублення цих впливів*. Натиск фашистівської ідеольогії буде зростати. Тому завданням

партії є зробити маси відпорними на ці впливи, виховати їх політично та загартувати. Мусимо тому зміцнити нашу *пропагандистичну* діяльність.

Одначе, щоби партія була в стані виконати ці завдання, мусить вона не допустити до напливу у її власні ряди впливів чужих і ворожих для пролетарських кляс, та з найбільшою рішучостю поборювати всякі відхилення від більшовицької лінії.

В теперішній ситуації є грізними головно опортуністичні відхилення. Відхилення ці можуть іти по лінії:

1) *самообману*, ненаčеб то стабілізаційні здобутки капіталізму можуть поправити положення робітничої кляси. Того рода заманювання себе здержують боротьбу робітничої кляси з політикою фашизму, який зміряє до стабілізації капіталізму як раз коштом збільшеного визиску широких працюючих мас.

2) Нерозуміння дійсної ролі соціял-угоди, як знаряддя фашистівської диктатури та її агента в робітничому русі, та в виду цього, — хибного примінювання тактики одностайного фронту.

3) Нерозуміння політики фашизму на селі і ролі куркулівських елементів, що є опорою фашизму на селі. В звязку з цим стоїть недоцінювання порцесу розслоювання села і трактування села як *цілість*.

4) Підлягання впливам націоналізму. Небезпеку цю збільшує в польських масах — головно на Зах. Україні і Зах. Білорусі політика фашизму, його кличі о великодержавній могутности Польщі; — знова в українських білоруських масах небезпека ця виявляється в прониканню контрреволюційних впливів буржуазії та горішних верств дрібноміщанства, що є заприязнене з польським фашизмом та міжнародним імперіялізмом проти УСРР і ССРР. Ренегати-Васильківці — це обяв цієї хвороби, з якою треба боротися всіми силами.

Ведучи безоглядну боротьбу з проявами правого опортунізму, партія не може ні на хвилину ослаблювати своєї чуйности на ультраліві помилки та відхилення.

В теперішній ситуації можуть вони проявлятися в напрямі недоцінювання робітничо-селянського союзу як також нерозуміння тактики маневрування.

Виборча кампанія виказала, що КПП, оперта на великому досвіді, реалізуючи лінію ухвал IV-го Зїзду — зуміла примінити правильну тактику, недопустити до правих збочень, та зуміла розвинути широку масову акцію, гуртуючи під своїми прапорами цілий революційний табор боротьби з фашизмом.

Оцінюючи великі здобутки цієї кампанії, КПП не спічне на лаврах, — а свідома цих завдань та праці, які стоять перед нею, подібно буде йти дальше вперід, гуртуючи під своїми прапорами що-раз то ширші маси та підготовляючи їх — в бігу щоденної боротьби — до остаточної розправи з капіталом.

Стефанський.

———

В СПРАВІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КПЗУ.

Найкращим приміром «організаційного опортунізму», як висловлювався в такому случаї Лєнін, — є робота колишної провідної групи КПЗУ. Йдучи в хвості дрібноміщанства, легко піддаючися впливові його поглядів а то і хвилевих настроїв, без тісного контакту з пролєтаріятом, з його клясовою боротьбою і потребами, — Турянські і Крілики не могли йти правильною дорогою в організаційній ділянці. Поняття про гнучку лєнінівську партію — всеодиницю, з ясними контурами, було їм зовсім чуже. Бувша провідна група йшла в організаціній ділянці шляхом найменшого опору, аж до кінцевого висліду, — до ліквідаторства. Пролєтарська партія переорює зовсім почву — свідомість мас, в нутрі яких вона працює, пускає в них своє коріння. Створення доброго партійного апарату, який може відповісти поставленим йому задачам і вимогам, виховання партійного активу — це найбільша жура компартії.

Розламова група зовсім инакше дивилась на своє призначення. Головною її ціллю було вдержатися на верха. Будова гуртків, організаційне опанування безсумнівного впливу на терені праці, збірка пролєтаріяту, систематична, буденна робота біля створення мережі партійних організацій, біля гартування їх, вишколення, праця над сполученням відповідних центрів, а головно над звязком міської чи містечкової організації з організацією хлопською, сільською — в цьому відношенню зробила кол. провідна група дуже мало. Це було головно вислідом невідповідного методу в організаційній роботі. Той дотеперішний метод треба з корінням вирвати з партії, і то якнайшвидше, коли вона має досягнути свої цілі: стати проводом пролєтаріяту і слідкуючого за ним бідного селянства в його клясовой боротьбі з фашизмом, в добу горячкових підготувань до хрестоносного походу світового імперіялізму проти СРСР.

Головні помилки, які слід закинути старій провідній групі на організаційному полі, можна в цей спосіб сформулувати:

1. *Переріст центральної роботи в порівнанню з партійною роботою в округах.* Партія мала величезну голову і при цьому худенький кадовб в округах. Робота централі крутилася головно довкруги видавничої акції. Деякі окружні організації протягом цілих років не мали ніякого звязку з осередком (Холм, Рівне). Звязкові відвідини представників секретаріяту відбувалися дуже рідко. Відвідувано принагідно подиноких людей, але рідко колективні засідання співпрацюючих партійних установ. Розподіл людей був нераціональний і недоцільний. Багато партійних робітників сиділо дармуючи в централі, підчас коли в округах не було потрібного проводу партійною роботою. Це приняло такий оборот, що розвій і ріст організації був виключно стихійний, припадковий; в той час, коли напр. Старо-Самбірський повіт (рільничий) мав сотні членів партійних, нафтова округа мала їх ледви кільканадцять.

2. *Рухомі организаційні форми.* Замісць партійного апарату, сітки фабричних, селянських, професійних і т. д. гуртків, яких робота була б зібрана в повітових комітетах, під управою окружного комітету, кол. провідна група вдоволилася сіткою довірених людей, з яких кожний представляв перед провідником партійну роботу й певну кількість членів партії. Існуючі окружні комітети не мали права на цю назву, бо вони були чисто місцевого характеру, не мали тісних звязків з організаціями сусідних місцевостей в даній окрузі. Ця система «мужів довіря» мала ще й той наслідок, що вона — з одної сторони — спиняла розвій організації, а з другої сторони цілком гальмувала політичне життя внутрі партії. Найкраща організація КПЗУ, львівська, не мала поняття що таке дільничий комітет. Окружний комітет зносився безпосередно з комгуртками. І коли давніще при давному проводі повстала яканебудь ріжниця думок, то вона мала місце тільки в партійних верхах, низ не брав в цьому ніякої участи з тої простої причини, що засідання ячейок були цілком випадкові, не було систематичної роботи так на зовні, для поширення впливу і положення організації, як теж не було організаційної участи у внутрішному партійному життю.

Система «мужів довіря» мала ще один поганий наслідок. Це, що правління зносилося на даному терені тільки з одним чоловіком, довело до цього, що даний товариш неначе монополізу-

вав роботу; нового партійного активу не втягали до відповідальної партійної праці. Нічо дивного, що через такий підход до партійної роботи утворилася нестерпима атмосфера зависти, взаїмних запідозрень, через що чимало товаришів відданих роботі знеохочувалися і відходили від праці. Провід дістав в богатьох округах більш або менш черту кліки.

3. *Великою організаційною помилкою було розлиття партійної організації в легальних організаціях.* За весь час правління розламової групи, в партії ширилися — свідомо чи ні — ліквідаторські тенденції. В ріжних місцях межа між партією і професійною спілкою чи якою иншою робітничою або селянською установою зовсім затиралася. Підчас ріжних акцій в багато селах вимирали партійні організації, які переходили в легальні комітети. Це ж саме було і при виборах до Міських Рад. Партія зробила дуже мало в цьому відношенню, щоб вияснити необхідність конспіративної, нелегальної партійної організації, незалежної від яких-небудь легальних стійок. По цій причині у многих товаришів затерлася гранична лінія поміж партією і якою-небудь легальною стійкою. Робота в рямцах профспілки, кооперативи, просвітної, чи якої-небудь політичної організації заміняла многим товаришам дійсну партійну роботу. Під кінець заперечувано необхідність осібного, самостійного партійного апарату, коли в даній профспілці чи кооперації була напр. червона фракція.

Такі тенденції були дуже помітні в дрогобицькому повіті. «Нащо партія, ми ж працюємо в ділянці XX?!» — такого рода переконання було причиною воднистих форм організаційних і відсутности границь партійного стану посідання. В звязку з цим стояло наражування всього партійного активу. При якій-небудь роботі розконспіровувано весь актив, раз в раз вдавалося поліційним органам ліквідувати цілі організації, або при помочі масових арештів зовсім паралізувати роботу в відповідний час акції. В одній окрузі напр. арештовано на три тижні до виборів в сойм 23 робітників, з чого 16 були партійні товариші, — майже весь актив. Партія не може в цьому положенню вести конспіративної роботи. Партія не навчила людей цього. Це привело посередно до великого поширенння провокації. Люде, не навчені конспірації, при арештованню говорили все, що тільки знали. А знали вони чимало, бо перед ними нічого не скривали. І не див-

ниця, хто недоцінює нелєгальну ролю організації, цей ніколи не зробить за багато для прищеплення організації підстав конспірації, щоб в цей спосіб охоронити її від поліціної ліквідації і провокації. Знаменитим доказом цього є масове поширення організації і приймання нових членів без попередної провірки їхнього достовіря в відношенню до поліції — (Волинь, Самбір).

4. КПЗУ, в свойому стихійному розвитку без ніякого пляну, безнастанно провокована і розвязувана, несконсолідована і пливка, без жвавого внутрішно-партійного життя не поширилася головно там, де були найкращі дані для розвитку пролєтарської партії, в центрах пролєтарського життя, в нафтовому басейні, в округах: львівській, станиславівський, стрийській і перемиській. Вся вина за це паде на давню провідну групу. Вона зробила надто мало, щоб зєднати для партії перш за все пролєтаріят із фабрик та копалень. Підчас ріжних конференцій та зіздів (VI Плєнум ЦК, II Зїзд Партії і т. д.) приймалися резолюції про необхідність пролєтаризації партії, однак великої роботи в цьому напрямі не зроблено. Чим можна пояснити кволість організації в пролєтарських середовищах? Причини цього слід шукати частинно в обєктивних трудносщах, які повстають незалежно від доброї чи поганої організаційної політики проводу, але кромі цього й в поганій помилковій організаційній політиці проводу. До першої категорії можна зачислити особливий терор, який має місце в більших промислових центрах. Постіна примара звільнення з роботи доскулює пролєтаріятові великих промислових осередків, і жертвами цих звільнень від праці є саме найбільш активні робітники-члени комуністичних гуртків. Життя показало, що чим більша фабрика, тим тяжчі умови життя комгуртка. Фашизм показує свій пястук не лише в політичному життю, його відчуває робітник не тільки на вулиці, на сходинах професійного союзу, в політичних організаціях і т. п. Робітник відчуває його і на фабриці, де при першій спробі опору його звільняють. Таке положення має цей наслідок, що партійні товариші, діяльні в професійному союзі і в партії, нераз бояться виступить на фабричному терені. Тому то так важко приходиться товаришам в їхній роботі над творенням гуртків на фабриці, а там де вони вже існують над їх скріпленням і урухомленням. В перемиській окрузі є в одній більшій метальовій фабриці — гурток. Він є на жаль

під таким терором, що товариші з цеї ячейки не проявляють в фабриці ніякої діяльности. При виборах фабричного делєгата партійні товариші, які мали великий вплив в масах так, що вибір нашого делєгата був зовсім певний, видвинули кандидатуру зовсім чужого нам робітника, щоби тільки не відкривати перед дирекцією фабрики нашого товариша і через це не наражувати його на можливість звільнення з роботи. Другий примір: на тій самій фабриці мали відбутися сходини і вибори правління спілки металістів, скликані лівицею союзу. Був то час крізи на фабриці. Тому члени правління відложили загальні збори зі страху, щоби дирекція фабрики не позвільняла нових членів правління. Очевидна річ, що з такою тактикою партійних членів треба боротися усіми можливими способами. Слід витолкувати їм, що в часі скріпленої фашистівської атаки капіталізму на життя робітничої кляси пролєтаріят може оминути стички тільки за ціну своєї крайної нужди. Зазначені причини кволости нашого пролєтарського ядра не є одиничні. До цього поміг і фалшивий підход давної керуючої групи до організаційних питань. Не малу ролю відограв тут і націоналізм. На Західній Україні живуть крім Українців, в доволі великій кількости ще й Поляки та жиди. Це переважно населення міст і як таке, в соціяльному відношенню, більш ріжнородне. Велика частина пролєтаріяту на Західній Україні це Поляки і жиди. Давніща провідна група вела серед останніх партійну роботу дуще неохотно. Такі націоналістичні погляди були причиною, що, наприм, в найбільшому пролєтарському центрі Західної України, в нафтовій окрузі, організаційна робота довгий час була припинена, а як зачалася партійна робота в цій окрузі, то центр округи опинився на селі, а не в промисловому місті. Розглядаючи суспільний склад і терен партійної роботи, находимо процес збільшування селянського характеру партії. Пролєтарська підстава партії зужувалася що раз більше, кількість хлопського, селянського елєменту в партії росла.

5. Націоналістичний підход до організаційних справ викликав в партії незвичайно шкідливий сепаратизм так політичний як і організаційний. КПЗУ жила і вела роботу в повному відірванню від КПП і КПЗБ. Ріжні відділи, як то професпілковий, сільський и пр. не були сполучені з собою—без огляду на це, що в

їхній роботі було чимало спільних питань. Цей сепаратизм не був зовсім припадковий. Він був випливом націоналістичного ухилу бувшої провідної групи. Ясним доказом цього ухилу хай буде невеличка стаття, поміщена в ч. 6—7 «Професійних Вістей», з дня 13. 2. 1927 року. Автор статті, говорячи про австрійських урядників української національности, зльокавтованих польським урядом яких польський уряд звільнив з державної посади в наслідок їхньої відмови зложення присяги на вірність польській державі, додає в кінці:

«Матеріяльне положення службовиків є дуже тяжке. Велика їх маса находиться нині без праці і живе в тяжких злиднях. Це тяжке положення стараються використати ріжні темні осібники зпід стягу угоди, *які би раді завести зльокавтованих на варшавський смітник*». (Підчеркнення автора). — Тоді, коли саме вельми корисно було перекинути боротьбу до Варшави і влити справу злокавтованих урядовців в загальне русло життєвого питання урядовців і робітників всеї Польщі, бувша провідна група розповідає казки про «варшавський смітник». Таке становище випливає з загального націоналістичного підходу бувшої провідної групи, що відбилося і в організаційній ділянці.

Ми вичислили цілий ряд помилок бувшого проводу КПЗУ. Ці помилки доказують нездарність партії при переведенню в життя певних намічених конкретних робіт. Вишколення організації, її здатність реагувати під єдиним проводом на політичні явища була мінімальна. Під кінець, після пятилітного існування доробок партійної роботи організаційної був дуже миршавий. В Польщі ніде не вражає така діспропорція між величезним впливом партії і вбогістю партійного апарату, як на Західній Україні. Помилки давного проваду повинні бути для нас наукою. Слід виробити організаційний плян. Провід мусить вести організаційну політику, мусить звернути велику увагу на переведення в життя постанови IV-го Зїзду КПП, яка звучить: «Партія не зможе виконати завдань організатора і вожда робітничих і селянських мас в їхній боротьбі з війною і фашистівською стабілізацією, коли вона, всупереч ростучому теророві не зуміє построїти мережі партійної організації в кожному варстаті праці, так в місті як і на селі, а передусім в головних промислових центрах,

між сільськими робітниками і в армії і поширити легальні масові організації робітників, селян і поневолених народів».

II.

Яке є теперішне положення КПЗУ, які завдання стоять перед партією в области організації?

Останній розлам в партії відбився головно на партійних верхах. Окружні і місцеві організації станули рішуче по стороні Ком. Інтернаціоналу і КПП.[1]) Відхід групи Василькова причинився в дуже малому ступені до зменшення організації. Кромі фракції «світловців» в легальних організаціях існує одинока нелегальна організація «шумськістів» в окрузі Калуш-Тисьмениця. Не дивлючися на то, теперішний стан організації зовсім не може нас вдоволити. В підсумках теперішне положення представляється так (квітень 1928 року):

Округа	Кількість членів	Роб.	Селян	Інтел.	Яч.	Фабр.	Хл.	Фахові
Львів (місто) . . .	66	58	—	8	13	6	—	7
Львів (околиця) .	19	11	8	—	6	—	3	3
Перемишль . . .	33	22	9	2	9	3	3	3
Стрий	13 [2])	13	—	—	3	1	—	2
Самбір	53	22	31	—	14	—	10	4
Коломия	108	39	69	—	21	—	14	7
Станиславів . . .	70	31	36	3	20	3	7	10
Тернопіль	59	24	34	1	14	—	7	7
Дрогобич	26	6	18	2	8	1	5	2
Холм	40	9	30	1	10	—	8	2
Рівне	111	79	30	2	24	—	8	16
Ковель	31	29	—	2	7	—	—	7
Разом . . .	629	343	265	21	149	14	65	70

При розгляненню теперішного положення перш за все кидається у вічі наша організаційна кволість в промислових округах. На цілій Західній Україні є всього 14 фабричних, копальняних і залізничих ячейок, і то не усі повні життя.

На Зах. Україні маємо 3 промислові центри: *перший* це нафтовий басейн з 14.000 робітників, другий то деревельний район в

[1]) Балачки «шумськістів» про це, що до них пристала вся українська частина партії, що їх розламова група має тепер 500 членів — ітд. годі не вважати за гумористику.

[2]) Контакти в низці місцевостий...

околицях Перемишля, Добромиля, Ліска, Старого Самбора, Турки, Сколього, Долини, Богородчан, Станиславова, Надвірної, Косова, —з більше чим 10.000 робітників, третий, то Львів з передмістями, по більшій части з промислом господарським і хемічним. В чотирох «воєвудствах» Західної України є занятих в великому промислові около 40.000 робітників. До цього треба дочислити ще залізничників і тисячі пролєтаріяту з дрібного промислу. Цю армію великопромислового пролєтаріяту треба в першу чергу притягнути до комунізму. Це є перше і найважніще завдання партії.

Більше уваги мусить теж звернути партія на сільсько-господарських робітників. Західна Україна, це країна величезних панських ланів. В пятих українських «воєвудствах» є 7877 латифундій (більш чим по 50 гект.) в кількости 5.562.880 гектарів, що виносить 54,7% загалу, і 39,2% панської землі в Польщі. На цих ланах працюють тисячі хліборобських робітників і верству цю необхідно зорганізувати в професійних спілках й здобути для комуністичної партії. З головніщих завдань, які тепер є на денному порядку нашої організаційної роботи треба згадати справу навязання тісного контакту поміж маломістечковою організацією, де перевага жидівського елєменту, з українською, селянською організацією. Навязання контакту поміж районами чи повітовими центрами і селом залишає ще чимало до побажання. Лише по довгій роботі вдасться це осягнути. Для цього треба організувати спільну роботу, обєднувати економічні акції робітників миських з такими же виступами робітників сільських і півпролєтаріяту на селі. Підчас штрайків міських робітників треба організувати для них поміч селян харчами. Треба притягати міських робітників до кожної акції на селі, як прим. до боротьби з великими податками, поміч *жертвам повені* і т. д. Звязуючи роботу міського пролєтаріяту з акціями селянства ніколи не слід забувати, що головна підстава партії це перш за все пролєтаріят, що тут мова тільки про *революційний* союз пролєтаріяту і селянства, *з гегемонією пролєтаріяту*. Треба памятати про це і з тої причини, що в минулому бувша провідна група КПЗУ надто часто це забувала.

Адам.

З ПРИВОДУ БІЛОГВАРДІЙСЬКОЇ БРЕХНІ ПРО ГОСПОДАРСЬКИЙ СТАН УСРР.

I.

Білогвардійські газетки, разом з бульварною пресою Західної Європи, зчинили черговий галас з приводу «занепаду народного господарства СРСР» або — як ще інакше вони повідомляють «краху більшовицького господарювання». За десять років це вже напевне 1001-ше пророкування про повну загибіль Радянської Влади і звичайно, що кожна більш менш розумна людина, навіть з представників ворожої нам кляси, лише сміючись проходить повз безглуздої брехні найманих писарчуків.

Проте на цей раз їхнє дурненьке белькотіння стало в пригоді табору польсько-українського фашизму, особливо ундівській його частині яка зо шкури лізе, щоб достати нових відомостей про «загибіль України під пануванням кацапів»... Отже оскільки польські фашисти всіма засобами перешкоджають та переслідують розповсюдження правдивих відомостей у легальній пресі, ми хочемо в кількох рядках розповісти про те, що стало за привід для жовтої преси розпочати нову кампанію безглуздої брехні проти СРСР, та кількома фактами і цифрами спростувати ундівські наклепи.

Ундівські і інші фашистівські писаки, аж захльобуються вигукуючи, що ніби то вже одмінено нову економічну політику (НЕП) і що це вже призвело до розриву «змички» пролетаріяту з селянством. Конкретно мова йде про цьогорічну кампанію хлібозаготовок, про селянську позику та про закон самооподаткування селянства.

Дійсно — цього року кампанія хлібозаготовлі відбувалася не зовсім нормально. Останні роки, роки піднесення сільського господарства, значно підвищили загальний добробут селянства, та в наслідок гарних врожаїв сконцентрували на селі великі запаси хліба та інших зернопродуктів. Звичайно, що головним чином хлібні запаси зосереджувалися в руках куркульської верхівки

села. Нормальний господарський обіг передбачав, що підсилення товарної маси для села повинно викликати продаж хліба, реалізація якого дала би можливість селянству придбати необхідний йому крам.

Проте, хоч порівнюючи з минулими роками на село було просунуто значно більше товарів, їхня вартість була далеко нижче покупної здатности селянства через зниження цін на промислові вироби, проведене під рішучим натиском партії та верховних органів Радянської Влади. Та ще до того зріст матеріяльного добробуту селянства відзначився накопиченням в селі біля 700—750 міліонів карбованців.

Цього вже досить, щоби розвіяти першу серію наклепів про занепад сільського господарства. Навпаки складна ситуація, що склалася під час цьогорічної хлібозаготовлі, є ознакою зросту сільського господарства та швидкого накопичення грошових засобів селянства.

Розглянемо ж далі, чи дійсно «провалилася Радянська Влада» в хлібозаготовній кампанії, і чи порушено рівновагу цілого народного господарства?

Не може бути сумнівів, що разом з загальним зростом селянських господарств зросли і куркульські господарства. Зросли і підвищилися економичні і політичні вимоги куркульства. Разом з непманом ці верстви села взяли курс на заховування хлібних запасів, на спекуляцію, зрив хлібозаготовної кампанії. До того ж виявилися деякі дефекти в роботі державного і кооперативного хлібозаготовних апаратів. Отже виникла загроза порушення загальних господарських планів, порушення нормального постачання хлібопродуктів місту. Це примусило партію віддати надзвичайну увагу справі хлібозаготовель, щоб не дати куркулю і непману по своїй вподобі «регульнути» народне господарство. Цілою низкою заходів, як на пр. поліпшенням заготовних апаратів, пересуненням на село великих товарних запасів, законом про самообкладення, вдалим розповсюдженням селянської позики вдалося ліквідувати хлібний прорив в загальному господарському фронті.

Останній пленум ЦК ВКПб, що ухвалив постанову з приводу хлібозаготівлі, відзначає: «Коли за перше півріччя по 1-ше січня заготовки зернових хлібів відставали від минулого року на 128

міліонів пудів, то за три місяці біжучого року (з 1-го січня по 1-ше квітня) вдалося заготовити на 110 міліонів пудів більше, ніж за той самий період минулого року, себ то майже повністю здогонити те, що було упущено, про чому заготовки за 9 м-ців всіх культур складають 644 міліони, проти 617 міліонів минулого року».

Надії білогвардійської шпани не оправдалися — пролєтарська держава зуміла подолати куркульський напір і встановила господарську рівновагу. Проте плєнум дав директиву що до дальшого проведення хлібозаготовок: «підсилити увагу всієї партії до цього особливо важного питання», зокрема дав директиву про як найкращий добір хлібозаготовного апарату.

Звичайно, що під час виконання такого величезного завдання, зустрічаючи опір куркульства, хлібозаготовна кампанія не могла проходити без тих чи інших ускладнень, в тим числі і випадків неправильної акції де-яких представників місцевої влади. Це відзначив в своїй постанові і плєнум ЦК ВКПб, давши наказа повести нещадну боротьбу з усіми випадками порушення або скривлення партійної лінії.

Отже законний клясовий нажим пролєтарської держами, від якого більшовики ніколи не юдмовлялися, уявила буржуазна преса з переляку як зміну економичної політики та як розірвання змички з селянством». Не краще виглядають і наклепи на закон про «самооподаткування».

Лише не аби який дурень може розглядати закон про самообкладання як відмову від НЕП-у. Закон цей лише оформив ініціятиву самого селянства що до обкладення на культурні і господарські потреби села, яке провадилося лише з передумовою наявности відповідної постанови більшости селянства. Всі кошти, зібрані шляхом самооподаткування, лишаються в тому ж селі і витрачаються лише на ті потреби, на які ухвалено їх витратити загальною постановою селянства.

Таким чином кошти від самооподаткування є додатковими до тих асігнуваннь державного і місцевих бюджетів, які скеровані на підсилення господарського і культурного росту села. Вся справа в тім, що культурні вимоги селянства, вимоги будівництва нових шкіл, не можуть бути одразу задоволенні з державного

бюджету, і через те кожне село шляхом самооподаткування могло задоволити свої найпекучіші потреби.

Знову ж таки, що є саме головне в законі про самообкладення, це прінціп подоходности, що гарантував збільшені внески від куркульської верхівки села. Отже безумовно, що закон про самообкладення, який посунув культурне будівництво в кожному селі, разом з тим зявився ударом по куркулю. Але ніколи ні Радянська Влада, ні Комуністична Партія не обіцяли робити «змичку» з куркулем. Його незадоволення з приводу цілої політики є законне і цілком природне. Бо клясова політика пролетаріяту будується на підставі подоходности, — це є один з головних принціпів, — діктатура пролетаріяту є прапором боротьби з заможними в користь цілому суспільству.

До того ж ініціяторами самооподаткування села є саме біднота і середняки, — отже ухвалення закону дало в їхні руки зброю для примушення куркуля взяти участь у внутрі-сільському будівництву, яке він завжди намагався підірвати. Таким чином натиск на куркуля не тільки не послабив, а зміцнив єднання пролетаріяту з біднотою та з середняцькими верствами села.

Так виглядає друга серія наклепів ундівських «економистів». Лишається ще одне питання, яке привабило увагу брехунів. Це питання про «4-у селянську позику зміцнення селянського господарства».

За прикладом позики індустріялізації, що її повністю розкупив робітничий кляс, що добре розуміє необхідність допомоги державі, яка запроваджує величезне будівництво без чужоземних кредітів, оголошено було селянську позику. Концентрація розпорошених селянських коштів повинна була збільшити асігнування, що призначені державою на піднесення сільського господарства.

Та по за тим самі облігації позики є найвигіднійшим засобом збереження грошей. Отже успіх селянської позики, що є вже четвертою за останні роки, може свідчити лише про її вигідність для селянства по перше, і по друге: про рівень селянської свідомости, що скерована на спільне з державою піднесення сельського господарства. Де ж тут розрив «змички»?

Невдало ж таки брешуть ундівці!

II.

Не обійшлося і без загальних нападів на радянську сістему господарювання. Використувавши хлібозаготовки, жовта преса пройшлася і на рахунок загального стану народного господарства. Не шкодить навести кілька цифр, що характеризують стан народного господарства Радянської України, зокрема розвиток її соціялістичного вирізка.

Всім відомо, що відбудовчий процес почався в Радянському Союзі після трьох років імперіялістичної та трьох з половиною років громадянської війни. Не важко представити собі, в якому стані вийшло народне господарство СРСР після цих шости з половиною тяжких років. Транспорт увійшов в 1920 рік майже цілковито мертвий. Найбільші бази сировини — Кавказ, Сибір, Донбас — були очищені остаточно тільки в 1919—20 р. р. Житлова площа скоротилася до кінця громадянської війни на половину!

В той час, як капіталістичні країни могли приступити до відбудовчої роботи після імперіялістичної війни вже в 1919 році, Радянський Союз міг взятися до цього тільки в 1922 році, бо до цього часу він примушений був зосередити всі свої сили на боротьбі з величезним стихійним лихом — голодом.

А проте капіталістична Англія ще до теперішного часу не дійшла довоєнного рівня продукції і продукує тепер тільки щось 95% від продукції 1913 року. Капіталістична Германія дійшла довоєнного рівня індустріяльної продукції тільки в 1926 році, та й то тільки дякуючи міліонам закордонного кредиту.

Радянський же Союз, хоч і почав свій відбудовчий процес на три роки пізніше, хоч його господарство і було зруйноване о много більше, ніж господарство капіталістичних країн, хоч до цього всього додавалося ще й становище фінансової бльокади, відсутність закордонної допомоги й кредитів і саботаж певної частини фахівців, — дійшов передвоєнного рівня продукції в тому самому 1926 році, що й капіталістична Німеччина, і раніше, ніж капіталістична Англія.

В 1926—27 році індустріяльна продукція Радянського Союзу перебільшила передвоєнний рівень і дійшла 106%, порівнюючи з

1913 роком. По окремим галузям промислу продукція 1926—27 року, рівняючи з 1913-м виглядала так:

Вугілля	107,1%	Рогата худоба	106,3%
Ропа	109,7%	Житлова площа	95,1%
Текстильний промисел	105,4%	Транспорт	130,0%

(Дані взято з контрольних цифр на 1927—28 рік).

В біжучому 1927—28 році попередні цифри накреслюють приріст продукції державної індустрії на 15,8%. Фактичні ж дані говорять уже тепер, що цей передбачений відсоток приросту буде перевищений, що фактичний приріст буде значно більший. Уже за перші чотири місяці біжучого господарчого року продукція, порівнюючи з цими ж першими чотирма місяцями минулого господарчого року, побільшилася не на 15,8% (як було передбачено), а на 19,3%. Це показує, що цьогорічний приріст продукції у порівнанню з минулим роком дійде до 23—25%.

Виробнича продукція першого кварталу 1927—28 р. дає по окремих галузях виробництва у порівнанні з першим кварталом 1926—27 р. такий приріст:

Вугілля	123,3%	Бавовняні текстильні вироби	118,7%
Ропа	103,9%	Вовняні вироби	125,4%
Залізо	113,1%	Перкалеві вироби	111,8%
Сталь	119,9%	Оброблення шкір	136,0%

Отже, відбудовчий період в Радянському Союзі закінчений. До кінця 1927—28 року радянський промисел дійде 120—125%, по відношенню до 1913 року. І всього цього досягнуто самими внутрішними силами Радянського Союзу, творчими зусиллями робітничо-селянських мас, *без допомоги закордонного капіталу.*

А тепер подивимось, — щоб краще собі уяснити картину господарського зросту СРСР, — як розподілялися за останній час капітальні вклади в народнє господарство країни. Разом за останні чотири роки в народнє господарство вкладено понад 16 міл. карб.

Ці вклади розподілялися по рокам і по галузям господарства в цінах 1925—26 року так:

	1924—25	1925—26	1926—27	1927—28
Сільське госп. . .	1 460 т. кар.	1 426 т. кар.	1 511 т. кар.	1 677 т. кар.
Індустрія	410 „ „	872 „ „	1 095 „ „	1 371 „ „
Електробудівн. . .	49 „ „	72 „ „	162 „ „	233 „ „
Транспорт . . .	313 „ „	408 „ „	538 „ „	743 „ „
Житл. буд. і комунал. госп. . .	566 „ „	847 „ „	1 094 „ „	1 268 „ „
Разом . .	2 808 т. кар.	3 625 т. кар.	4 400 т. кар.	5 292 т. кар.

Отже, числа самі за себе говорять. Говорять вони про те, що кожного року все більшає господарчий зріст і все більші успіхи Радянського Союзу. Зокрема підкреслимо один факт. На розвиток сільського господарства за 4 роки асигновано понад 6 міліярдів карб. Для кого пішли ці суми? Для сільської бідноти та середняків. Для тої самої бідноти, 35% господарств якої Радянський уряд звільнив від податку. І це в самий час, коли Пілсудський теж звільняє від податків, але не бідноту, а . . . поміщиків, яким даруеться декільки міліонів золотих податкової заборгованости.

Цих всіх досягнень Радянська країна дійшла, перебудовуючи промисловість на новій технічній базі, удосконалюючи її і поліпшуючи, проводячи соціялістичну раціоналізацію, яка веде за собою дальше поліпшення матеріяльно-культурного стану робітничого клясу, *перехід на съомигодинний робочий день*, збільшення заробітної плати, збільшення загальної кількости робітників, занятих в промисловости. Саме в цьому полягає принціпіяльна ріжниця *раціоналізації соціялістичної* від *капіталістичної раціоналізації*. В той час, коли в радянському промислі ця раціоналізація йде через технічні вдосконалення й поліпшення, через кращу організацію праці, капіталістична раціоналізація всім своїм тягарем падає на спину робітника, йде коштом його посиленого визиску, створює нові кадри безробітних, погіршує матеріяльні умови його праці.

Зріст матеріяльного добробуту робітників в СРСР як найкраще доводять слідуючі цифри про пересічний заробіток робітника:

1923—24 р.	39.09 кар.	1925—26 р.	56.21 кар.
1924—25 р.	43.90 „	1926—27 р.	61.08 „

А згідно з пятирічним пляном господарчого розвитку СРСР заробітна плата робітників має на 20—22% перевищити заробітну плату робітників капіталістичних країн Європи. І треба додати, що це все твориться при умові зменшення робочого дня і переходу на 7 годин праці.

Нарешті ми не сказали би головного, коли не підкреслили б, що цей господарчий зріст і розвиток СРСР є неупинним зростом соціялізму. Що року зростає в цілій господарці Радянської країни роля усуспільненого вирізка, який все більше витіснює приватно-капіталістичні елементи і все більше впливає та веде за собою село. Питомий тягар усуспільненого виразка народного господарства зростав за останні роки так:

	1923—24	1924—25	1925—26	1926—27
СРСР	75,1%	78,2%	81,2%	81,9%
УРСР	85,7%	86,5%	90,0%	90,7%

А в торгівлі УРСР доля усуспільненого вирізка зростала так:

	1923—24	1924—25	1925—26	1926—27
Усуспільнений . . .	51,9%	71,5%	73,3%	79,7%
Приватний	41,1%	28,5%	26,7%	20,3%

Ось саме так виглядає весь розвиток народного господарства Радянського Союзу за останні роки. Коли приглянешся до всіх цих цифр, що наглядно ілюструють всі перемоги і досягнення господаря Радянської країни — пролєтаріяту, то одразу стане зрозуміло, чому ці величезні господарчі завоювання є так неприємні для наших клясових ворогів та їхніх вірних слуг з табору соціял-зради і соціял-угоди. Вони так завзятуще обливають потоками скаженої слини, наклепами і брехнею будівництво в СРСР саме тому, що там провадиться величезне клясове діло, що там будується соціялізм, що своєю велетенською роботою радянський пролєтаріят показує робітникам капіталістичних країн шлях до перемоги і вливає своїми досягненнями нові свіжі сили в ряди борців за соціяльне й національне визволення працючих усього світу, за міжнародню пролєтарську революцію.

С. Морський.

ЯК ПЕРЕБУДОВУЄТЬСЯ ЗЕМЕЛЬНИЙ УСТРІЙ В ПОЛЬЩІ.

Не будемо зупинятися на статистиці, яка виказує великий земельний голод серед без та мало-земельних селян, а з другої сторони виявляє великі обшари землі (інколи по кілька тисяч гектарів), що знаходяться в посіданню окремих галапасних одиниць.

Це річи загально відомі; селянські маси, позбавлені засобів праці та голодні, відчувають цей анормальний стан кожного дня на власній шкурі.

Хотілоб-ся в рамках сьогодняшної статті хоч побіжно вказати, в який спосіб обшарники та вислуговуючіся їм угодовці протягом 10 минулих років затуманювали маси без- та мало-земельних, щоби не допустити до дійсної земельної реформи, до переходу землі з рук обшарників-пявок в руки працюючого народу.

I. *Юдина роля буржуазних підпихачів.*

Кінець 1918 р., початок 1919 р. (усунення німецьких окупаційних військ) давав без- та мало-земельним селянам Польщі як найвигіднійшу для них оказію та перспективи грунтовного розвязання, в користь їх найжиттьовіших інтересів, справи земельної реформи та зменьшення земельного голоду.

Дуже багато селян, чи то як реемігранти з Росії, чи як бувші військові, тільки що повернувші з Рад. Республік, бачили наглядно, як російські селяни, — просто, хутко і *цілковито* залагодили в себе справу земельної реформи!

Польська буржуазія докладно здавала собі справу з настроїв селянсько-робітничих мас. В найвищому зденервованню та смертельній трівозі вона очікувала самочинної акції селянських мас. Безперечно настав би кінець галапасному пануванню обшарників, а «питання перебудови земельного устрою» в Польщі селяни рішилиб власними руками протягом декількох тяжнів.

Рятувати загрожену буржуазію та обшарників поспішили їх німі пахолки та льокаї — пани провідники ППС та «Визволєнє» (польські меньшовики та ес-ери).

Ці панки утворили за згодою буржуазії ніби то дуже лівий уряд «пепесівсько-Визволєнський» в Люблині зі Сташинським та Тугутом на чолі, що пізнійше змінено таким-же урядом Морачевського — Тугута і переміщено до Варшави.

Той юдиний «людовий» уряд почав розсилати проклямації та відозви передовсім до без- та мало-земельних селян з самими радикальними гаслами про землю для селян, про необхідність залишення народного («людовего») уряду та необхідність його підтримки, про повне довіря до нього, про необхідність негайного проведення загальних виборів й скликання сойму з якого ласки та щедрої руки мають впасти на селян та робітників всілякі добродійства а передусім земля для без та мало-земельного селянства. Не було кінця закликам до спокою, до правопорядку в справі земельної реформи, що повинна зійти «в маєстаті права». Загрожено, що селян, які посмілиб займати обшарницьку землю, буде позбавлено права на землю. Одночасно «людовий» уряд почав провадити репресії та арешти революційно настроєних селян.

Збаламучені і стероризовані селянські маси повірили юдиним закликам угодовців та запроданців, пішли за їх обіцянками і таким чином справу дійсної земельної реформи було не лише поховано на цілі роки, а і селянство залишилось на цилу низку років під势 пануванням та безстидним визиском буржуазії.

З початку 1919 р. зібрався законодавчий сойм, сойм дійсно надзвичайно реакційний та угодовський. Селянські маси ждали й вимагали здійснення обіцянки земельної реформи, що мала прийти в «маєстаті права». У відповідь на це їм кинуто недоїдок у вигляді «Ухвали законодавчого соцму в справі підстав земельної реформи» з дня 19. 6. 1919 р. Яке було значіння й мета цієї «ухвали»? Її змістом були побожні побажання і признання, що земельна реформа повинна бути переведена, що земельний устрій повинен спиратися на самодіяльні життєздатні селянські господарства, які є власністю їх посідачів, що для цієї мети треба розпарцелювати частину великих земських маєтків, та що сойм не загаїть цеї справи і видасть відповідну ухвалу (Уставу) про

здійснення земельної реформи. Ухвала кінчилася погрозою вилучення з під права тих селян, що посміли-б самочинно порушити «святу» дідичівську власність. Ухвала ця не мала жадного практичного значіння. Метою її було засипати піском очи нетерпеливим селянам що домагалися землі. Ухвала ця в дійсности була насмішкою над збаламученими без- та мало-земельними селянами, виведеними в поле через угодовців. Буржуазія та угодовці, що йшли за нею на привязи вже тоді могли собі дозволити на таке трактування та легковаження найжиттєвійших селянських інтересів, бо вони забрали в свої руки кермо правління і міцно засіли на шиї працюючих мас.

В саме той час начальник Паньства, генерал Пілсудський, божок польських угодовців і соціял-зрадників, вислуговуючись та йдучи під командою західно-европейської буржуазії і використуючи важкий стан Радянських Республік, — з великим галасом та помпою ішов на завоювання та знищення ненависних «більшовиків». Пан Пілсудський так «воював та перемагав» більшовиків, що з рештками своїх військ опинився аж під мурами Варшави.

Страх та переляк знов опанували польську буржуазію. Було порушено небо й землю, щоби знов збаламутити польські працюючі маси, кинути їх на боротьбу з побідною армією радянських Республік «звільнити край від більшовицької навали»—а в дійсности щоби врятувати та утривалити панування буржуазії її прихвостнів-угодовців. Керовники крайної реакції панічно тікали аж на західну границю держави (Паньства) — в Познанщину. — Але-ж її ставленники, — пепесівці й визволенці залишались як вірні пси, на сторожі панських інтересів й дідичівсько-буржуазного панування. Вони показали, що потрафлять вислуговуватись і захищати інтереси своїх панів!

Пан Пілсудський, пепесівці і визволенці в сотнях тисяч відозв, одобрених переляканою буржуазією, обіцяли робітникам і сеянам все, що тільки їх душа забагне, зрозуміло що селянам передовсім землю,—лишень щоби вони йшли на фронт захищати цю землю від більшовиків . . .

На алярм, зі страху перед червоною Армією, для заспокоєння і дальшого баламучення селян приступлено до розроблення і

оголошення «Устави про здійснення земельної реформи» з 15. 7. 1920 р.

В таких то умовах та обставинах виникали в Польщі ухвали та соймові устави про земельну реформу, про передачу землі мало та без-земельним в «маєстаті буржуазного права». Уставі з дня 15 липня 1920 р. присвятимо трохи більше уваги, бо продажність та зла воля соціял-зрадників і визволєнців по відношенню до селянських мас нігде краще не виступають з такою яскравістю та виразністю, як у саме цій уставі.

II. *Устава про земельну реформу з 15. 7. 1920 р.*

Для переведення в життя земельної реформи було покликано земельні уряди (повітові і округові з головним земельним на чолі). Земельний устрій повинен був опиратися на самодіяльні селянські господарства з площею не більше 15 гектарів, з приданням безземельним належних парцель та збільшенням карлуватих господарств. Для тої цілі в розпорядження земельних урядів було призначено певний *запас землі.* Той запас повинен був складатись: з земельних просторів державного майна, з майна членів колишної династії пануючих, з майна бувшого Сельбанку, пруської Кольонізаторської Комісії та з громадських, костельних чи то церковних маєтків з певними обмеженнями. Кромі того, з примусово викуповуваних приватних маєтків. Цілковитому викупові на користь земельної реформи повинні були підлягати:

1) Земельні маєтки, неправильно загосподаровані;
2) Маєтки самовільно розпарцельовані без дозволу земельних урядів;
3) Маєтки набуті за час війни через особи, для яких рільництво не було або не стало головним засобом існування;
4) Маєтки, що на протягу останніх пяти років зміняли два рази своїх власників;
5) Земельні маєтки, набуті протягом війни шляхом лихварських зисків;
6) Маєтки, власники яких продали землю (заборчим) державам для працеляції;
7) Маєтки, що знаходяться в афері . . .

Поверх цього повинні були підлягати примусовому викупові надвишки понад 180 гектарів (на східних землях), а на західних доперва понад 400 гектарів) з маєтків окремих власників. Устава однако допустила залишення і більшої земельної площі в руках одного власника, оскільки господарство використовувалось як виробничо-промислове, зразкове, годівельне, рибне ітд.

Устава передбачала виплачення приватним власникам ½ ринкової вартости викупної землі в процентних паперах, при чому від тої суми мали відраховуватись певні відстоки (при ціні викупного маєтку до 500 тис. мп. 5% і аж до 30% при ціні 5 міл. мп), які повинні поступати до фонду державної допомоги заслуженим жовнірам, що допоміг би їм полегшити набування господарств.

З цього проєктованого земельного запасу крім творення самодіяльних селянських господарств, 20% площі призначалося на утворення куркулівських господарств 23—45 гектарових. З цього таки запасу кожен єпископ повинен був одержати 180 гект., кожен пробощ 15 гект.; певна площа землі призначена була під школи, рільничі осередки зразкового господарства, на досвідні станції, на державні стадниці, на кольонії для урядовців і робітників.

Земельні урядови повинні були визначити землю передусім для інвалідів польської армії як теж для заслужених жовнірів і добровольців польської армії, опісля для сільсько-господарських робітників, позбавлених роботи через парцеляцію, для власників сусідніх карлуватих господарств і вкінці для инших безземельних і малоземельних, за ціну вставлену земельними урядами, яка звичайно рівняється риночній ціні.

Так в загальних рисах виглядала пястівсько-пепесівсько-визволенська земельна реформа в той момент, коли червона армія наближалася до мурів Варшави і загрожувала пануванню буржуазії.

На перший погляд могло здаватись, що ця устава давала певну користь й відкривала певні перспективи без- і мало-земельним на отримання кусня землі.

Тимчасом, до цілого так широко запроєктованого земельного фонду було зложено лише кільканайцять державних маєтків, які й були розпарцельовані через земельні уряди.

Хто-ж проте отримав цю землю з державних маєтків? Зрозуміла річ, що передусім ксьондзи, єпископи, пани генерали, полковники, капітани, взагалі офіцерство (бо хто-ж є найбільш заслуження польським жовніром, як не пани генерали і полковники!), «іваліди» але з категорії тих, що займають уряди, торгують або тримають коршми; декілька десять гектарових господарств одержали ріжні політичні каналії з урядовців. Такі «безземельні» як генерал Галлєр, Сікорський, міністр Дмовський (проводир ендеків), Людкевичі, Мікуловські-Поморські, Вільковські, посли Нєдзєльські і сотні иньших до них подібних!

Інколи, справді, деякий шматок пустарів, лишок розірваного панського маєтку припадав бідному безробітному інвалідові, безземельному або малоземельному селянинові — алеж такі, найчастійше не маючи засобів для господарювання, ні на куплівлю інвентаря чи то на збудування самих примітивних господарчих будівель, — були примушені кидати невдячний верстат праці.

Щож до викупу на користь земельної реформи цілинних маєтів, або надвишок з маєтків приватних, передбачених уставою з 15. 7. 1920 р., *то було урядово стверджено, що жоден приватний маєток, на підставі тої устави не був і не міг бути викуплений через земельні уряди*, бо ця устава в своїх приписах має стільки правних перекручень та застережень, що вона гарантувала цілковито непорушність двірських посілостий.

Не тільки буржуазія, але й угодовці здавали собі справу з такого висліду устави, прийнятої 15 липня 1920 р., алеж їм преціньзовсім не ходило о те, щоби без- та мало-земельні отримали засоби праці, йшло за те, щоби в критичній для них хвилині знова збаламутити легковірне селянство і заохотити його до захисту загроженої буржуазії та дідичів. Ріжного роду аферисти та спекулянти використали уставу з 15 липня в той спосіб, що при допомозі й співучасти великих земельних урядовців (включно до п. п. міністрів) повстали дуже численні приватні спекулянтські парцеляційні обєднання, які використовували державні кредити, скуповали землю у збанкротованих дідичів і по підвищених цінах перепродували таку розбогатівшим селянам (куркулям).

В грудні 1925 р., за Хієно-Вітосівського урядування оголошено нову уставу про земельну реформу, яка не залишила ніяких обіцянок для без- та мало-земельних. В засаді не багато від-

ріжняючись від своєї попередннички з 15. 7. 1920 р. — вона виразно і одверто залишала дідичам вільну руку що до продажу землі по риночних цінах та спекуляції нею, то є по таких, які тільки можна нагнати з покупця. Уставу цю використали ті, які мали гроші — богате куркульство і спекулянти.

III. *Військове осадництво на білоруських і українських землях.*

Оскільки однак дідичі, буржуазія та угодовці цілком злегковажили та поховали справу земельної реформи на етнографічних польських землях, остільки вони з усіх сил підпирають та форсують т. зв. «*військове осадництво*» на східних землях — Білорусі та З. Україні. Тут польська магнатерія з охотою погодилася на відступлення, по риночних цінах, частини своїх лятіфундій для справи військового осадництва, яке на думку польської буржуазії повинно було стати пристановищем для тих демобілізованих жовнірів, що їх в критичні хвилини було покликано під зброю і яким в нагороду так урочисто обіцяли землю. Військове осадництво мало на меті зміцнення польського елєменту на Білорусі та на З. Україні, створення передної сторожі та охоронного валу перед Радянськими Республиками. З них хотіли зробити сторожів та опору панування польської магнатерії над білоруськими та українськими селянами, примусити їх стерети дідичів та буржуазію, запроваджувати польонізацію, бути неофіційною жандармерією над місцевою людністю, слідкувати за їх благонадійністю. Насилаючи чужий елємент на шию білоруських та українських селян що відчувають в найбільшій степени земельний голод, — буржуазія намагалась викликати ненависть межи польськими та українськими і білоруськими селянами, унеможливити для них створення солідарности до боротьби за землю і владу зі спільним ворогом — дідичами, що пасуться на їх нужді. Одначе польське селянство в своїй більшості не скористало з «добродійств» так обманно плянованого «осадництва» і віднеслось до нього неприхильно та критично. Через те не залишились нічого иньшого як дарувати землю, призначену для осадництва, панам генералам, офіцерам, ріжним моральним викидкам, каналіям та «мужам довіря», які осівши на землі, з хистом і замилуванням виконують обовязки шпіонів по відношенню до місцевих селян.

З військового осадництва скористали і отримали значні простори землі передусім такі «безземельні» пани, як генерал Пілсудський та його гвардія: генерали Желіговський, Домб-Бернацькі, Ридз-Смігли, Бербецкі, Шпрингвальд, полковник Друтор, обершпіцель майор Кіртікліз і десятки їм подібних.

Утворюючи «військове осадництво» польська буржуазія не видумала нічого нового. Тупа, безлична й короткозора — вона пішла лишень слідами передвоєнної німецької гакати та російської чорной сотні у відношенню до білоруських та українських селян, які при найблищій оказії не забудуть розрахуватись з панами й осадниками польської буржуазії так, як вона цього заслужила.

IV. *Столипінська аграрна політика уряду Пілсудського.*

Помайовий уряд Пілсудського не тільки не виправив справи земельної реформи на користь безземельних та мало земельних, а навпаки, її погіршив. Пан Пілсудський, видрапавшися на трупах селян та робітників до влади, — не забув з натиском заявити, що «ніякими суспільними реформами» не стане забивати собі голову. Йому потрібні не суспільні реформи, а тверда фашистівська влада.

А його міністр рільництва Незабитовскі офіціяльно, цинічно заявив, що «*землі не можна давати темним селянам таксамо як і годинника, бо вони не вміють з нею обходитися*». Перебудову земельного устрою він доручив свойому мужу довіря — реакціонерові — дідичеви Станевичу, який схиляється і сміло іде шляхами колишного царського міністра Столипіна, бо всею силою форсує перебудову земельного устрою в столипінсько-кулацькому дусі. Всі зусилля земельних урядів є скеровані на ліквідацію сервітутів і комасацію грунтів.

Сервітути — це право, що дозволяє селянам випасати худобу на панських грунтах, право користуватись опалом з дідичівських лісів і подеколи користуватись будівельним матеріялом, підстілкою і тп.

Малоземельні селяни від 1 до 2 гект., лише завдяки цим сервітутам, полегшенням і користанню з їх на дідичівських землях як могли, так продовжували своє марне життя. Оці-то сервітутові права для селян завжди були кісткою в горлі поміщиків.

В справі ліквідації сервітутів обовязувала устава від 7 травня 1920 р.; її замінив декрет Президента з 1 лютого 1927 р. Ліквідація сервітутів на землях бувшої Конгресівки повинна проходити в такому порядку: земельні уряди обраховують вартість сервітутових вигід, і взамін цих вигід виділяють для селянства відповідну рівновартість з двірських земель, чи то лісів. На білоруських та українських землях устава передбачала виділення для сервітутних користувачів певної частини земель, обтяжених сервітутами.

Що доброго можна сказати про ці устави, та які користи вони дають користувачам сервітутів? Очевидно, що ніяких! Ці устави і декрети єдино йдуть на користь клясі посідачів, дідичів, а селян минають. Тим більш це стане ясно ,коли відзначимо, що ці устави проводитимуть реакційні, продажні урядники, залежні від буржуазії і ворожо настроєні до селянства.

Селянам, за сервітутові управнення — деколи досить широкі, наділюють клапті поміщицьких земель, абсолютно не здатних ані на пасовисько, ні під управу. Відомі є й такі факти, коли за випас одної штуки худоби і за 12 парокінних возів опалу в рік на селянську садибу, виділено по одному гектарови летючого піску (Келецьке воєвідство). І так є в цілій Польщі! А прецінь сервітутові права селян подекуди були досить обширні: право пасти по кільканайцять штук худоби, та право вивозу 70 до 100 возів опалення в рік на садибу.

Жадні скарги чи то жалоби скривджених селян не дають ніяких наслідків, лише приводять до витрачення коштів на найми адвокатів. Бували часті випадки, що селяни зовсім не приймають виділеного їм еквіваленту взамін за сервітути. Тоді «законодавчі органи влади» їм пояснюють цинічно, що селяни можуть не лише не прийняти визначеного їм еквіваленту, що вони мають вільну волю зріктись і своїх указових земель, а сервітути все одно вже зліквідовані.

Селянство не може нічого протиставити такій грабіжницькій ліквідації, ані відтягнути її, бо зараз обовязуюча устава (Декрет Президента з 1. II. 1927) не лишає селянству права будь якої можливої оборони.

Не в кращому, а в ще грішному стані находиться селянство в звязку с куркулівською комасацією грунтів.

З цього приводу з початку видано розпорядження Презеса головного Земельного Уряду 19 квітня 1920 р., алеж пізнійше його замінено уставою з дня 31 липня 1926 р. про зцілення грунтів яку відтак декретами уряду Пілсудського доповнювано та відновлювано. Засаднично, комасація селянських грунтів, це є корисна і доцільна річ. Ходить тільки о те, хто і в який спосіб буде її переводити.

З початку, на підставі розпорядження про комасацію з 19. 4. 1920 р. більшість зацікавлених селян вирішувала сама, чи переводити в селі комасацію. Коли вироблений проєкт не був відповідний, то більшість могла такий проєкт відхилити і вимагати від земельного уряду та геометра нового проєкту, чи то перерібки першого.

Зараз однак вистарчає виступ 2 до 3 куркулів, посідаючих разом 25 гект., щоби заставити ціле село або містечко (500, 1000 і більше мешканців) до комасації грунтів. З цих то, майже завсігди, куркулів скликає земельний комісар раду, яка разом з геометром і земельним комісаром рішає про все. Гурт зацікавлених нею учасників не має жадного впливу на перебіг і наслідки комасації. Проєкт, опрацьований радою, що найчастійше назначена комісаром, часто заінтересованим, геометром і продажним земельним комісаром, є остаточний і не підлягає ніяким змінам. Так згучить останний декрет з 13. III. 1928 р. Хотяй би значна більшість учасників «сцалєня» була скривджена та зруйнована — проєкт залишається без змін. Як вийняток може бути допущена грошева доплата пошкодованим господарствам і то лише тоді, коли округова або головна земельна комисия «завважать» покривджених. Але цілком очевидна річ, що вони покривджених не добачать, бо в паперах та документах все буде в порядку.

Основною всякої камасації є клясификація, оцінка грунту. Клясифікацію переводить клясифікаційна комисія, яка складається з геометра і з членів, що покликані «сцалєновою» Радою (куркулівською), та за співучасті останної. Легко уявити собі, що при такій клясифікації та комасації одержить сільська біднота, яка не є в силі річевими аргументами-перекупством перетягти на свою сторону виконавців комасації. Та самі кошти кома-

сації є досить важкі; вони становлять від 40 до 50 зл. за гектар. Земельні уряди на ряду з ліквідацією сервітутів всякими засобами форсують таку комасацію. Для чого? Для власної користи земельних урядників та з політичних міркувань. До «перебудови земельного устрою» було покликане ціле міністерство (під сміхотворною назвою «земельних реформ») з підлеглими йому округовими та повітовими земельними урядами.

Дійсної земельної реформи нема; парцеляція, яка це було і в передвоєнні часи, цілком перейшла в руки дідичів та спекулянтів. Треба-ж чимсь зайняти величезний апарат земельних урядників! От і форсують ліквідацію сервітутів та комасацію. Крім цього згадані роботи (ліквідація сервітутів, комасація, поділ спільних земель) опріч натуральних доходів нелєгальних і взяток від зацікавлених, приносять земельним урядникам величезний дохід, бо крім постійної пенсії ці урядники одержують ще законом передбачені акорди. Акорди ці, часто значно більші за сталу пенсію урядників! Ось звчдки така дбайливість земельних урядників при ліквідації сервітутів та комасації!

Політичні висновки.

«Земельна реформа» яку обіцяно селянським масам в критичні хвилини для польської буржуазії (1919—1920 рр.), поволі, ступнево була завмірала, а уряд Пілсудського її цілком похоронив. Однак потрібно чим небудь затуманити голови селянських мас, звернути їх в друге русло. Отже — давай переводити комасацію! Чим гірше буде переведена комасація — тим більше непорозумінь та колотнеч виникне з цеї причини по селах між малоземельною біднотою та куркулями — тим краще для буржуазного уряду! Хай собі селяни рвуть чуби, хай процесуються по всіх урядах, хай витрачують гроші на геометрів та адвокатів; вони тоді скорійш забудуть взагалі за «земельну реформу». Крім цього така політика зміцнює куркулів по селах, цих природних спільників буржуазії, а доводить малоземельних селян до нужди і знищення. Для бідноти залишається відкрита дорога лише або на еміграцію, або за жебраним хлібом.

І фашистівський уряд Пілсудського, щоби як мога скорійш збавитись цеї бідноти, — що в критичній хвилині моглаб бути

елементом небажаним, небезпечним — висилає, випихає її всякими засобами за границю, — до Франції, Німеччини, Канади, Бразилії, Перу і куди тільки вдається.

От і вся історія «перебудови земельного устрою» в Польщі за останніх десять років!

Фашистівський уряд Пілсудського зараз з усією відтвертістю та нахабством проводить таку земельну політику, яку провадив в 1905 і 1906 рр. царський уряд в особі Столипіна.

Сподіймося, що й наслідки будуть такі самі . . .

Зигмунт.

ЩОРАЗ ГЛИБШЕ В ПРІРВУ.

День 15-го січня 1928 року стане памятним днем в історії КПЗУ. Бувша провідна група її Центрального Комітету пірвала в тому дні всі мости, які лучили її з міжнародним революційним рухом, та, зробивши розлам, станула по противній стороні революційного табору.

В час найбільш страшного визиску працюючих мас, в час жорстокого фашистівського терору, в час нагінки міжнародної контрреволюції на твердиню Соціялістичної Революції — СРСР та готування проти його хрестоносного походу, — перед кожним революціонером стояло і мусіло стояти, як найголовнійше завдання: консолідація революційного руху, мобілізація всіх сил до боротьби за робітниче-селянський уряд, за Соціялістичну Революцію, до боротьби за оборону СРСР.

В той саме час, коли українська контрреволюція на чолі з Ундо-петлюрівщиною, в звязку з готуючимся походом Пілсудського на УСРР, ще більше загострила свою атаку на Радянську Україну і її керовника КПбУ — обовязком КПЗУ та її керовництва, як — провідника боротьби за визволення працюючих мас Зах .України, — було відбивати всіми силами ці атаки та скріпленнями революційного фронту і доказати, що на сторожі УСРР, на сторожі здобутків правильної політики КПбУ у всіх ділянках соціялістичного будівництва — стоїть непохитним муром революційний табор Зах. України.

Цей обовязок партія виконала. Но бувша провідна група ЦК станула на зовсім протилежному становищі. Вона, керуючись своїми — невіджитими націоналістичними тенденціями — ради ратування напятнованого Комінтерном «шумськізму» обєктивно приєднується до ворожого УСРР ундо-фашистівського табору, зриває з КПП — цим авангардом Пролетарської Революції в Польщі, намагається розбити КПЗУ, та під покришкою боротьби з т. зв. Кагановичівською групою фактично звертає своє вістря на боротьбу з цілою КПбУ.

Коли в рядах КПбУ — на овиді оцінки її національної політики — виявилися небезпечні націоналістичні збочення деяких членів партії, виразником яких були Шумський—Хвильовий, — КПбУ повела з ними рішучий бій, виказуючи, що збочення ці є випливом напору дрібнобуржуазного українського націоналізму, а тим самим підсичуванням та скріплюванням елементів ворожих до соціялістичного будівництва.

В своїй боротьбі з цими ухилами КПбУ знайшла повну піддержку всіх своїх партійних організацій. Не знайшлася ні одна парторганізація, яка-б не напятнувала націоналістичних нападів на КПбУ з боку Шумського і цей був би осамітнений, колиб не дрібноміщанські елементи та націоналістичні угруповання, як на Радянській, так і на Зах. Україні, які щиро привітали його виступи.

В той час бувша провідна група КПЗУ, хоч як це могло видаватись дивним — піддержала не КПбУ, а навпаки, солідаризуючись з націоналістичними збоченнями Шумського, фактично скріпила ворожий нам табор, створюючи таким чином одноцілий фронт націоналістичних відхилень на Рад. і Зах. Україні.

Вправді по якімсь часі б. керуюча група, під впливом критики меншости ЦК, під напором КІ та КПП — вицофується зі своїх позицій, но причини які зіпхнули її з ленінського становища в національній справі, — умови частинної стабилізації капіатлу, скріплення антирадянського фронту, та невіджитий націоналізм — остались та ділали дальше.

І хоч б. провідна група ЦК — в своїй заяві до КІ зобовязалася станути на правильній ленінській лінії в національному питанню та обіцяла вести боротьбу з націоналістичними відхиленнями в рядах партії, вона на ділі виказала зовсім щось противного. Вже на 8-ому пленумі ЦК, яке відбулося по 4-ому зїзді КПП, б. керуюча група звужує значіння помилок Шумського, зводячи їх тільки до оцінки темпа українізації, а проти меншости ЦК, що стояла твердо на лінії КІ в цих справах, виносить резолюцію, яка пятнує становище меншости в розяснючій кампанії — як роботу фракційну.

Випливом явного націоналізму була теж оцінка розламу Сельроба, який пленум характеризував як консолідацію Сельроба та

робітниче-селянського руху взагалі. Замісць того, щоби доложити всіх зусиль до ліквідації розламу, бувша верхівка ЦК звалює всю вину за розлам в Сельробі на бувшу групу Волі Народа та веде проти неї боротьбу в такому же дусі, як вся жовто-блакитна контрреволюція. Пятнуючи б. групу Волі Народа як чорносотенних москвофілів, які ніби то підмазуються до робітниче-селянського руху, б. керуюча група всеціло поплenталася в хвості українського націоналізму, скріпляючи таким чином атаки ундо-петлюрівського табору на робітниче - селянський революційний рух Зах. України.

Під напором ЦК КПП, який прикладав всіх зусиль до консолідації руху, б. верхівка ЦК на словах декляруе свою згоду зі становищем ЦК КПП, цофае свою резолюцію, що пятнувала роботу меншости ЦК як роботу фракційну та виносить резолюцію про необхідність обеднання Сельробу. Но знова-ж таки дальші події виказують, що все це було обманом, — на ділі все пішло старим шляхом. Верхівка ЦК не видержуе напору дрібноміщанської націоналістичної стихії, вона замісць направляти всі сили в правильне русло Єдности робітниче-селянського руху, вступае на шлях до його розеднювання. В пресі ведеться й дальше кампанію проти б. групи Воля Народа по лінії москвофільства, яка ще більш підсичувала український націоналізм та лила воду на млин ундо-петлюрівщини та польського фашизму.

Напір низових партійних організацій на ЦК з приводу його нереволюційної роботи — не відносить успіхів. ЦК КПП і КІ наказують припинити роботу, яка розбивае революційний рух на З. Україні, приступити до обеднання сельробівського руху й таким чином зліквідувати боротьбу, що ослабляла революційний рух в моменті щораз більшого фашистівського походу. В той час б. верхівка ЦК КПЗУ не звертае уваги на обовязуючі її директиви вищих партійних інстанцій та для прикриття себе висувае «обеднавчу» плятформу, метою якої було як раз недопущення до ліквідації розламу, тому, що підставовою умовою цієї плятформи була вимога цілковитої капітуляції б. групи Волі Народа перед б. групою Сельсоюз.

Наближаючийся момент виборів, коли цілому націоналістичному контрреволюційному таборові Зах. України належало про-

тиставити скріплений революційний робітниче-селянський фронт, — керуюча група використовує як раз для розбиття робітниче-селянських рядів. Вона надіялась, що, заскочивши маси своїм розламовим кроком зуміє їх зпантеличити та зискавши їхні голоси впровадить до сойму групу послів, які там зігралиб ту саму ролю, яку в Німеччині зіграли зрадники комунізму Рут Фішер, Урбанс.

В обличу виборчої кампанії — ЦК КПП, стремлячи до забезпечення повної єдности революційного руху на Зах. Україні та проведення в життя лінії Комінтерну, — скликає партійну нараду КПЗУ.

Бувша верхівка ЦК — намагаючись задержати керовництво в своїх руках, стремлячи до проводжування антикомінтернівської лінії та дальше плентаючись в хвості українського націоналізму — намагається зірвати цю нараду. Вона скликає групу своїх однодумців та надає цьому зібранню назву «8-ої Конференції КПЗУ».

На цій т. зв. конференції бувша провідна група ЦК перечеркнула всі попередні резолюції, пятнуючі «шумськізм» та станула вже *явно* на шлях розбивання робітниче-селянського руху під прапором «шумьскізму». В своїх резолюціях бувша керуюча група заперечує існування в партії (як в КПбУ так і в КПЗУ) націоналістичних збочень, — «шумськізм» же визнає не націоналістичним антиленінським відхиленням, а вважає його приміненням ленінської національної політики до української дійсности.

Для оформлення та виправдання свойого організаційного та ідеольогічного розриву з КПП, КПбУ та КІ, б. керуюча група пішла на діскредитування керовництва КПП і КПбУ, стараючись представити КПП в очах мас як опортуністів, а керовників КПбУ як носіїв великодержавного російського шовінізму.

Всім, кому дорогою являється єдність руху боротьби з фашизмом, стало ясно, що ця група зробивши розлам стала фактично, хоч як вона цього відпекується — по стороні контрреволюційного табору. Бо-ж ясно, що хто в момент найбільшої загрози для революційного руху на Зах. Україні і в Польщі, ради рятування своїх націналістичних позицій намагається зірвати

робітниче-селянський фронт, — цей знаходиться в таборі ворогів, дарма, що старається прикривати свій крок революційними фразами.

Зраділа українська контрреволюція по обох боках кордону, коли розламова група причвалала на скріплення їхнього фронту. Ундо-петлюрівщина та її прихвостні-радикали привітали дуже радо цих, «які не могли видержати над собою зверхности опортуністичної КПП та які не могли погодитись з національною політикою таких шовіністичних ставленників Москви, як Каганович». Ундівське «Діло» в статті «Політика російського великодержавного шовінізму на Україні» з дня 21. 4. ц. р., цитуючи ухвали т. зв. 8-ї Конференції затирає з радости руки, що, «українські комуністи» говорять зараз те саме, що воно (УНДО) говорило постійно на сторінках своєї преси.

«Діло» каже: Нині даємо слово самим комуністам, а саме тій групі українських комуністів, що творили і творять цілий (?!) ЦК КПЗУ, які виступили прилюдно з історичними просто ревеляціями про правдиву політику КПбУ на Україні та про її русифікаторські і російсько-кольоніяльні тенденції відносної України».

Таких цитатів можна навести тут цілий ряд, но для нас вистарчить вже наведений тут голос Унда, щоби здати собі справу, що б. керуюча група ЦК в свойому розламову кроці та дальшій роботі зустрічає в УНДО значну піддержку.

І коли подавляюча більшість партійних організацій на чолі з парторганізаціями пролетарських осередків напятнувала цей фактичний крок зради б. групи ЦК КПЗУ, коли всі комуністичні групи українських робітників поза межами краю рішуче відсудили націоналістичних зрадників, виявилось, що група цих націоналістичних інтелігентів зістала відтята від підставової бази пролетаріяту, та що, тим самим, мусітиме шукати опертя в рядах націоналістичного дрібноміщанства.

Зірвавши з партією, б. керуюча група скерувала свої сили в першу чергу на боротьбу з КПбУ та з її національною політикою.

Для розламовців немає зараз КПбУ, яка проводить тяжку працю соціялістичного будівництва України та непохитно стоїть

на сторожі здобутків Революції. — КПбУ — це ставленники Москви, це носії великодержавного російського шовінізмму, для яких українізація служить тільки для цілей заграничної політики, — оце зміст очернюючої кампанії, яку ведуть зараз зрадники революційного руху Зах. України.

Невблагана льогіка боротьби, яка мусить завести в табор контрреволюції кожного, хто зриває з Комінтерном, — мусить штовхати щораз дальше розламову групу в обійми груп, ворожих революційному рухові, а такою є на терені Зах. України ундо-фашизм. Не поможе в цьому націоналістичним розбивачам і це, що вони намагаються прикривати себе революційними фразами та висувати кличі, за якими можуть піти маси.

Робітниче-селянські маси Західної України не дали себе обдурити. Весь революційний елемент, згуртований в рядах КПЗУ остався вірним засадам Єдности цілого руху в Польщі та стоїть непохитно на правильних позиціях, на лінії Комінтерну.

До повного визволення працюючих мас, до визволення поневолених народів з під національного гніту, до відірвання Зах. України від Польщі та прилучення її до Рад. України — провадить тільки один шлях. Це шлях Соціялістичної Революції в Польщі, — це консолідація робітниче-селянського руху під проводом КПЗУ, КПП та Комінтерну.

Безоглядна боротьба з націоналістичними впливами на робітниче-селянський рух, — мусить бути невідривною частиною революційної боротьби проти фашизму, боротьби за Робітниче-Селянський Уряд.

Ф. Орловський.

Проти націоналістичних зрадників.

Резолюція обєднаного плєнуму ЦК і ЦКК КПбУ про розлам в КПЗУ.

1. ЦК КПбУ з обуренням констатує факт зради групи Василькова —Турянського, що вчинили розлам КПЗУ на користь фашистівської диктатури Пілсудського. Плєнум ЦК КПбУ перед робітничим клясом всього світу ганьбить зрадників і ренегатів комунізму.

Плєнум ЦК КПбУ вітає і цілком приєднується до лінії і рішень Комінтерну всправі КПЗУ, схвалює постанови ПБ ЦК КПбУ і цілком приєднується до лінії ЦК КПП в його керовничій роботі що-до ЦК КПЗУ та його постанов в боротьбі з розламовцями.

2. Плєнум ЦК КПбУ відзначає, що за умов наступу польського фашизму, переходу на його бік української буржуазії та верхівки дрібної буржуазії і куркулів, більшість колишної керовничої групи ЦК КПЗУ опинилася в полоні української буржуазії та куркульської навали і за нових умов реставрувала своє націоналістичне минуле. Це привело колишню керовничу верхівку ЦК КПЗУ через націоналістичний ухил аж до повного ренегатства й зради.

Ця група остаточно поставила себе по тій бік барикад пролєтарської боротьби, поруч з партіями буржуазії і куркулів — УНДО з українським фашизмом.

Абсолютна-ж більшість КПЗУ лишилась на вірних позиціях Комінтерну, які партія боронила і раніше, лишилася в рядах Комінтерну і веде запеклу боротьбу зі зрадниками.

Це стверджує правильне керовництво Комінтерном КПЗУ і спростовує всякі спроби перенести правильну оцінку групи розламовців, яку Плєнум ВККІ в своїй резолюції характеризує, як «групу, що відкололася і що її вожді тимчасово прийшли до табору пролєтаріяту з табору контрреволюційної буржуазної демократії», — на всю компартію Західної України і на діяльність партії в минулому.

Це стверджує, що компартія ЗУ має відповідне пролєтарське коріння і відповідне пролєтарське ядро, яке виведе КПЗУ на широкий шлях дальшої і остаточної більшовизації.

3. Зрада Василькова — Турянського почала виявлятися з 1926 р. спочатку в збоченнях в окремих питаннях. Поглиблення цих збочень привело ватажків КПЗУ до розламу на основі ворожих Комінтернові позицій, що виявляються в цьому:

а) Перехід розламовців на бік поміщиків та куркулів в земельному питанні, де вони замість революційного гасла: «конфі-

скація всіх земель і передача землі селянству без викупу», визнали нове, по суті, куркульське, гасло: «Земля селянам з викупом за ціну, встановлену селянами».

б) Фактична підтримка націоналістичних течій дрібної буржуазії і бльокування з дрібнобуржуазною демократією.

в) Заміна ленінської лінії в національному питанні «шумськізмом», що є в дійсности виявом українського фашизму.

г) Обєднання зі всією фашиствською буржуазією в поході проти національної політики ВКП і КПбУ.

д) Розбивання єдиного революційного фронту робітників і селян і внесення розламу в робітничі й селянські організації.

е) Розлам КПЗУ, що є зрадництвом комуністичного руху в Західній Україні і в цілій Польщі, є остаточний відхід на той бік барикад в напруженій міжнародній ситуації при підготуванні священного походу на СРСР, що допомагає організувати сили світового фашизму проти революції.

4. За умов відносної стабілізації капіталізму, — коли перед КПЗУ основним завданням було обєднати і сконсолідувати пролєтаріят Західної України всіх національностей під комуністичним керовництвом, організувати робітничі кадри, що мали скеровувати селянський рух в пролєтарське річище, — стара більшість ЦК КПЗУ замість цього в керовництві селянським рухом, виявила збочення і поплентался в хвості за куркульськими політиками.

Сельроб, що обєднував в собі дві селянські дрібнобуржуазні групи кол. «сельсоюзників» і кол. «воленародівців», мав стати політичною організацією, що мобілізувала-б і гартувала сили революційного селянства в боротьбі проти польських поміщиків та капіталістів.

Але таку революційну роботу Сельробу, де в певній частині були значні дрібнобуржуазні хитання, можливо було забезпечити лише при твердому ленінському керовництві Сельробом з боку компартії Західної України.

Між тим, в справі Сельробу з боку більшости ЦК КПЗУ, не зважаючи на постанови Виконкому Комінтерну ні на директиви ЦК КПП і пропозиції ЦК КПбУ,—замість лінії, розрахованої на те, щоб найскоріше злити розколоті крила Сельробу в одну організацію, відбулася провокація розламу. Провина за розкол Сельробу падає на більшість ЦК КПЗУ, бо коли так звані «воленародовці» визнали свої помилки в національній справі і погодилися на злиття, більшість ЦК КПЗУ зірвала це.

В той же час група Василькова — Турянського, що стояла на чолі керовництва ЦК КПЗУ, не тільки не критикувала, але безоглядно підтримувала бувших «сельсоюзників», що прийшли в Сельроб з українськими націоналістичними поглядами. Натомість вона зосередила вогонь на так званому москвофільстві під виглядом поборювання старого монархічного москвофільства, виступаючи проти оборони соціялістичної столиці світової революції — Москви. Це було ширмою для

того, щоб вести наступ проти соціялістичної роботи КПбУ на Україні та поглиблювати своє ренегатство.

5. Верхівка керовництва компартії Західної України, остаточно втративши правдиву лінію в розвязанні соціяльного і національного питання, піддалася на дрібні маневрові поступки Пілсудського в земельному та національному питанних. Ця колишня верхівка ЦК КПЗУ відмовилася од лінії Комінтерну в розвязанні зазначених питань революційним шляхом і стала фактично на позицію угодовства.

Так само, як українські націоналістичні буржуазні і дрібнобуржуазні партії в часи громадянської війни на Україні, прикриваютчись соціялістичними гаслами боролися з революційним пролетаріятом, потрапили в лабети світового імперіялізму і стали зрадниками визволення українського працюючого народу, так само розкольники КПЗУ, виступаючи проти єдиного революційного фронту на Зах. Україні проти КПбУ, КПП і проти Комінтерну, опинилися в лабетах польського фашизму і стали зрадниками визволення трудящих Західної України з під ярма польського фашизму.

Звідси випикає, що основним бруском для провірки керовництва КПЗУ стала національна політика КПбУ та відношення керовництва КПЗУ до СРСР і УСРР, як фортеці світової пролетарської революції.

6. Так само, як український націоналізм на Радянській Україні одержує підтримку серед націоналістичної буржуазії Західної України, так само і націоналістичне збочення в рядах КПбУ знайшло собі спочатку замасковану, а потім досить явну підтримку серед більшости ЦК КПЗУ на весні 1927 року на VII конференції. Не дивлячись на те, що засуджений в рядах КПбУ український націоналістичний ухил був цілковито схарактеризований у вичерпуючій доповіді представника Комінтерну тов. Миколоса, а додані до його доповіді документи цілком стверджували правдивість лінії КПбУ в справі рішучого засудження всього націоналістичного ухилу, більшість ЦК КПЗУ підтримала націоналістичні збочення Шумського.

Визнавши далі формально свої помилки в національному питанні, більшість ЦК КПЗУ по суті вела подвійну гру: з одного боку, перед Комінтерном та КПбУ, прикриваючись «визнаною» постановою, вимагала до себе повного довіря, а з другого боку, продовжувала поглиблення своїх помилок в партії, готуючи розкол КПЗУ.

7. КПбУ та її ЦК мають повну уяву про ті великі труднощі, що стоять перед нею, як керовником пролетаріяту Радянської України в його боротьбі за дійсне інтернаціональне ленінське розвязання національного питання на Україні.

Партія закликала розвязати ті соціяльні і національні протиріччя, що наростали на Україні століттями.

В розвязанні цих протиріч КПбУ приходилося й приходиться вести запеклу боротьбу, як з російським великодержавним націоналізмом, так і з українським націоналістичним ухилом. Наскок «шумськізму» па характер і шляхи національної політики Радянської України, що

виріс на тлі активного оживлення наростаючих елементів українського куркуля та міської буржуазії, партією українського пролетаріяту — КПбУ — та її ЦК, розбитий на голову.

Досвід роботи КПбУ, після ліквідації «шумськізму« довів, що ця ідеольогія націоналістичного міщанства і куркульства, що веде до ліквідації великих завойовань Жовтня немає будь-якої підтримки в КПбУ, і що наша партія зустріла і зустрічає з боку українського пролетаріяту в боротьбі з націоналістичним ухилом найрішучішу підтримку.

Даний історичний мент має тим більше значіння, що фактам солідаризації пролетаріяту України з його партією КПбУ протистоїть факт ідейної підтримки українського націоналістичного ухилу українською контрреволюційною еміграцією.

Борючись з націоналістичними ухилами в КПбУ, партія будує Радянську Україну, як єдине господарче і державне ціле. Партія будує українську культуру і вважає за свій обовязок так скерувати її, щоб вона як мога швидше виконувала відповідну ролю в соціялістичному будівництві. Але КПбУ вестиме рішучу боротьбу проти всяких спроб скерувати розвиток Радянської України в бік розриву з Союзом Радянських Республік і зі столицею світового революційного руху — Москвою.

Проводячи ленінську інтернаціональну лінію в будівництві української соціялістичної культури та держави і жорстоко борючись з українським націоналістичним ухилом (виступ Волобуєва), КПбУ одночасно проводить запеклу боротьбу з російським великодержавним націоналістичним ухилом (який за останній час виявився, наприклад, у справі Малицького), бо партія, як і раніше, вважає особливо шкідливим і надзвичайно досвідченим в своїй боротьбі з українськими трудящими масами російський великодержавний націоналізм, що веде до розриву лінії нашої партії в справі ленінської національної політики.

Партія має що показати з досягнень соціялістичної України трудящим масам Західної України. Це становить лише підвалини розвязання великої справи державного господарчого і культурного будівництва УСРР, що обєднає ввесь український трудящий нарід, а також визволить і тих, що перебувають зараз під ярмом польського фашизму.

В теперішній час готування імперіялістичного наступу проти СРСР, коли вороги пролетаріяту роблять спробу використати національне питання, наша партія, переводячи ленінську національну політику, виправляючи помилки й недоліки, що є в нашій роботі, дасть рішучий і твердий опір як нашим одвертим ворогам, так і репрезентантам дрібнобуржуазного українського націоналістичного ухилу, який під ширмою визнання ленінської національної політики в основних питаннях національної політики перейшов на бік Пілсудського та світового імперіялізму.

8. КПбУ і керовані нею робітничо - селянські маси, крім роботи на самій Радянської Україні, мають перед собою завдання підтримувати і завжди підтримували маси За-

хідної України (допомога політична, допомога для боротьби з наслідками поводи і т. инш.).

Ось чому Пленум ЦК і ЦКК КПбУ з особливою увагою заслухав і обговорив стан КПЗУ і вважає, що найближчими завданнями КПЗУ є:

а) *дальше збільшення робітничого ядра партії, як єдиного шляху до дійсного зросту більшовицької партії Західної України;*

б) *поширення й утворення дійсно сталих партійних організацій на всьому терені Західної України, в тому числі й на селі;*

в) *виховування нових кадрів серед робітництва;*

г) *боротьба за дійсний вплив у профспілках;*

д) *боротьба за масові робітничо-селянські організації та переведення серед них дійсно більшовицького керовництва;*

е) *широка робота серед робітництва усіх національностей на Західній Україні;*

ж) *остаточно поборюючи ворогів розламовців, треба зробити все, щоби ті чесні революціонери, що були обдурені розламовцями і зараз відчувають ганебність зради й понесених помилок, могли повернутись в лави КПЗУ.*

В той-же час КПбУ вважає, що дальше зміцнення більшовицьких основ КПЗУ може йти лише в боротьбі з антибільшовицькими хитаннями, що можуть мати і мають місце серед окремих членів партії в рядах КПЗУ.

На зайвими розмовами, ні потуранням цим хитанням притягнемо ми на свій бік тих, що вагаються; КПЗУ може добитися цього лише в наслідок твердої ясної більшовицької лінії, що нещадно буде викривати всі хитання та половинчатість, що є і що через їх серед окремих членів партії виявляються дрібно-буржуазні впливи.

9. В роботі КПЗУ є величезні труднощі; одна з них виявляється в правдивому, дійсно ленінському вихованні партії в національному питанні. Борячись жорстоко з усякими проявами українських націоналістичних ухилів з одного боку, КПЗУ з другого боку повинна повести найрішучішу боротьбу з рецидивами усяких антиленінських поглядів в нац. питанню та безпрінціпности і зневажливого ставлення до національного питання.

КПЗУ зможе добитися остаточної перемоги над ворогом тільки разом із пролетаріятом Польщі під керовництвом єдиного штабу революції в Польщі — ЦК КПП.

Пленум ЦК КПбУ посилає КПЗУ та її ЦК палке братнє привітання і має певність, що комуністи Західної України, не вважаючи на тяжкі умови фашистівського терору, зможуть по більшовицькому зміцнити свою партію, щільно звязатися з робітничими масами, завоювати на свій бік широкі бідяцькі та середняцькі маси селянства і стати міцною підпорою Комінтерну і КПП на Західній Україні.

Хай-же живе пролетарська революція в Польщі!

Хай живе перемога над польським і українським фашизмом трудящих мас Західної України

разом з трудящими масами Польщі, на чолі з КПЗУ і КПП.

Хай живе Радянська Польща!

Хай живе революційне зєднання Західної України з Радянською Україною!

Хай живе комуністична партія Західноі України!

Хай живе Комуністична Партія Польщі!

Хай живе Комуністичний Інтернаціонал!

Розлам в КПЗУ і національна політика КПбУ*).

Товариші, коли я закінчив першу частину своєї доповіди на X зїзді нашої партії прикладом з «Тараса Бульби» про Остапа й Андрія та натякнув на те, що на Західній Україні може бути не тільки Остап, але й Андрій, може бути не тільки борець за пролєтарську революцію, але і зрадник її, то у деяких товаришів постав сумнів: «Чи не надто гостро я поставив питання, що до КПЗУ».

На жаль, чекати довелося недовго. І от, виявилось, що справді, всередині КПЗУ є справжній Андрій, зрадник комуністичної партії і робітничої кляси.

Питання про розкол в КПЗУ в даний період має величезне значіння не тому, що Васильків і Турянський, організатори і проводирі цього розколу, генії або люди великих здатностей. Був же у нас тут на Україні Шумський, людина, взагалі кажучи, далека від будь-якої геніяльности чи талантливости, але ж усім вам чудово відомі ті соціяльні сили, які стояли за його спиною й які думали вплинути на політику нашої партії (між иншим, Шумський, як це не смішно, був причиною і приводом до утворення нового «ізму» — «шумськізму» — ніби, справді, можна було порівняти цю еклетичну юшку націонал-комунізму й українського шовінізму з такими системами пролєтарської теорії і практики, як марксизм і лєнінізм).

I група Василькова - Турянського війде в історію не тому, що вона являє собою колекцію великих людей, чи тому, що вони можуть бути «творцями» якогось «василькізму» чи «турянськізму» — все це нісенітця, а тому, що вони стали рупором польського фашизму і як найганебніше зрадили комуністичну партію Західної України, зрадили пролєтарську революцію, зрадили Комуністичний Інтернаціонал.

Питання це має велике міжнародне значіння. Західня Україна, бувши за невідємну і безперечну частину всієї нашої України і тимчасово одірвана від нас, є за той міст, що через нього пройдуть сили, які в майбутніх боях капіталізму і соціялізму перші виступлять проти Радянського Союзу і Радянської України. Не може бути жодних сумнівів про те, що національне питання на міжнародній арені, а особливо питання українське, набирає за даної епохи, епохи боротьби революції і контрреволюції, ве-

*) Промова на обєднаному плєнумі ЦК і ЦКК КПбУ 12—16/III 1928 р.

личезного значіння, отже, і питання про Західню Україну, що являє собою міст між Європою і нами. Центром питання є зясувати соціяльну клясову базу зради верхів КПЗУ, аналізувати ті зміни, що до клясових сил на Західній Україні і в Польщі, що взагалі сталися останніми місяцями та відбились на клясово-партійній боротьбі на Західній Україні.

Ставлячи перед собою питання про соціяльні сили, які штовхнули верхи КПЗУ в обійми польського фашизму, ми цілком ясно і чітко мусимо підкреслити, що за цю силу є західно - український куркуль і міщанство, які пішли за буржуазією Західної України і яка, в свою чергу, бльокувалася з польською буржуазією, що являє собою непоривну частину світової імперіялістичної буржуазії. Ось це саме й є за той основний момент, що, розуміючи його, тільки й можна мати цілковите уявлення про ті соціяльні переміщення, які відбуваються тепер на території Західної України. Питання саме в тому, що одночасно з частковою й відносною стабілізацією загальносвітового капіталізму, як вияв цієї стабілізації, ми маємо часткову стабілізацію в Польщі і часткову стабілізацію на Західній Україні. Фашистівська диктатура Пілсудського консолідувала клясові сили буржуазії не тільки польської, але й української. Пілсудському пощастило добитися деяких наслідків, завдяки жалюгідним поступкам столипінського ґатунку в земельному питанні і, почасти, національному. Через це саме йому й пощастило перетягти на свій бік буржуазію Західної України, що за нею потягся був і куркуль. В даний момент ми і є за свідків процесу переходу куркуля і міського міщанина Західної України з позицій боротьби з польською буржуазією на позиції співробітництва та спільної роботи в справі зміцнення і розвитку польського фашизму — процесу, що вплинув на частину верхівки ЦК КПЗУ.

Звичайно, вивчення тих процесів, що сталися тепер всередині нашої братерської компартії Західної України, не може іти ізольованим шляхом від основних соціяльних змін, що трапились на терені Польщі. Деякі товариші, досліджуючи причини розколу, зосереджують свою увагу виключно на минулому компартії Західної України. Такий підхід, безперечно, помилковий, він бо не дає нам того специфічно-характеристичного, що є відмінним за даного періоду клясових взаємин Польщі, та ще й тому, що такий підхід не діялектичний. Основна причина відступництва, зради верхівки КПЗУ — це ті нові умови, що склалися тепер. Зрада цієї верхівки відбувається в тих умовах, коли УНДО та решта угруповань західно - української буржуазії разом із польським фашизмом цькують нашу Радянську Республіку, коли питання про нашу політику національну й соціяльну стає за брусок, що на ньому перевіряється ставлення всіх соціяльних груп Західної України до Української Радянської Республіки. І правильну відповідь на питання про коріння зради верхівки КПЗУ не тільки своїх соціяльних ідеалів, але й національних — визволення Західної України з під гніту польської буржуазії — не може дати тільки минуле, а сучасне у сполученні з минулим.

Вивчення взаємовідносин, взаємного звязку між минулим та сучасним, правильне, діялектичне вивчення цього звязку тільки й дасть цілковите та справжне розуміння коріння зради верхівки КПЗУ і переходу її на бік польського фашизму. Звичайно, я гадаю, що також не мають рації і ті, хто, підійшовши до питання механічно, шукають коріння зради верхівки КПЗУ тільки в теперішніх співвідношеннях. За основну причину, повторяю, є саме сучасний стан, ті нові умови, що в них відбувалась і відбувається зміна партійноклясових взаємин на терені Польщі і Західної України. Але відкидати минуле цієї націоналістичної верхівки КПЗУ, та минуле, що з ним вони прийшли до комуністичної партії, було-б за таку саму помилку, що її роблять ті, хто відкидає чи не бере до уваги, недооцінює *сучасних* змін у співвідношенні соціяльних сил.

Вивчення сучасного, у сполученні з минулим КПЗУ, має основне значіння, щоб визначити та намітити основні завдання партії Західної України на даний паріод для того, щоб ми знали, куди і в який бік треба бити. Було-б, звичайно, за помилку стверджувати, що західноукраїнська компартія не має коріння в пролєтаріяті, або-ж стверджувати, що компартія була насаджена на Західній Україні. Щоб організувати компартію, був відповідний ґрунт, відповідні соціяльно-економічні взаємини, певний темп політичної боротьби і розвиток клясової боротьби. І організація КПЗУ тільки свідчить про те, що на Західній Україні були всі ці умови до розвитку і розгортання партії на Західній Україні, яка буде і надалі розвиватися, бо західно-український пролєтаріят існує.

Партія виросла в умовах Західної України, як партія молода, що не мала визначно сталих більшовицьких традицій і що їй треба було більшовизуватись, в чому ми, ЦК КПбУ, всебічно допомагали їй та підтримували. Питання про те, чи збільшовизувалась партія, є основне. І відповідь на це питання дасть змогу вирішити, чи маємо ми справу з комуністичною партією, чи з партією опортуністичною, націоналістичною. Відповідь на це питання ми мали в тому, як реагувала більшість комуністичної партії ЗУ на зраду верхівки партії: більшість КПЗУ не пішла за зрадниками, більшість КПЗУ залишилась вірна Комінтернові та заповітам ленінізму. Причини того, що більшість компартії Західної України залишилася з нами, в тому, що партія розвивалася під правильним керовництвом Комінтерну. Але в умовах революційного піднесення, в тих умовах, коли хвилі соціяльної боротьби здіймалися що раз вище, з Комінтерном ішла і верхівка КПЗУ, яка зрадила нині. Коли-ж революційна хвиля спала, коли загально-капіталістична і політична стабілізація дала свої наслідки, верхівка КПЗУ зрадила.

Тут говорилося про те, чи щиро вони ішли з Комінтерном, чи тільки удавали, що вони з нами.

Я, наприклад вважаю, що Струве в той час, коли він писав маніфест I зїзду нашої партії, був щирий. А коли Струве зрадив і його почали бити, то зраду Струве, ви це, товариші, знаєте, пояснювали не тільки його минулим, але, переважно, і в основному тим співвідношенням

клясових сил, що змінилось і що його спричинив був бурхливий розвиток капіталізму 90-х років. Буйний розцвіт капіталізму подав вимоги на своїх ідеольогів і в наслідок цього «соціяльного замовлення» ми мали тип «легального марксиста», ідеольога буржуазії. Ми не відкидаємо минулого, але коли перед нами постає питання про те, з яких причин дві людини — Фросар і Кашен — прийшли до компартії Франції, і чому через деякий період Фросар зрадив, а Кашен залишився, то ключа розвязати цю проблєму ми не можемо шукати лише в минулому та ігнорувати те сучасне нове, що є за основну причину зради одного і вірности та відданости комунізмові другого. Минуле бо цих людей не дає вичерпної відповіди на питання, що я його висунув. Було піднесення, піднесення революційної хвилі, і Фросар пішов за нами, і пішов щиро. Ця хвиля спала, і Фросар реставрував своє опортуністичне минуле.

Так ми мусимо підійти і до питання про зраду більшости ЦК КПЗУ. Група Василькова - Турянського в нових умовах, в умовах стабілізації польської економіки і консолідації сил фашистівської буржуазії, в обстанові спаду революційної хвилі, зрадила українсько-робітничу клясу, Комінтерн, зрадила свою партію і реставрувала своє націоналістичне дрібнобуржуазне минуле. В такий спосіб, по моєму, має бути розвязане питання про коріння зради верхівки КПЗУ. Инше розвязання питання може тільки нас відтягти від правильної марксистської оцінки сил на Західній Україні, які тепер борються, та од відповідних наших висновків і пропозицій.

Яке-ж тепер становище всередині КПЗУ?

Треба просто й одверто сказати, що становище важке. Не треба, товариші, захоплюватись різними рожевими перспективами та замазувати справжне становище справ всередині КПЗУ. Кожному з нас, більшовиків, ясно, що коли більшість верхівки ЦК зраджує, коли треба формувати нові кадри вождів, коли ці кадри треба висувати з низів робітничої маси і до всього цього в нелегальних умовах, що це завдання важке. Розвязання цього одного з основних питань ускладняється тим, що між двома таборами, табором зрядників і табором тих, хто залишився вірним Комінтернові і хто надалі в невимовно важких умовах провадить роботу в справі зміцнення КПЗУ, — є середина, буфер, що утруднює цю боротьбу. Ви, товариші, пригадуєте, що тов. Сірко був виступив і визнав, що розкол КПЗУ є контрреволюційний акт в інтересах і на користь польському фашизмові. Але одночасно з цим тов. Сірко пробує захищати цих розкольників, запевняючи, що «винні не тільки вони», що причина розколу не стільки в них, скільки в инших, і що «коли-б що до верхівки КПЗУ провадилося иншу політику, то розколу не сталосьби».

Я, товариші, хотів би думати, що тов. Сірко змінить свої неправильні погляди. Але тов. Сірко це не окремий індивідуум, це певний тип, доволі поширений тепер всередині КПЗУ. Ми, товариші, мусимо знати й памятати, що в лавах КПЗУ є товариші, які хитаються, одно-

часно визнаючи, та й вони цього не можуть не бачити, що розкольники, справді роблять контрреволюційну справу, але які і намагаються їх захистити, намагаються врятувати їх чи пробити стежку їм для повороту. Ні, тов. Сірко, це не вийде. В момент боротьби, в момент бою і боротьби за більшовицьку лінію партії, такий буфер завше гратиме на руку контрреволюційним зрадникам. Але товариші типу Сірка цього не розуміють.

Для мене, товариші ясно, що таких людей, як Сірко, не треба від себе відштовхувати, але вони мусять раз на завжди запамятати, що в момент бою за ленінську більшовицьку лінію, в момент рятування КПЗУ від ренегатів та зрадників ми мусимо по-ленінському бити, бити, і ще раз бити, і не тільки цих зрадників, але й тих, хто хитається. Бо урятувати тих, хто хитається, можна не балачками, не тим, що ми будемо панькатись та умовляти їх. Не цим ми врятуємо таких людей, а тим, що ми будемо їх немилосердно і по-ленінському бити. Врятуємо — будь ласка, приходьте. Не врятуємо — йдіть, куди очі дивляться.

Звичайно, становище у партії важке. Але ми мусимо вміти переборювати труднощі і гостро боротися з хниканням. Між иншим, у звязку з виступом тов. Юрченка я мушу тут заявити, що польська комуністична партія в цілому провадить витриману ленінську національну політику і що вона як-найгостріше засудила люксембургіянство. Наше основне завдання—покінчити з цими ворогами, з цими зрадниками з КПЗУ, які зрадили Комінтерн та пролєтарську революцію і підтримали Пілсудського. І коли справа йде про основні шляхи, не час оглядатись на хиби підїздних шляхів, треба йти цим основним шляхом, щоб остаточно перемогти зраду та ренегатство.

Я перехожу, товариші, до завдань КПЗУ в сучасний момент. В чому ж ці завдання?

Події останного часу показали, що у КПЗУ є відповідне пролєтарське ядро, що вона, як партія західно-українського пролєтаріяту, має відповідну пролєтарську базу. Але ми мусимо заявити, що ця база остільки вузька, що в умовах фашизму вона не може дати цілковитої та остаточної гарантії повторення розколу. Ми мусимо сказати нашій братерській партії Західної України, що основним її гаслом тепер має бути клич — «До пролєтаріяту, до мас, на завойовання мас, до створення сталої й широкої пролєтарської бази». Ми мусимо сказати нашим товаришам з КПЗУ, що їм треба поставити перед собою на всю широчінь питання і про висування нових керовників партії знизу. Робітників і селян у старому керовництві КПЗУ майже не було. Висовуйте-ж і виховуйте, товариші з КПЗУ, яко-мога більше робітників і селян і ставте їх керувати партією. Здійснення гасла «до мас» в умовах як-найрішучішої боротьби з ухилами всередині КПЗУ дасть справді ґарантію про переведення ленінської політики і більшовизації партії.

Ми всі гаряче вітаємо нашу братерську партію Західної України і гаряче бажаємо їй остаточної перемоги та тріюмфу в боротьбі з ренегатами і зрадниками, але ми мусимо КПЗУ прямо і одверто, по-біль-

шовицькому сказати — знайте, товариші, що і серед більшости, яка перебуває на позиціях Комінтерну, є товариші, які хитаються і над якми треба працювати, але перебороти їхні хитання та притягти до себе симпатії мас можна тільки немилосердно борячись з фашизмом, борячись з ренегатами, борячись з хитаннями; тільки це і зуміє виправити та вивести нашу партію на шлях справжньої, цілковитої й остаточної більшовизації партії. Чому така постановка питання має для нас велике значіння? Тому, що в теперешній ускладненій міжнародній обстанові імперіялізм намагається використати українське національне питання в боротьбі проти нас, і оскільки українське національне питання тепер набирає міжнародного значіння, остільки польська буржуазія в особі Пілсудського, підготовляючи наступ на Радянський Союз і Радянську Україну, намагається дискредитувати нашу національну політику, нашу партію, пропагуючи в тому дусі, що ніби ніякої компартії України не існує, а що є руська партія, насаджена з Росії, партія, яка спирається виключно на руських робітників і яка переводить політику окупації і економічної, і політичної, і воєнної. Це основне питання. Ставлення до УСРР, до ленінської національної політики КПбУ є за той брусок, що на ньому випробовується справжність комуністичної сути західно-української партії. Зовсім невипадково в еволюції верхівки КПЗУ до Пілсудського питання про нашу національну політику, пр нашу боротьбу з націоналістичним ухилом Шумського було за той брусок, що й виявив куркульське націоналістичне обличчя групи Василькова-Турянського, цих нових ідеольогів фашизованого українського куркуля й міщанина.

Нашій братерській компартії Західної України мусить бути ясно, що у питанні про ставлення до УСРР, до КПбУ, до нашої нацполітики і боортьби з нацухилами, не має бути жодних хитань. Хитання в цій справі дорівнює переходові на бік смертельних ворогів української робітничої кляси, нашої Республіки, СРСР і Комінтерну. Дальше посилення більшовицьких основ КПЗУ може йти і піде тільки по лінії як найжорстокішої боротьби з антибільшовицькими ухилами та хитаннями, що траплялися поки-що в окремих членів партії КПЗУ.

Яке-ж становище тепер у нас в партії?

Я гадаю, що вертатись до минулого, до аналізи ухилу Шумського немає рації. В нашій партії Шумський, взагалі кажучи, не мав будь якої солідної підтримки. Я повторюю, що солідної підтримки він не мав, не міг мати. (Між иншим, своєю резолюцією про КПЗУ ми звертаємося до ЦК і ЦКК ВКПб з просьбою вимагати від Шумського заяви про ставлення до розколу).

Останніми днями у пресі зявилася ганебна стаття Волобуєва *), не тільки антипартійна, але я сказав би, — антирадянська стаття. Проте, на мою думку, солідної підтримки Шумський в нашій партії не має, а досвід боротьби з націоналістичним дрібнобуржуазним ухилом у нас, в УСРР, і на Західній Україні довів, що Шумський

*) Більшовик України», № 2, 3—1928 р.

був і є зброєю в руках наших ворогів. Один з керовників жовто-блакитної еміграції, Шаповал, дає директиви своїм прихильникам підтримувати «українську комуністичну опозицію». Ось що він пише:

> «Щоб збільшити вплив української комуністичної опозиції, треба всім вести себе так, щоб опозицію всі вважали за виразника волі інтересів українських робітників і селян; тих українців комуністів, що підлабузнюються до Москви, треба взяти під бойкот, як зрадників українського робітництва і «презренных малороссиян», взяти під моральний терор і паралізувати їх».

Ось у тому-то й справа, що Шумський не має сили всередині партії, а якщо вона у нього й є, то поза нею. Сила його—це сила куркульства і міщанства, глибоко ворожих нам елементів що їм потрібна ширма і легальний прапор, а через те, що легального прапору ми не даємо і не дамо, то таким прапором і стала «українська комуністична опозиція», яка пробувала висадити в повітря ленінську національну політику КПбУ, але розбита нещадно партією українського пролетаріяту. Але ми, звичайно, розбили так званий «шумськізм» і перемогли його не тільки ідейною рішучою боротьбою, але й своєю глибокопозитивною роботою в справі переведення та здійснення ленінських заповітів у галузі національної культури, створення української державности та висування нових кадрів українських робітників і селян, які керують нашою республікою. Ніякі Шумські нам не можуть і не будуть страшні, за нашою бо політикою, що творить нову соціялістичну Україну, у всіх галузях її життя ідуть робітники і селяни України.

Але я мушу тут заявити, що було-б неправильним, і не тільки неправильним, але й злочинним з нашого боку, коли-б ми, борючись з українським націоналістичним ухилом, забували про боротьбу з великодержавним руським шовінізмом, еврейським то-що. Останніми роками в галузі нашої національної політики і, зокрема, задоволення різних боків життя національних меншостей ми перевели величезну роботу.

Але ви знаєте, що наше будівництво відбувалось і відбувається в безнастанній боротьбі з націоналістичними ухилами різного ґатунку, що виникають і виявляються на базі зростання куркульских і непманських елементів. Історія з Малицьким, комуністом, головою однієї з колегій Верхсуда, який заявив, що йому наплювати на українську мову, заслуговує на те, щоб ми це зазначили. Цей комуніст, член КПбУ, не зрозумів, чи не захотів зрозуміти нашої національної політики і ми його жорстоко покарали: ми його зняли з роботи та висловили сувору догану. І ми, товариші, гадаємо, що коли в нашій партії зявились такі настрої, що ось, мовляв, коли бють Шумського, то це добре, коли бють український шовінізм — це чудесно, а ось коли бють руський шовінізм, чи будь який инший, то це кепсько — «навіщо бити і чи варт бити?», тоді ми мусимо прямо сказати, що ми перестали-б бути партією справжного соціялістичного будівництва, ми мали-б зрив всієї нашої націо-

нальної політики, ми мали-б великий вибух націоналізму. Ми категорично відкинули пропозицію Шумського про примусову українізацію пролетаріяту, ми підходимо до цього питання дуже обережно, але ми не знімаємо, не знімемо і не можемо зняти питання про українізацію пролетаріяту. Більше за це, може бути це комусь буде і неприємно, але я мушу тут одверто заявити, що в пролетарських районах українізація, зокрема, вивчання української мови останнім часом ослабла. Це кепсько, товариші, це нікуди не годиться.

Чого ми хочемо?

Ми хочему, насамперед, щоб кожний член партії, кожний керовник мав би цілковите уявлення про те, що діється в галузі культурного українського будівництва. Тепер зявляються твори нової української літератури, ростуть нові, свіжі українські письменники і поети. Росте молодь, наша молодь, яка творить нову революційну літературу, але поруч цього ростуть посії і ворожої культури. Чи-ж знаємо ми всі про характер і якість цього зростання? Адже, якщо ми не будемо знати, якщо ми не будемо читати творів нашої молоди, якщо ми не будемо відповідно на неї впливати і керувати нею, то що-ж ми матимемо кінець-кінцем? А у нас, у старих більшовиків, що керують країною, у робітників, у пролетарів, адже у нас є марксівська школа, ленінська школа, у нас пролетарська витриманість. Керувати ми можемо і керувати ми мусимо, але якщо для багатьох керовників українська книжка ще являє собою щось на зразок китайської грамоти, то хіба ми будемо впливати? Але тоді вся наша витримка і наша ленінська школа ламаного шага не буде варта. Якщо ми не будемо повнотою і цілком глибоко і ґрунтовно керувати українським культурним процесом, і ми це мусимо зрозуміти, тоді на чолі нових українських елементів, які ростуть, стане дрібнобуржуазна інтелігенція, що являє собою ідеольога куркульства та міського міщанства. Вона поведе їх за собою, якщо ми не візьмемось за розвязання цього питання.

Ми говоримо про диспропорцію між сільським господарством і промисловістю. Ми говоримо і повторюємо це про економічні «ножиці», але дозвольте мені тут заявити, що ми стоїмо перед перспективою нових великих ножиць між зростанням української культури, зростанням українських культурних сил, що між ними є й ворожі нам елементи, і темпом опанування через нас знаннів української культури і навіть української мови. Це нікуди не годиться. Я гадаю, що партія мусить поставити тепер перед собою рішуче питання про те, що ми мусимо справді по-більшовицькому взятися переборювати наші помилки і наші хиби, що за основні з них є хиби нашої українізації. Це питання я, товариші, ставлю тому так гостро, що це диктується і внутрішньою і міжнародньою обстановою та тим етапом розвитку, що на ньому тепер перебуває наша Радянська Україна. Ми боролись і боремося з «шумськізмом», якщо можна так висловитись, і будемо боротися з усякими ухилами в національному питанні, але ця боротьба буде тим успішніша, що швидше ми зуміємо опанувати цілком керов-

ництвом українськими культурними процесами, що швидше ми засвоїмо кращі елементи української культури й вивчимо українську мову. Я повторюю, що ми мусимо і будемо ставити і ми вже ставимо і розвязуємо питання про висування нових кадрів українських робітників і селян і в радянській, і в партійній, і в профспілковій роботі. Але це не значить, що витискується, затирається і віддалюється наші партійні кадри, старі кадри партії, які пройшли довгу і славетну більшовицьку школу.

Ми мусимо українізувати партію, українізувати тих пролетарів, які мають керувати і стояти на чолі українських культурних процесів, ми мусимо одночасно просякти наше керовництво витриманими пролетерськими українськими елементами. Труднощів у нас багато. Мушу сказати, що хлібозаготовча кампанія спричинилась до посилення шовінізму. Це факт. Цей шовінізм виявляється в тому, що ми маємо розмовоньки про те, що ось, мов ляв, у Москву вивозять хліб, цукор. І шовінізм цей іде не тільки згори, але і знизу. Питання про Москву і Радянський Союз, питання, що на них Волобуєв дав глибоко фальшиві, неправильні, шкідливі та ганебні відповіді, тепер гостро ставлять куркулі.

Звичайно, є суперечності економічного характеру між різними районами чи Республіками. Ми не можемо ці суперечності негайно розвязати тому, що ми дуже бідні і дуже обмежені в своїх коштах, але в кожному разі посилити міць нашого Радянського Союзу і УСРР ми не зуміємо тими засобами, що їх рекомендує такий герой куркульської ідеольогії, як Волобуєв. Куркуль, звичайно, може захотіти, щоб ми довозили з за кордону для нього мануфактуру, але це звязано з ліквідацією монопольної торговлі, отже, з ліквідацією диктатури пролетаріяту. І постановка Волобуєва саме йде по цій лінії, по лінії буржуазної реставрації у нас на Україні. Це є буржуазний шовінізм, і ми його виявляємо та бємо по ньому. Звичайно, з боку загальносоюзних Наркоматів можуть бути і бувають що до наших республіканських органів ці чи ті помилки, і навіть грубі. Ось недавно в ЦК ми розглядали проєкт максимального поліпшення союзних і республіканських взаємин. Але треба зазначити, що в цьому питанні всяке перебільшення небезпечне, і ставити питання в такий спосіб, що ніби вся біда в політиці Москви, і що тільки в Москві гніздиться бюрократизм, глибоко неправильне і політично шкідливе. Я гадаю, товариші, що ми в цьому питанні не допустимо ніяких неясностей чи двозначностей і рішуче будемо провадити лінію на виправлення помилок чи ухилів, хоч би з якого боку вони виникали.

Я закінчую.

Що ми здійснюємо й переводимо національну політику нашої партії, це не тільки знищить будь які націоналістичні ухили всередині нашої парті, але сприятиме тому, щоб наша партія, щоб наша братерська партія КПЗУ остаточно й назавжди поховала ренегатів. Адже ви знаєте, товариші, ці зрадники розмалювали наш ЦК дуже чорними фарбами. Прізвище Кагановича вони відміняють на всі лади. Для них не існує ні ЦК КПбУ, ні Політ-

бюра ЦК, тільки «група Кагановича», що провадить, як вони малюють, великодержавну руськошовіністичну політику. Це звичайні маневри усіх тих, хто намагається принциповий політичний спір, знаючи, що їх чекає неминуча поразка, підмінити на особисту боротьбу і моменти особистого характеру. Ця контрреволюційна нісенітниця, що її поширюють зрадники з КПЗУ, не варта ані ламаного шага.

Для пролетарів і селян України ясно і безперечно, що наша партія і наш ЦК провадить справжню ленінську національну політику, і що рішучіше, напосідливіше та упертіше ми будемо її провадити, то дедалі більші маси робітників і селян Західної України підуть за Комуністичним Інтернаціоналом, за Радянським Союзом. Ми вже поставили питання про те, щоб сюди на Україну приїхала делегація робітників і селян Західної України. Нехай подивляться, що у нас робиться, і нехай переконаються, яка ціна всієї контрреволюційної брехні, що її поширюють лідери, викинуті із КПЗУ, нехай подивляться, як наша комуністична партія будує Радянську Україну. І ми переконані, що той похід, що його організує тепер проти нас світова буржуазія, похід, що його підтримує та на чолі його стоїть польський фашизм, якому допомагають зрадники із КПЗУ, буде розбитий вщент. Ми переконані в тому, що наша братерська партія Західної України під новим керовництвом свого нового ЦК і ЦК компартії Польщі та з нашою допомогою вийде на широкий шлях пролетарської революції.

Л. Каганович.

З приводу економічної плятформи націоналізму*).

Товариші! Я хочу підвести лише деякі підсумки нашого обговорення статті Волобуєва. Спочатку я хотів говорити так, що мене цілковито не задовольнили дебати, які були. Ми робимо доповіді на катедрі національного питання в Інституті марксизму і дебати переводяться по цих доповідях. В цих дебатах можна було чекати, що товариство, розбираючись в виступі Волобуєва, приведе наукову підставу, наукову аналізу з різних поглядів. Розбіраючи так теорію Волобуєва, можна було-б виявити абсолютну безпідставність його історичних тверджень. Тут говорили лише про це, але треба було зазначити, висвітлити, викрити цей бік волобуєвщини. Товариші лише зазначили це і правильно зазначили, але аспірантурі треба більш працювати, треба виступати на таких дискусіях, бо такі виступи є наукова праця.

Тут треба було не лише зазначити і виявити правильні тези, а й провести економічну аналізу всіх економічних тверджень Волобуєва. Т. т. аспіранти цього не зробили, вони правильно висловлювались, але детальної наукової анализи тверджень Волобуєва не зробили.

Далі, з погляду національних теорій. Ми маємо перед собою спро-

*) Промова на дискусії в Інституті марксизму з приводу статті М. Волобуєва, вміщеної в №№ 2, 3 журн. «Більшовик України».

бу Волобуєва під виглядом марксівської ленінової теорії подати теоретичну плутанину, що може мати й практичні наслідки, бо в ній ми маємо перекручення теорії Леніна. Всі ці національно - політичні твердження — а є й багато інших, — треба було висвітлити теоретично і дати їм аналізу. Товариші виступали, говорили, але такої теоретичної наукової аналізи не дали до тої аналізи, що її дав тов. Річицький в статті, вміщеній в «Більшовику України». Це треба зазначити. Тов. Річицький дав убивчу аналізу, детально аналізував у всі боки теорії Волобуєва. Наші дебати, на жаль, нового до цього не додали.

Я хотів спочатку в своїй сумарній прикінцевій промові зазначити це, але подумав і вирішив: ні, це було-б неправильно, невірно, коли-б так говорив. Зазначити можна було-б це тоді, коли-б обговорення не набрало характеру політичного диспуту. Теорія Волобуєва нас цікавить не тільки з абстрактно - теоретичного погляду, а й як політична концепція, що має суто політичне значіння в даний момент у нас на Україні в усьому обсязі питань українських і взагалі питань сучасного моменту. І тому зрозуміло, що товариші передовсім підходять з цього погляду. Життя кричить — приходиться підходити з цього погляду.

Дозвольте мені цілком приєднатися до тої теоретичної аналізи, що дав тов. Річицький теоретичним збоченням Волобуєва. Я хочу сказати ще декілька слів знову про соціяльно - політичний бік цього проява, іменуємого волобуєвщиною. Я гадаю, товариші, що я не помилився, що у нас питання стоїть про економічне обґрунтовання націоналістичного збочення, і навіть гадаю, що і так було-б неправильно, — цього не досить. Справа йде про економічне обґрунтовання тої боротьби націоналістичної, що зараз ведеться серед українського населення проти Радянського Союзу і Радянської України під ознакою українського національного питання. Ми із збоченням уже мали справу. Були збочення Хвильового, що він визнав, кудою і куди веде те збочення — до фашизму. Він відрікається від того.

Ми мали збочення Шумського — шумськізм, ми мали троцькізм. Ми гадаємо, що тепер повинна виявитися позиція самого Шумського. Ми мали збочення поки в лавах одної партії, в наших шерегах — збочення членів ЦК КПЗУ, що підтримали Шумського, але потім одмовились. З тим збоченням скінчилось. Шумськізм на терені Західної України вилився в зраду Комінтерну безпосередньо, хоча й прикриту революційними, напівкомуністичними, иноді цілком комуністичними словами; маємо підтримку фашистівської боротьби, веденої всесвітньою буржуазією проти СРСР —це авангард польського фашизму проти Радянського Союзу.

От передо мною лежить передрукована у нас для членів ЦК постанова VIII конференції КПЗУ, так званої наради, зібраної зрадниками на чолі з Турянським та Васильковим, був. членами ЦК КПЗУ, де вони заявляють про те, що виступають проти національних збочень ЦК КПбУ і ВКП і Комінтерну, і рвуть з Комінтерном, заявляючи, що постанову Комінтерну вони не

можуть прийняти, виступаючи зараз проти Комінтерну і проти комуністичної партії Західної України і Польщі, зараз на цьому фронті намагаючись розбити пролетарські сили Західної України та підірвати те співчуття, що є серед широких робітничих і селянських мас Західної України до Союзу Радянських Республік. І от коли прочитаєш ці тези, то бачиш, що вони там гостро висловлюються проти національної політики, веденої ЦК КПбУ. Вони визнають лінію ЦК КПбУ в національному питанні неправильною, трактують її, як одмову від боротьби проти російської великодержавности, говорять про великодержавницьку лінію групи Кагановича, цеб-то ЦК КПбУ. Але в галузі економічній вони косноязичні; поки-що лише таку заяву роблять, що є спроби, тільки *спроби*, використати необхідну для соціяльного будівництва централізацію для боротьби з господарчим і культурним розвитком України.

І в другому місці, характеризуючи соціяльний розвиток УСРР і її досягнення в господарчій і культурній галузях, вони заявляють, що є перекручування імпортного пляну для використання України. І наводять цифри, де говорять, що є підвищення і розвиток економіки і культури УСРР, але заявляють, що є спроба перекрутити це і скерувати процес проти економічно-культурного розвитку України.

Але-ж кожна боротьба потребує свойого знаряддя. Для даної зрадницької групи шумськізм послужив теоретичним прапором, що під ним вона оформилася, виявляючи буржуазні тенденції, тенденції дрібної буржуазії Західної України, і причиною розколу з Комінтерном і соціяльною революцією.

Дальша боротьба потребує дальшого ошельмування соціялістичної роботи, веденої у нас в Союзі і в Радянській Україні. Наша культурна робота, наша лінія, лінія нашої партії для них це є великодержавність, що у нас ніби-то командує Москва через групу Кагановича і т. інш. Дальший крок буде боротьба проти всієї лінії, веденої нами. Отже, ця дрібна буржуазія, ідеольогічно *фашистівська*, каже, що у нас є українська кольонія в Союзі, експльоатація Москвою українців і т. інш. І цій зрадницькій групі Шумський дав гасло що до партійних, культурних та практичних політичних справ.

Волобуєв дає теорію економічної оцінки партійної лінії КПбУ. Дає антиленінську теорію, що з нею можуть боротися проти КПбУ, ВКП і Комінтерну і далі провадити свою отруйну роботу серед робітників і селян Західної України.

От в чому суть! Я цілком згодний з тов. Річицьким, коли він сказав, що лінія, кудою йде волобуєвщина, це лінія на підтримку контрреволюції, фашизму.

Тов. Шудрик безумовно помиляється, він не має почуття життя, коли каже що у Волобуєва є тільки збочення а не контрреволюційна позиція в його статті (*Шудрик:* обєктивно контрреволюційна стаття). Так обєктивно контрреволюційна. Дякую, що поправляєтесь, т. Шудрик — не тільки збочення, т. Шудрик, а в усякому разі обєктивно-контрреволюційна стаття. Дозвольте мені взяти уривок з тої самої газети, яку цитував т. Річицький («Діло», ч. 39 від 21. 2. 1928 р.), із

статті «Радянська Україна, як кольонія Московщини». Один уривок, що при його світлі ми можемо поцінювати статтю Волобуєва, яко теорію: «Волобуєв докладно простудіював цілий ряд друкованих статтей і матеріялів, а також різних плянів будови господарства на Україні в Радянському Союзі і на основі розгляду цих матеріялів прийшов до висновку... (*голоси:* слухайте, який висновок... як розуміє «Діло» Волобуєва...) що СРСР тримає Україну в кольоніяльній залежності від себе і, всякими способами визискуючи її, не дає спромоги нормальному розвиткові господарського життя України». Так розуміє Волобуєва «Діло». А як можна інакше розуміти? Лише так її і треба розуміти! Теорія Волобуєва полягає в тому, що Україна знаходиться в кольоніяльній залежності, що її визискують і що їй не дають спроможности нормального розвитку. В цьому суть волобуєвщини. Це всі товариші, які виступали, виявили достатньо, це прекрасно виявлено і в статті тов. Річицького. Це треба зрозуміти.

І от звідси виникає питання: з якої речи ми — я, член Політбюро ЦК КПбУ, т. Річицький, кандидат ЦК КПбУ, вся редакція «Більшовика України» — взяли і вмістили в нашому теоретичному органі статтю Волобуєва, тим давши зброю нашим ворогам і передовим зрадникам з КПЗУ? З якої речи? Нам сказав один товариш підчас обговорення про цю зрадницьку групу в комісії Комінтерну, коли недавно я їздив в Москву на пленум Комінтерну: «добре, що зараз сталася ця зрада, а не підчас війни. Коли-б підчас війни, це було-б допомогою польським легіонам фашизму». Нам не треба хороб, хороб внутрішніх нам не треба! Нам треба виявити хороби, лікувати їх, протиставляючи їм правильну ленінову лінію нашої партії. Виявляючи хибні погляди, ми озброюємо нашу партію.

Містячи статтю Волобуєва в нашому журналі, ми зрозуміло даємо зброю, за яку може учепитися, як тепер «Діло», так і група Василькова, зрадників з КПЗУ. Але ця зброя нічого спільного не має з дійсним науковим розумінням українського питання. Вона заснована на псевдонауковій базі, не має наукового підходу, хибна й шкідлива політично. Розбиваючи її, ми водночас даємо зброю нашій партії, нашим пролетарям, даємо розуміння того, що є у нас, якими шляхами ми йдемо, правильне розуміння, і тим готуємо дійсну пролетарську єдність.

От в чому причина того, що в повній згоді з Політбюро редакція «Більшовика України» і вмістила статтю Волобуєва, обеззброївши її вміщенням поруч з нею статті т. Річицького.

І от, товариші, дозвольте мені тепер виступити за те, щоб ця зброя була твердою і щоб її не ущіплювали, не притупляли неправильними хибними заявами і виступами.

Я не згоден з т. Річицьким, який казав, що виступ т. Крикуна *) це,

---

*) **Прим. ред.** Тов. Крикун у свойому виступі заявив, що методологічна позиція тов. Річицького нічим не різниться від позиції Волобуєва. Тільки, мовляв, один доводить, що Україні кепсько, а другий, навпаки, що добре. Обурюється проти всіх розрахунків, що до стану України в Союзі, мовляв, коли треба для СРСР, то можна й притиснути УСРР. Він обвинувачував т. Річицького, що той критикує Волобуєва з погляду інтересів УСРР, а не СРСР.

так би мовити, протилежний бік Волобуєва. Це неправильно. Тов. Волобуєв виробив собі політичні погляди (хоча вони нікуди не здатні з наукового боку), що ведуть до ворожого табору, коли він не спиниться, коли почуття інтернаціоналіста не зучинить його; *а тов. Крикун ніякої теорії не має.* Коли товариші провадили соціяльно - політичну аналізу, правильно зазнаючи хибні вияви теоретичного боку волобуєвщини, то у Крикуна абсолютно нічого не було. У нього є почуття. У нього підозріле почуття пролетаря, що примітивно дивиться, примітивно почуває, але хоче комунізму, за нього боровся і буде боротись. Він правильно сказав, що за Союз ми заплатили кровю. Я не знаю Крикуна, він напевно був в армії, може його кров пролилася і він творив і зміцнював наш Союз. В цьому велика ріжниця між Волобуєвим і Крикуном. Але *думки* Крикуна — це справді другий бік медалі Волобуєва. Він сам різниться від Волобуєва, а думки ні. Як то свідчить «Діло», за Волобуєвим Україна находиться в кольоніяльному стані, я свідчу, що так є і за поглядами т. Крикуна. Так воно є і за поглядами Крикуна, але він сам того не розуміє.

Як же так? Україна — це країна з величезною більшістю населення селянського, де більша частина середного селянства, цеб-то дрібної буржуазії, власники, що тепер під диктатурою пролетаріяту йдуть до того, щоб дійти до соціяльно - клясового союзу робітників з селянами.

Ленін казав, коли-б розколовся союз пролетаріяту з селянством, то жодного тижня не проіснувала-б диктатура пролетаріяту. Вся лінія нашої партії полягає в тому, щоб зміцнити союз пролетаріяту з селянством. Зараз ми маємо отой союз робітництва з селянством, з великоміліьйонною масою власників, що завжди хитаються, але історія штовхнула їх на бік пролетаріяту. Ми зміцнюємо цей союз, ведемо селянство за єдиним леніновим кооперативним пляном. *Але, щоб той селянин не рахував, цього не може бути. Це не наш, це троцьківський погляд. Селянин раховує завжди, що йому вигідно.* Так як же ви тоді смієте повторювати ваші слова: «чи сміє Україна думати про те, чи їй хорошо і вигідно в Союзі?» Ви такі слова сказали. Ворог нам може сказати такі слова. Ви не розумієте цього. Підіть, селянинові скажіть, напишіть ви статтю, де-небудь напишіть. Обіцяю від імени редакції, ми вмістимо таку вашу статтю, як і Волобуєва вмістили, і також розібємо, коли такі штуки, такі думки, такі заяви будуть, чи сміє Україна думати і розраховувати, чи хороше й вигідно їй у Союзі. А ми для чого боролися? Скажіть масі селянській, масі робітничій, мільйоній масі, чи ви боролися із-за абстрактних теорій, чи за те, щоб жилося гарно? Відповідь буде: для того, щоб жилося гарно.

Я сказав про ці ваші думки, і от ми йдемо до селянина, до такого, як він є зараз, беремо його почуття, його відношення до життя і перегорнемо ленінoвий кооперативний плян, індустріяльну промисловість

звязуємо з економікою кооперативною і всім величезним впливом пропаганди держави, партії, профспілок і кооперації ведемо його до нас. Той факт, що справді дещо селянин вміє рахувати і вираховує, чи селянству гарно в союзі, це для нас плюс, нехай вираховує і визнає, що ліпше, і хай буде ліпше і ми йдемо до того, щоб ліпше жилося. *Це не є дрібнобуржуазна ознака вираховувати, розраховувати, це частина пляну, а ми якраз і ведемо селянина до пляновости, до соціялізму.* Індивідуалізм дрібнобуржуазний є тоді, коли хто тільки про свою кешеню думає. Цей індивідуалізм є дрібнобуржуазною ознакою. А ми розраховуємо, виходячи з загальноклясових інтересів. Ми для того впливаємо, щоб вести наш пролєтаріят до гарного життя і в тому причина, що ми заснували Союз, *а в тому Союзі завдання, щоб не одному тільки українському народові ліпше жилося, а всім народам.* В тому суть Союзу, щоб ліпше жилося і щоб ліпше було оборонятися від зовнішніх ворогів. Це азбука комунізму. Ведучи своє господарство, ми одним з своїх завдань ставимо, щоб наш Союз допомагав тому, хто був раніше придавленим, пригніченим.

Це не протилежні лінії, а одна і та-ж лінія, лінія піднесення раніш неісторичних, придавлених народів, як наприклад український народ, і допомога остякам, киргизам, самоїдам і т. ін. Тому, що це одна і та-ж лінія розрахована на допомогу, і це одна і та-ж лінія, яка розрізнюватись не може. Ви скажете: «Яке має право Україна говорити про те, чи їй хороше в Союзі, а треба, навпаки, допомагати Союзові». Ідіть скажіть селянинові це. Чи допоможете ви такими промовами союзові робітника і селянина? Ні, не допоможете. Коли партія сказала-б це, що допомагає тільки найбільш одсталим народам, це-б значило держати Україну в кольоніяльному стані. Коли-б партія не подбала про те, щоб українському народові жилося інакше, аніж при цараті, це був би кольоніяльний стан України.

От в чому суть, товариші. Треба зрозуміти це. Тов. Крикун критикує тов. Річицького, що він принципову засаду свою брав, виходячи з стану УСРР в Союзі, а не з погляду СРСР, і от таку висунув засаду, як основний принциповий докір тов. Річицькому. А хіба інтереси УСРР обовязково інші, ніж СРСР, а хіба інтереси СРСР обовязково інші, аніж інтереси УСРР, ніж інтереси всесвітної пролєтарської революції!?

Хто стоїть на становищі протилежних інтересів України і СРСР, той прихильник або російського, або українського націоналізму. Не забудьте, що там на Заході, в капіталістичних країнах всесвітнє пригнічення й експльоатація, а тут братерське обєднання і допомога, знищення кольоніяльного стану і розвиток всіх народів.

Ми говоримо: кожний, хто говорить про те, що шляхи українського народу яким-будь робом збочені від шляхів вільного обєднання всіх народів Союзу проти капіталізму всього світу, той буде українським націоналістом, він тоді не розуміє пролєтарської єдности, виявленої в

Союзі. Навпаки, хто стоїть на тому становищі, що інтерес Союзу полягає в тому, як би зменшити вільний розвиток українського народу, той свідомо, чи не свідомо стоїть на становищі не комуністичному, не леніновому в національному питанню, а на становищі російського шовінізму. Неправильно те, що існує і для комуніста можуть існувати два погляди: один інтересів СРСР і другий інтересів УСРР. Так не може бути у нас. У нас не може бути різних поглядів в цьому питанні, вони можуть бути не єдиним лише для тих, хто йде проти ленінової теорії. От те, що тов. Крикун став на цей неправильний погляд привело його до неправильних висновків. Коли-б вони були виявлені в надрукованій статті, були-б предметом нашої боротьби з цим поглядом. Головні думки Крикуна є неприємливі, ворожі нам — це є другий бік поглядів Волобуєва.

Як же нам відноситись до волобуєвщини? А так, як однеслися до шумськізму, до хвильовизму. Вони ведуть до фашизму, як це вже виявилося на прикладі бувших наших товаришів Василькова і Турянського, бувших членів Політбюра ЦК КПЗУ.

З наукового погляду теорія Волобуєва абсолютно невірна, неправильна, перекручена вся історія і перекручена цілком з погляду національного питання. І тому треба визнати нам, що вона, ця теорія, чужа нашій партії і чужа лініновій науці.

М. Скрипник.

Резолюція групи комуністів-українців в Німеччині.

Проти зрадників.

Українська група КП заслухавши на сходинах 14—15 квітня 1928 року в Берліні доповіді про спробу розламу в КПЗУ, — в звязку з націоналістичним ухилом, відомим під назвою шумськізму — приєднується в цілому до тої оцінки подій в КПЗУ та вчинків колишнього політичного керовництва ЦК КПЗУ, яку зробили ВикККІ, ЦК КПбУ й ЦК КПП в низці документів та прилюдних заяв і закликів та різко засуджує політичну лінію групи Василькова - Турянського, що вилилася обєктивно в шкоду для революційного руху на Західній Україні і в поміч польській буржуазії та її українським прихвостням з дрібноміщанського угодовського табору.

Щоб не було непорозуміння.

Під таким наголовком вміщено в ню-йорських «Українських Щоденних Вістях» з 15 травня 1928 р. листа т. П. Ладана, який оце передруковуємо. *Ред.*

В 16 (128) номері львівської газети «Світло», в списі жертводавців на пресовий фонд є, між іншими, й моє прізвище, як майбутного жертводавця. Викликає мене якийсь Лазаркевич. Дуже можливо, що це торкається когось іншого, але коли викликаючий таки мене мав на думці, тоді я примушений заявити в цій справі слідуюче:

1) З газетою «Світло», ні з її теперішною ідеольогією, та людьми, що її видають, не маю нічого спільного і тому не можу її піддержувати.

2) Боротьби, що ця газета веде тепер проти інших робітничеселянських угруповань, так на Західній Україні як і в цілій Польщі, не можу назвати нічим іншим, як свідомою або несвідомою підтримкою ундо-петлюрівської ідеольогії, що обєктивно є контр-революційною боротьбою проти робітниче-селянських інтересів.

3) Боротьбу проти національної політики на Радянській Україні, яку веде «Світло» і споріднені з ним інші органи («Наше Слово», «Культура» та «Наша Правда»), уважаю шкідливою й безпідставною. Ухили й певні недостатки в правильному проводженні національної політики на Рад. Україні є і вони неминучі в постійних сутичках двох невіджитих ще шовінізмів: російського та українського. Але проти них керовничі кола там ведуть нещадну боротьбу, що мусить бути підтримана кожним чесним революціонером.

Роздмухування тих ухилів та записування їх на рахунок відповідальних керовничих кол політичним, культурним і господарським життям України тільки скріплює всеукраїнську платформу контрреволюції і тільки шкодить консолідації робітничеселянських сил на Західній Україні та послаблює їх боротьбу проти укр. контрреволюції й її союзника, польського фашизму.

4) Останні виступи «Світла» в обороні «шумськізму», *визнаного* тим-же «Світлом» кілька місяців тому за «помилку і безпідставний накид на правильно проваджену національну політику на Рад. Україні», уважаю зрадою давніх революційних позицій самої газети й групи, що її видає, або, в найлучшому випадку, політикою дітвацтва та ідеольогічної безпринціпности.

5) Так міжнародня ситуація як і ситуація в Польщі, зокрема на Західній Україні, вимагає як найтіснішого обєднання усіх революційних сил, тому всякі групки, що одвертими чи крутими стежками ідуть і пробують вести робітниче-селянські маси проти такого обєднання, мусять бути напятновані. «Світло» є зараз виразником спроб розєднання революційних сил на Зах. Україні, тому воно не заслуговує на піддержку.

П. Ладан.

СРСР.

Резолюція обєднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКПб про шахтинську справу і практичні задання в справі боротьби з хибами господарського будівництва.

(Ухвалена одноголосно по доповіді т. Рикова 11-го квітня 1928 р.).

Шахтинська справа спричинилася до викриття контрреволюційної шкідницької організації в Донбасі. Ця справа набула явно загально-союзного значіння, бо викрила нові форми й нові методи боротьби буржуазної контрреволюції проти пролєтарської держави і проти соціялістичної індустріялізації. Політичне значіння цієї справи підкреслює те, що шкідницька організація в Донбасі, яку утворили колишні шахтовласники й група особливо - привілейованих в минулому спеціялістів, була звязана з колишніми руськими й чужоземними власниками, а також з чужоземною військовою розвідкою і, крім инших завдань, ставила собі за мету зірвати оборону Радянського Союзу і безпосередно готуватись до інтервенції та до війни з СРСР. Виявлення контрреволюційної змови в Донбасі, як і низка инших фактів економічного шкідництва, саботажу та инш., свідчить за те, які виключні труднощі доводиться переборювати пролєтаріятові в справі будівництва соціялізму. Якщо, не зважаючи на те, радянська держава швидко йшла шляхом господарчого відбування і зросту, — то це є новий доказ виключних переваг і величезних внутрішніх сил радянської системи, зокрема радянської промисловости, і яскраво підкреслює найширші можливості дальшого господарчого й культурного піднесення СРСР під проводом робітничого клясу. Певну ролю в справі переборювання цих труднощів відіграло й те, що протягом 10 років після Жовтневої революції більша частина технічної інтелігенції перейшла до щирого співробітництва з радянською владою, підтримуючи на ділі індустріялізацію країни.

Разом з тим, виявлена змова викриває кричущі хиби й помилки в нашій господарчій роботі і в самій системі господарчого керування, притуплення комуністичної невсипущости і революційного чуття наших робітників, що до клясових ворогів, недостатність роботи щодо втягнення робітничих мас до справи проводу виробництвом, відрив провідних органів партійних від повсякденних потреб і запитів робітників та явну кволість партійного проводу господарчим бу-

дівництвом. Особливо яскраво на прикладі Донбасу виявляються такі наші хиби:

А) Методи роботи керовників - господарників і ставлення до спеціялістів.

На прикладі Донбасу видно, що по багатьох підприємствах роля керовників і досі є переважно ролі кепського комісара в промисловості, тоб-то замість справжнього керування підкриємством сходить на так зване, «загальне керовництво». Замість перевірки роботи спеціялістів і систематичного навчання на спільній роботі з ними, господарники - комуністи, що не працюють над піднесенням своєї виробничо - технічної кваліфікації, часто - густо сліпо довіряють їхній роботі. Замість пильного контролю й здійснення суворої відповідальности спеціялістів за виконувану ними роботу, переважає штемпелювання готових плянів і пропозицій, без перевірки їх. Як правило, нема перевірки й виконання затверджених правил. Замість пильного добору і ділової підтримки кращих кваліфікацією і перевірених на роботі спеціялістів, за систематичної й рішучої боротьби з недобросовісними і саботажницькими елементами, — брак серйозної уваги до цього надзвичайно важливого завдання.

Замість утворення сприятливих громадських умов для успішної роботи відданих виробництву спеціялістів, — зближення з окремими групами з них на основі приятельської побутової змички (спільне випивання, обивательське ставлення до оцінки їхної роботи і т. инш.) Неприпустимість такого становища особливо позначається в ней момент, коли розмах господарчого будівництва, зокрема розмах капітальних робіт набрав величезних розмірів.

За теперішніх умов відсутність у господарників обізнаности з виробничо - технічним боком підприємства, часте переміщення їх з однієї роботи на иншу, перевантаженість справами невиробничого характеру (звіти, доповіді, подорожі до центру) та инші умови, перетворення господарників в комісарів і до того-ж кепського типу, тоб-то в працівників, що не відповідають як слід за доручену справу, — особливо неприпустимі. Проте, приплив червоних спеціялістів на роботу до підприємств так само зовсім недостатній. Червоні специ з молоди, що приходять на підприємство, часто зустрічають одверто вороже ставлення від старих спеціялістів. З другого боку, притягнення чужоземних спеціялістів та чужоземної технічної допомоги відбувається без належного проводу й контролю.

Профорганізації інженерів і техників пройняті кастовим духом та вузько цеховими настроями. Часто їх захоплюють елементи чужі пролетаріятові, вони протиставлять себе пролетарській державі й профспілкам і працюють фактично без керовництва з боку останніх. В наслідок того окремі саботажницькі елементи з буржуазних спеціялістів не зустрічають належної одсічи з боку більшої частини інженерів і техників, що сумлінно став-

ляться но своєї справи. Не вважаючи на зріст кадрів висуванців-робітників на підприємстві (від десятників та майстрів до начальників цехів) не звертається достатньої уваги на спеціяльне навчання їх справи, що їм доручається. Їхні функції часто зводяться до дрібниць та адміністрування в «неприємних» для спеціяліста справах з робітниками. Часто трапляються випадки однобокого висування виключно комуністів, що утворює небезпеку відриву партійців від робітників і сприває насадженню карієризму в партійних організаціях.

Б) Профспілки і втягнення мас у справу керування виробництвом.

Втягнення мас в справу керування виробництвом поставлено зовсім незадовольняюче. Інформація робітників про плян та роботу виробництва має суто формальний характер. Справи виробництва, раціоналізації його капітальних робіт і т. инш., не проробляється на виробничих нарадах, а инколи трапляється навіть переслідування робітників за критику хиб в роботі адміністрації.

Профспілки не працюють систематично коло піднесення значіння виробничих нарад; помітна кепська організація виробничих нарад, рідке скликання їх, ігнорування роботи виробничих нарад з боку технічного персоналу, а иноді й комуністів-адміністраторів, відсутність належного контролю за виконанням ухвалених постанов.

Практика тимчасових контрольних комісій на підприємствах зовсім недостатня. Фонду преміювання за цінні пропозиції й винаходи зовсім не використовується, а на окремих виробництвах навіть його не виділено. Зовсім незадовільно поставлено скопом роботу в органах профспілок: райкомах, губвідділах, ЦК міжспілкових організаціях, особливо по лінії участи в капітальному будівництві, проведення раціоналізації виробництва, а також переведення заходів до здешевлення собівартости і керовництва роботою виробничих нарад. З другого боку, профорганізації не зберігають свого «обличчя», тоб-то не виконують своєї особливої ролі в обороні повсякденних потреб робітників. Авторітет профспілкових робітників малий, повсякденний звязок їх з робітниками в цехах, копальнях, касарнях то-що недостатній. Зовсім недостатня боротьба з порушенням кодексу законів про працю і взагалі проти перекручувань сути радянської політики в робітничій справі, як от: проти позбавлення робітників скороченого робітного дня напередодні свят та проти роботи в дні відпочинку, проти практики неоплачених простоїв, що трапляються з вини підприємства, проти порушень правил про відпустки та профодяг і т. инш. Надто квола боротьба органів НКПраці й профспілок проти неуважливости адміністрації до охорони праці й боротьби з травматизмом. Часто нема систематичного притягнення до відповідальности винних за недбальство, що призводять до нещасних випадків. Неуважливі до цієї справи також органи РСІ й прокуратури.

В) Партійні органи й керовництво господарчою роботою.

Керовництво парторганізацій щодо господарчих органів часто зводиться до загальних декляративних резолюцій. Як правило, не перевіряється переведення в життя директив, ухвалених відносно госпорганів. Особливо позначається брак чутливости до заяв робітників про господарчі хиби та про помилки в роботі професійних і партійних органів. Нема належного керовництва роботою профспілок, так у справі масового втягнення робітників до керування виробництвом, як і в справі забезпечення чутливости й настирливости профспілок в обороні інтересів робітників при порушенні кодексу про працю, брутальному поводженні адміністрації з робітниками і т. инш. Часто-густо місцеві партійні органи обмежуються формальною бюрократичною критикою хиб місцевих установ і центральних госпорганів замість того, щоб активно боротись за усунення самих хиб. В доборі робітників, як правило, нема серйозної перевірки минулої роботи. Часто знятих за кепську роботу господарників переміщується на нову й навіть більшу роботу замість очищення госпорганів від цих елементів та висунення нових кадрів господарників.

Підчас призначення на відповідальну роботу, виявляється нездорова «родинність», «дружні звязки» і т. ин. Кволий контроль за роботою господарників що-до звітности їх за свою роботу перед робітниками і разом з тим недостатня допомога господарникам в утворенні умов, сприятливих для їхної роботи в справі піднесення виробництва й посилення своєї виробничо-технічної кваліфікації (навчання). В низці випадків лишається матеріяльна залежність парторганізацій від госпорганів, що її категорично заборонила партія.

Чимало хиб і помилок місцевих органів посилюється через грубі бюрократичні перекручування та помилки центральних органів. До числа останніх належать — неприпустиме запізнювання затверджених господарських плянів, часто перебудування їх, що підриває роботу підприємств, призводить до розтрати державних коштів і збільшує безвідповідальність господарників спеціялістів за їхню роботу.

На прикладі Донбасу потворно виявився надмірний централізм в господарському керуванні (Донвугілля), що, з одного боку, сприяло посиленню бюрократичних перекручувань, тяганини, безправства і безвідповідальности низових госпробітників, а, з другого, утрудняло вплив місцевих організацій на роботу підприємств. Нарешті, серйозне негативне значіння має те, що на практиці майже не переводилося в життя декрет про трести, якого видано 29. V. 27 р., особливо в частині, що обумовлює взаємини керовників підприємств (директорів) з технічними керовниками-спеціялістами, і який змінив раніш видані положення («Типове положення», встановлене наказом по ВРНГ № 33, 1926 р.).

Ця практика, що поставила ввесь технічний склад в безпосередню залежність від технічного керовника,

заважала встановити справжню єдність керування і зменшувала ролю керовника підприємства (директора). Ці перекручування в системі керування безперечно сприяли довгочасній безкарності контрреволюційних шкідників.

Викриті на прикладі Донбасу величезні хиби і помилки господарчої роботи показові для більшости промислових районів і вимагають найскорше перевести низку практичних заходів, щоб їх усунути.

I. Що-до спеціялістів.

Факти, що ми їх розглядаємо в звязку з Шахтинською справою, якнайгостріше підкреслюють потребу поліпшити справу використання спеціялістів науки й техніки в нашій промисловості, в транспорті і т. инш. Для цього тепер особливо потрібно посилити перевірку їхньої роботи та дійсно встановити сувору відповідальність за доручувану їм справу, одночасно постійно дбаючи про сприятливі умови їхньої праці.

Безпощадно караючи зловмисних саботажників і шкідників, треба разом з тим поліпшити умови праці переважної маси чесних, відданих своїй справі працівників-спеціялістів. Притягненню всіма способами до виробничо-технічної роботи кваліфікованих спеціялістів, що сумлінно працюють, ні в якому разі не має ставати на перешкоді наявність серед них таких настроїв і забобонів, які ще досі є неминучою спадщиною минулого, пережитками буржуазного ладу.

Боротьбу зі спецеїдством, хоч і у великій мірі послабленим роботою партії і профспілок треба і надалі провадити з усією послідовністю і твердістю.

Конче потрібно при тому добиватись, щоб основна маса інженерів і техніків стала справді активними і свідомими помічниками соціялістичного будівництва. Особливу увагу треба зосередити на питанні про підготування нових кадрів червоних спеціялістів і поширення у великій мірі використання їх на виробництві.

Виходячи з цього, обєднаний пленум ЦК і ЦКК ВКПб ухвалює:

1. Здійснити заходи що-до забезпечення умов для найплодотворнішого розвитку науково-технічної думки, особливо постановою широкого висвітлення науково-технічних питань у відповідній пресі (спеціяльній та инш.), одвертим обговоренням їх, так в спеціяльних організаціях учених і техніків, як і на зїздах, нарадах і широких громадських зборах, організацією для цього спеціяльних диспутів і т. инш.
2. Доручити фракції ВЦРПС широко розгорнути роботу профспілок серед маси спеціялістів (інженерів і техніків). Профспілки повинні добиватися утворення сприятливих умов для піднесення технічної кваліфікації спеціялістів, втягнення їх до роботи виробничих нарад, переборювання кастової замкнутости, що лишилася ще до цього часу, і вузько-корпоративних настроїв серед спеціялістів та профспілкової дісципліни, зберігаючи одно-

часно чутливе ставлення до справи — задоволення матеріяльно-побутових і культурних потреб спеціялістів.

3. Організувати систематичне притягнення чужоземних спеціялістів для роботи на наших підприємствах, а також притягнення чужоземної технічної допомоги в окремих завданнях, встановивши правильне керовництво ними та належні форми контролю.
4. Поширити й поліпшити справу систематичного відряджування наших спеціялістів за кордон для засвоєння досягнень новітної техніки, особливо поширивши для цього посилання за кордон молодих спеціялістів і студентів ВТУЗ'ів, що найліпше себе виявили.
5. Забезпечити рішаючий вплив ВРНГ разом з профспілками (за керовництва партії) в справі набору і розподілу студентів ВТУЗ'ів, в справі постановки навчання в них. Підчас прийому і особливо підчас проходження курсу забезпечити перевагу робітників.
6. Зміцнити й поширити промакадемію при ВРНГ СРСР, а також поширити курси червоних директорів.
7. Запропонувати ВРНГ поширити й зміцнити сітку короткострокових курсів для підготування і перепідготування кадрів нижчих і середніх ланок господарського керування (десятників, майстрів, техників і т. инш.) з робітників-висуванців.
8. В усій справі утворення нових кадрів червоних спеціялістів, збільшення кваліфікації робітників-висуванців і т. инш., забезпечити максимально широку й активну участь професійних організацій.

II. Що-до господарників-комуністів.

Відповідно до зросту і складности господарчого будівництва, господарники повинні поставити перед собою завдання, діставши спецосвіту і вивчивши техніку виробництва, опанувати виробничо-технічну сторону справи. З основного кадру цих господарників-практикантів і червоних спеціялістів, що кінчають ВТУЗ, партія повинна тепер, більше, ніж коли-будь раніш, висувати червоних пролетарських спеціялістів на зміну чужих соціялістичному будівництву елементів з поміж буржуазних спеціялістів. В цьому одно з основних завдань господарчого будівництва, без успішного здійснення якого не можна провести соціялістичну індустріялізацію. Здійснення цього курсу вимагає як-найскоріше перевести низку практичних заходів.

В звязку з цим обєднаний пленум ЦК і ЦКК постановляє:

1. Запропонувати ВРНГ як-найскорше провести на всіх промислових підприємствах постанову ЦВК і РНК СРСР з 29-го червня 1927 року. («Положення про державні промислові трести») і наказ ВРНГ СРСР з 4-го жовтня 1927 року («Типове Положен-

ня»), щоб забезпечити за дирекцією підприємства справжній провід у керуванні підприємством, і скасувати «Типове Положення», встановлене наказом ВРНГ, № 38.

2. Господарникам, що пройшли велику практичну школу й виявили здібности в справі керування, полекшити набування виробничо - технічної кваліфікації, посилаючи їх вчитися, відряджаючи за кордон (з точними завданнями і під суворим контролем ВРНГ), постачаючи їм технічну і економічну літературу і т. инш.
3. Доручити РСІ в місячний строк добитись, щоб центральні і місцеві органи максимально скоротили обсліди підприємств, і забезпечити підвищення якости самих обслідів, а також належне вивчення наслідків їх і догляд за усуненням хиб, зауважених підчас обсліду.
4. Запропонувати ВРНГ провести основну реорганізацію Донвугілля, усуваючи зайву централізацію і поширивши самостійність його низових органів (рудоуправ, шахт).

III. Що-до видвиженців.

1. Видвиженство робітників на адміністративно - технічну роботу сполучити з такими заходами, що забезпечували-б видвиженцям змогу вчитися свого фаху на спеціяльних курсах, технікумах і т. инш. Збільшити й упорядкувати відрядження за кордон окремих груп кваліфікованих робітників для спецпідготування.
2. Посилити ініціятиву професійних і партійних організацій в справі видвиженства робітників на адміністративно-технічних роботу, забезпечивши за адміністрацією належний вплив у цій справі і змогу нести цілковиту відповідальність за роботу видвиженців.
3. Висувати на господарську роботу як партійних, так і позапартійних, суворо беручи за увагу, чи товариш - видвиженець справді придатний до нової роботи.

IV. Про втягнення мас до справи керовництва виробництвом.

1. Поставити систематичну й своєчасну інформацію робітників як про виробничі пляни, так і про виконання їх, далі всебічно домагаючись поліпшити й посилити трудову дисципліну серед робітників та службовців і піднести продукційність їхної праці. Так само й госпоргани й профспілки повинні домагатись більшої пляновості і фінансової дисципліни, більшої чіткости, систематичности й відповідальности в роботі всього адміністративно - технічного персоналу.
2. Добитись систематичної роботи виробничих нарад у цехах та на підприємствах, особливо що-до практики проведення раціоналізаційних заходів

та капітальних робіт на підприємствах.

3. На великих підприємствах, особливо там, де є серйозні хиби в будівництві та у використанні устаткування, а також де провадяться великі капітальні роботи, треба негайно утворити тимчасові контрольні комісії з робітників з участю в них технічного персоналу.

Досвід цілком і повнотою підтвердив доцільність існування тимчасових контрольних комісій в загальній системі фабрично - заводських організацій, як органу виробничих нарад, потребу ширшого застосування їх та більшої уваги до їхної роботи від партійних, професійних і господарчих органів.

4. Запропонувати ВЦРПС забезпечити посилення економроботи у всіх профспілках, особливо по лінії участи профорганізацій у капітальному будівництві, в питаннях виробництва, проведення заходів що-до здешевлення собівартости й керовництва роботою виробничих нарад. Партійні и господарчі органи повинні так допомогти профспілкам у цій роботі, щоб на ділі провести в життя ці директиви.

V. Про поліпшення умов праці й побуту робітників у Донбасі.

1. Негайно усунути порушення кодексу про умови праці щодо проведення скороченого робітного дня напередодні свят на підземних роботах та практику неоплачування простоїв, що трапились з вини підприємства. Відповідальність за здійснення цього покласти на правління Донвугілля і ЦК гірників.

2. Притягати до суворої відповідальности представників адміністрації за неуважливе ставлення до охорони праці і техніки безпеки в роботі.

3. Запропонувати ВРНГ СРСР і РПО вже поточного року розробити справу про поліпшення водопостачання й впорядкування робітничих селищ у Донбасі й затвердити фінансового пляна робіт, звязаних з водопостачанням.

4. Щоб поліпшити роботу профорганів у справі обслуговування щоденних потреб робітничих мас і широкого втягнення робітників до праці профорганізації, реорганізувати сітку низових організацій профспілки гірників у Донбасі та инших районах таким чином, щоб теперешні шахтбюра набули прав фабзавкомів. ЦК спілки гірників повинен запроваджувати ці заходи, добитись зміцнення авторітету й більшого звязку своїх органів з масами.

5. Доручити ЦК КПбУ подати в 2-хмісячний строк пропозиції про роботу селищних рад у районах Донбасу в напрямі передачі їм обслуговання побутових потреб робітників.

6. Вважати за найближчий і неодмінний обовязок так госпорганів, як рівно й проф. та

парторганізацій всебічні турботи про поліпшення побутових умов гірників (лазні, касарні, їдальні й т. инш.). Особливо сувору відповідальність покласти за правильність витрачення коштів, що їх на це асигнується.

VI. Про поліпшення партійного керовництва.

1. Схвалити постанову Півн. Кавк. Крайкому з 22 березня про розпуск бюра шахтинського окружному.
2. Доручити ЦК і ЦКК КПбУ перевірити роботу тих парторганів Донбасу, де треба зліквідувати помилки неправильних виключень з партії (за «неприпустиму» критику то-що), рештки «сімейности» в доборі робітників та инш.
3. Поставити за обовязок парторганізаціям домогтися рішучого перелому в роботі господарчих органів у справі перевірки роботи фахівців, а в роботі профорганів — у справі притягнення робітничих мас до участи в керовництві виробництвом.
4. Покласти на парторганізації відповідальність за утворення нормальних умов для роботи господарників, зокрема звільнити господарників від частої подачі формальних звітів, розвантажити їх від участи на засіданнях та зобовязати їх дійсною звітністю перед робітничими масами.
5. Поставити за обовязок парторганізаціями здійснити належне керовництво роботою госпорганів у галузі капітального будівництва, забезпечивши при цьому дійсну перевірку плянів роботи та правильного витрачення асигнованих на цю справу коштів.
6. Покласти на парторганізації відповідальність за те, щоб членів виборних органів професійних та партійних, замінених по виборах новими товаришами, не переводили тільки через те, що їх обрано раніше на иншу відповідальну роботу, а направляли-б на низову роботу або на виробництво. Поруч цього доручити політбюрові опрацювати проєкт для боротьби з засміченням радянського господарчого та инших апаратів нездатними та бюрократичними елементами та для посилення висунення нових здатніших і звязаніших з масами кадрів.

Найголовнішою умовою до забезпечення успішного проведення всіх накреслених заходів має бути дійсне запровадження в життя гасла 15-го зїзду про самокритику, а також значне поліпшення роботи парторганізацій у справі переведення осередпартійної демократії та посиленої повсякденної боротьби з хибами в роботі партійних, професійних, радянських та господарських органів.

Резолюція обєднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКПб про хлібозаготівлі поточного року і про організацію хлібозаготовної кампанії на 1928—29 р.

Одноголосно ухвалена по доповіді т. Мікояна 11 квітня 1928 року.

I. На тлі швидкого піднесення продукційних сил країни взагалі, зросту її державної промисловости — особливо і після третього доброго загалом урожаю хлібозаготовна кампанія поточного господарського року наткнулась на ряд труднощів, що один час загрожували перетворитись в загальну народно-господарську кризу (небезпека перебоїв в заготівлі хліба і в заготівлях сировини і в постачанні нею промисловости, перебоїв в постачанні міст, небезпека порушення експортно-імпортного пляну то-що).

В основі цих труднощів лежало гостре порушення ринкової рівноваги, про чому загострення диспропорції в ринкових відношеннях (платоспроможний селянський попит з одного боку, пропонування промислових товарів — з другого) пояснюється підвищенням прибутковости села, особливо його заможних і куркульських шарів.

Підвищення платоспроможности попиту села, в порівнянні з промислово-товаровим пропонуванням, пояснюється низкою причин неоднакового значіння: зниженням промислових цін при одночасному підвищенні цін на продукти технічних культур і тваринництва; підвищенням питомої ваги цих галузей всередині сільського господарства взагалі; сумою заробітків від сторонніх промислів, яка значно збільшилась, що звязане з поширенням будівництва в першу чергу. Це зростання купівельних фондів села не було збалансовано ні відповідним зростом товарового постачання (яке для села зросло в своїй масі, але завдяки зниженню цін не зросло що до свого цінністного виявлення), ні відповідним підвищенням оподаткування заможних шарів села, ні оподаткуванням прибутків нехліборобьского характеру.

З другого боку, була гостра нерівнаність цін на зерновий хліб і цін на продукти технічних культур і тваринництва, при чому оподаткування виробництва зерна було поставлено в умови, менш вигідні ніж инші галузі сільського господарства. Всі ці причини разом знизили стимули до реалізації саме хлібних лишків: виробничо-натуральне споживання хліба, утворення хлібних запасів і т. д. збільшились коштом скорочення пропонування хліба на ринку. Ця економічна обставина нерозривно була звязана зі своїм соціял-клясовим виявленням. В звязку з дальшим розшаруванням села, вона дала змогу куркульству,—що його питома господарська вага зросла, хоч головна маса хліба і не була у нього в руках,—використати свої позиції на ринку і зробити разом з приватником досить значний вплив на всю ринкову конюнктуру.

Глитайство мало змогу використати цю конюнктуру тим більше, що заготовні організації, як дер-

жавні, так і коперативні, не виявили ні єдности виступів на ринкові (замість цього була завзята конкуренція, отже й обєктивна допомога приватникові й куркулеві), ні потрібного темпу в розгортанні робіт; разом з тим, не було розгорнено своєчасно широких операцій, що до завозу промислових товарів у належний термін відповідно до умов попиту в основних хлібозаготовних районах. З другого боку, парторганізації, особливо в звязку з дискусією, пройшли повз найважливиших чергових завдань, що звязані з хлібозаготівлями, вважаючи що хлібозаготівлі автоматично даватимуть позитивні наслідки, а деякі окремі елементи партії, особливо на селі, були нездатними дати належну відсіч глитайству й відповідно підіймати до активної ролі бідняцько-середняцькі шари села.

Отже економічна конюнктура яка утворилася, використання її глитаями, помилки підчас виконання операційного пляну розподілу промтоварів (запізнення з їх завозом), помилки плянування взагалі (недостатність обкладання сільської верхівки, надмірне розходження цін на збіжя та ціна на инші продукти с.-г. виробництва й т. инш.), тимчасове відставання зросту промпродукції, нарешті, що відогравало дуже важливу ролю, — недостатня організованість і активність апарату (в тім числі й партійного) — спричинилися в цілому до великих господарських труднощів, як розгорнулися на тлі величезного зросту продукційних сил і соціялістичного їх сектора, труднощів, що не мали-б місця при своєчасному правильному збалансуванні основних елементів гoподарства та усуненні хиб господарського й партійного апарату.

II. Щоб паралізувати загрозу загально-господарської кризи й забезпечити не лише постачання хліба містам, але й відстояти взятий партією темп індустріялізації країни, ЦК мусив вжити низку заходів, в тім числі й надзвичайного порядку. Ці заходи мали своєю найближчою метою:

1. посилення завозу та виробництва промтоварів і постачання сільського ринку в хлібозаготовних районах навіть коштом тимчасового огоління міст;
2. вилучення частин сільських нагромаджень в грошовій формі під поглядом оподаткування верхніх шарів села, з одного боку, і продукційного застосування значної частини вилучених коштів в самому селі, — з другого (позика зміцнення сільського господарства, закон про самоподаткування, сувора дисципліна що до термінів стягнення платежів і т. д.);
3. удар по куркулях та перекупцях-спекулянтах, що зловмисно спекулювали збіжям, підвищували ціни на хліб і загрожували голодом робітникам, бідноті й Червоній армії (застосування 107 арт., роздача 25% хліба, що його конфіскується судом у спекулянтів, сільській бідноті позичково та инш.);
4. утворення дійсно єдиного фронту хлібозаготовних організацій і припинення конкуренції між ними;

5. забезпечення радянської політики стабільности цін на хліб при політиці зниження цін на промтовари, всупереч ваганням в цьому питанні окремих елєментів кооперативного, радянського й партійного апарату;
6. втручання партії до хлібозаготовної справи й мобілізація згори до низу партійних сил для успішного переведення хлібозаготовної кампанії;
7. перевірка й чистка радянського кооперативного й партійного апарату в хлібозаготовних районах від елєментів, що явно розклалися, що не бачуть клясів на селі й не хочуть «сваритися» з куркулями.

Обєднаний Плєнум ЦК і ЦКК вважає, що без переведення цих і подібних до них заходів не було-б усунено найсерйозніші труднощі в галузі заготівель хліба. Обєднаний Плєнум схвалює через це цілком і повнотою лінію Політбюра, що її дано в директивних листах з 6 січня і 13 лютого цього року в питаннях хлібозаготівель. Тепер ми можемо з цілковитою підставою констатувати, що зазначені заходи партії, які в певній своїй частини мали надзвичайний характер, забезпечили величезні успіхи в справі хлібозаготівель. Якщо за перше півріччя до 1 січня заготівлі зернових хлібів відставали від минулого року на 128 мільйонів пудів, то за три місяці поточного року (з 1 січня до 1 квітня), пощастило заготовити на 110 мільйонів пудів більше, ніж за той самий період минулого року, цебто майже цілком надолужити втрачене, при чому заготівлі (за 9 місяців) всіх культур становлять 644 мільйони пудів, проти 617 млн. пуд. минулого року. Отже, в наявності є загальне перевищення заготівель, при деякому недоборі по лінії зернового хліба. Таким чином, пощастило змякшити, а потім і знищити перебої в постачанні міст, Червоної армії й робітничих районів, запобігти зниженню реальної заробітної плати, ліквідувати надопостачання хлібом бавовняницьких і льняницьких районів, а рівно й районів заготівель льону, і нарешті, утворити певні мінімальні хлібні резерви. Обєднаний Плєнум ЦК і ЦКК звертає, однак, увагу всіх парторганізацій на те, що за третій квартал поточного господарського року, який залишився, для виконання пляну заготівлі хліба і маслонасіння має бути далеко вище, ніж у відповідні пероди двох минулих років.

Це покладає на всі партійні організації обовязок, не заспокоючись досягненими успіхами, провадити далі кампанію з непослабною увагою й настирливістю.

III. Обєднаний Плєнум ЦК і ЦКК констатує поліпшення і освіження партійної роботи на селі, послаблення ролі і впливу куркульства, уквавлення роботи серед бідноти і підвищення авторитету радянської влади серед основних мас селянства, не зважаючи на відоме незадоволення середняцьких верхівок особливо в звязку з перекрученнями й перегинаннями, що мали місце. Ці перекручення і перегинання, припущені

місцями з боку партійних і радянських органів, підлягають найкатегоричнішому скасуванню, і партія повинна оголосити їм найрішучішу боротьбу, бо вони загрожують дати довгочасний негативний як економічний, так і політичний наслідок. Сюди належать всі методи, які, бючи не тільки по куркулеві, але й по середнякові, фактично являють собою зсування на рейки продрозкладки а саме: конфіскації хлібних лишків (без усякогосудового застосування 107 арт.), заборона середсільської купівліпродажу хліба або заборона «вільного» хлібного ринку, взагалі труси, в цілях «виявлення» лишків; заборонні відділи; примусовий розподіл облігації селянської позики підчас розрахунків за хліб і підчас продажу дефіцитних товарів селянству; грошові видачі по поштових переказах, коли частину посилок видається облігаціями позики або иншими паперами; адміністративний натиск що до середняка; запровадження безпосередного продукту-обміну і т.д. і т. ин. Обєднаний Пленум ЦК і ЦКК найкатегоричніше заявляє, що такі перекручення партійної лінії не мають нічого спільного ні з партійним курсом взагалі, ні з тими екстроординарними заходам, які ЦК переводив у життя, в звязку з особливими труднощами, що виявились підчас поточної хлібозаготовної кампанії.

Обєднаний Пленум ЦК і ЦКК вимагає нещадної боротьби з такими методами і негайної ліквідації подібних перегинань і перекручувань, бо вони порушують основи економічної політики партії, загрожують економічному звязку між містом і селом, підривають систему кредиту і загрожують послабленням спілки робітничого клясу і основних мас середянцького селянства.

Гасло XV зїзду партії «розвивати далі наступ на куркульство» здійснено лише на основі «нової економічної політики», що є єдиноправильна форма сполучення великої соціялістичної індустрії й дрібного селянського господарства і на грунті суворого переведення революційної законности пролєтарської держави. Наступ на куркульство таким чином повинен розвиватися на основі дальшої товарізації основних мас селянського господарства, посилення економічного обороту між містом і селом, піднесення сільського господарства (недостатність якого також була відзначна XV партійним зїздом). Він повинен розвиватись шляхом систематичного зросту оподаткування куркульства, обмеження його експльоататорських прагнень (законодавство про працю, орендно-земельна політика взагалі, клясовий принціп в машинопостачанні і кредитуванні сільського господарства і т. д., і т. ин.) з одного боку, і з другого — шляхом всемірної и всебічної підтримки кооперування широких мас селянства всіх форм колективного господарства, організації селянської бідноти і систематичного зросту всіх форм і метод державного плянового впливу на ринок і дрібне селянське господарство. «Нова економічна політика» є саме той шлях, яким твердо йде партія і через який тільки й можливе соціялістичне переутворення господарства країни. Через це злісна

агітація куркульства, непманів і їх підголоска про скасовання НЕП'у повинна зустріти рішучу одсіч з боку партії.

Через це-ж партія повинна особливо рішуче ліквідувати перекручення й перегинання, які спостерігались на практиці і ще не усунені до кінця, не зважаючи на відповідні попередження Політбюра ЦК. Обєднаний Пленум ЦК і ЦКК гадає, що труднощі в хлібозаготівлях, які були в цьому році, не можна вважати за випадковість. Ці хлібозаготовні труднощі звязані з труднощами швидкого темпу індустріялізації країни, що його диктує пролетарській державі вся міжнародня і внутрішня обстанова і з помилками пляного господарського керовництва.

Ці труднощі були подвоєні й ускладнені прагненням куркульської частини села і спекулянтів використати, підвищити ціни на хліб і зірвати радянську політику цін. Через це, оскільки труднощі в хлібозаготівлях можуть ще зявитися в майбутньому, партія з тим більшою настирливістю повинна домагатися того, щоб непослабно виконувалося гасло XV зїзду партії про «дальший наступ на куркульство», про регулювання приватного ринку і систематичне втягнення одноособистого селянського господарства з боку кооперативних і державних організацій в річище соціялістичного будівництва. Разом з тим, обєднаний пленум вважає, що в міру ліквідації труднощів в хлібозаготівлях повинна відпасти та частина заходів партії, яка мала надзвичайний характер.

Обєднаний Пленум ЦК і ЦКК доручає Політбюрові вжити всіх заходів до того, щоб забезпечити в майбутній хлібозаготовній кампанії безперебійний хід заготівель, беручи на увагу досвіди, що їх має партія із помилок і недоліків хлібозаготівель поточного року.

В галузі основних економічних заходів обєднаний пленум ЦК і ЦКК вважає насамперед за потрібне добитись більш правильної пропорції між окремими елементами народного господарства і належною пляновою увязкою їх між собою.

Констатуючи значне поширення продукції промисловости, особливо тієї, що працює на широкий ринок (27% зросту проти 15% в минулому році), обєднаний пленум ЦК і ЦКК доручає вжити заходів до того, щоб поперше уникнути сезонного скорочення промислової продукції влітку; по-друге, утворити спеціяльний резерв найходовіших промислових товарів, щоб маневрувати ними підчас хлібозаготовної кампанії.

Констатуючи відпуск від держави насінньової позики на засів ярового клина в розмірі більшому, ніж подвійний, проти минулого року (29 міл. пуд. проти 13 міл. пуд. минулого року); збільшення розмірів авансів, що їх видається селянству по контрактації — більше як 135 міл. карб.; відпуск більше, ніж у подвійному розмірі асигнувань на колгоспове будівництво (всього спеціяльних коштів для колгоспів відпущено 65 міл. карб.); загальне збільшення асигнувань на сільське господарство понад 7717 міл. крб., що повинно мати великий вплив на розвиток сільського господар-

ства, — обєднаний пленум ЦК і ЦКК доручає Політбюрові вжити всіх заходів до забезпечення зросту врожайности засівних площ взагалі, засівних площ під зерновими культурами — особливо, а також всіх заходів, щоб забезпечити в наступному році значне посилення виробничої бази колгоспів, особливо через поширення виробництва складних машин та тракторів в середині СРСР. Констатуючи звільнення 35% від малосильних господарств від сільгосп. податку, як одне з найважливіших досягнень останніх років, і збільшення сільгосп. податку для верхівних шарів села,—обєднаний пленум ЦК і ЦКК доручає Політбюрові звернути особливу увагу на виявлення нехліборобських прибутків глитайства, на певний перерозподіл податкового обкладення між обкладенням виробництва зерна та инших галузів сільського господарства й на стягнення сільгосп. податку в точні, законом установлені строки.

IV. Щоб забезпечити вищезгадані директиви й щоб утворити єдиний фронт заготовних організацій як державних, так і кооперативних, що є конче потрібною передумовою успішної заготовної політики й здійснення народно-господарського пляну взагалі, обєднаний пленум ЦК і ЦКК постановляє:

В царині реорганізації заготовного апарату:

1. перевести уодностайнення державного хлібозаготовного апарату, утворивши всесоюзне акційне товариство «Союзхліб», через обєднання «Хлібопродукту» з місцев. держзаготовн. млиновими організаціями (Укрхліб, Кавхліб, Синторг, Казхліб і т. инш.), передавши їхні апарати й майно, зарахуванням останного на кошт акцій відповідних органів «Союзхлібові» й забезпечивши в роботі «Союзхліба» вплив і допомогу місцевих органів.

   Встановити зацікавленість акціонерів та місцевих органів в успішній роботі «Союзхліба» через розподіл прибутків відповідно до структури акційного капіталу й відрахування з одиниці заготовлюваних продуктів у місцеві бюджети, забезпечивши далі здачу иншим млиновим обєднанням, які не вливаються з Союзхлібом» усіх лишків своїх заготівель (після покриття місцевих потреб) «Союзхлібові на договорних засадах;

2. у відносинах між державною та споживче-кооперативн. заготовною організаціями («Союзхліб» — з одного боку, «Центросоюз» та «Вукопспілка» — з другого) виробити й перевести в життя систему генеральних договорів, згідно з якими увесь хліб, заготовлений системою споживчої кооперації порядком всесоюзного пляну (тоб-то не рахуючи місцевих позаплянових заготівель), здається безпосередно найближчим елеваторам млинам пристанційним та пристанським пунктам «Союзхліба»;

3. для роботи млинів та елеваторів встановити такі умови,

які забезпечували-б повне їх навантаження й безпосередній звязок населення з ними (безпосередній довіз хліба, заготовленого кооперативами; окремі надвишки для ціни на хліб, довезений безпосередно до млинів та елєваторів і т. инш.);

4. забезпечити заготівлі для МССТ безпосередно за генеральними договорами, що вони їх склали з основними заготувачами. З метою виконання гендоговорів основними заготувачами для МССТ встановити спеціяльні райони заготівель та відвантажень і спеціяльні млини для Москви, надавши МССТ право мати в цих районах уповноважених, що доглядали-б за своєчасним виконанням основними заготувачами своїх забовязань по гендоговорах з МССТ про стан заготівель та відвантажень.

В царині реорганізації регулюючого апарату, обєднаний пленум ЦК та ЦКК ухвалює:

1. забезпечити за Наркомторгом СРСР право всесоюзного комісаріяту в справі організації і регулювання як заготівель, так і використовування хлібних ресурсів, що їх одержано порядком плянових заготівель;
2. перевести зміцнення апарату Наркомторгу на місцях, як з боку піднесення кваліфікації робітників, так і з боку кількісного підсилення працюючого персоналу;
3. утворити при Наркомторзі СРСР постійну нараду яку регулярно скликалосяб з керовників основних заготовних органів та представників найважливіших хлібозаготовних районів для вироблення оперативних плянів методів хлібозаготівель і т. д., під безпосереднім керівництвом наркома.

Обєднаний пленум ЦК та ЦКК звертає особливу увагу на конечну потребу всіляко підсилити кооперацію (споживчу та сільськогосподарчу), посилити кадровий склад її робітників, зміцнити внутрішню кооперативну дисципліну, поширити охоплення селянського населення, розвинути кооперативну громадськість, забезпечити клясову політику й т. д.

Прагнучи всіма засобами до забезпечення єдности виступів усіх державних і кооперативних організацій на хлібному ринкові, обєднаний пленум ЦК і ЦКК покладає на партійні організації обовязок рішучої боротьби з усіма і всілякими виявами порушень і обходжень заготовної політики і дисципліни, «местничеством», відмочистю, формальним ставленням до кооперативних плянів (хлібо-фуражний баланс, необґрунтовані заявки і т. д.).

Вважаючи за потрібну раціоналізацію всього господарського апарату, занятого заготівлею, переробкою й збутом хліба, обєднаний пленум ЦК і ЦКК покладає обовязок на комуністів — робітників радянського апарату і на парторганізації добитись значного дальшого зниження витратних видадків

як що до заготівлі і збуту хліба, так і що до млива і хлібопечення.

Обєднаний плєнум ЦК і ЦКК пропонує всім парторганізаціям звернути подвійну увагу на встановлення безвідмовної революційної дисципліни підчас виконання загально-господарських плянів, бо за швидкого темпу соціялістичного будівництва і розгортання в звязку з цим капітальних робіт, за величезного напруження всіх сил і ресурсів пролєтарської держави, лише здійснюючи сувору пролєтарську дисципліну в усьому господарському апараті можна без більш менш значних перебоїв іти вперед шляхом до соціялізму.

З міжнародного робітничого руху.

Амстердам, як він є — до IV-го Конгресу Профінтерну.

I.

Тепер всебічно обговорюється питання про те, щоб перевести резиденцію міжнародної федерації профспілок (Амстердамський Інтернаціонал) з Амстердаму до Брюсселя чи якого-будь иншого міста. *Амстердамського* Інтернаціоналу більше не буде, і нам доведеться адресувати нашу критику цієї установи на Брюсель, а, може бути, і на Берлін. Для робітничих мас, особливо для організованих робітників усіх країн, Амстердам — це, передусім, напрямок. Амстердам — це реформізм, це щось на зразок Ліги Націй європейської профспілкової бюрократії. Замість Амстердаму ми будемо говорити «Брюсель». Ніби жодних серйозних змін: був «Амстердам», став «Брюсель» або «Берлін». Тимчасом ми тут маємо справу не із звичайною зміною адреси. Керовники Амстердамського Інтернаціоналу з числа представників великих держав наполягають на тому, щоб переїхати до иншої країни з трьох причин: 1) зручність географічного розміщення, 2) голяндська мова не є одна з прийнятих у міжнародніх взаєминах мов і 3) в Голяндії надто високі ціни й утримувати установи та допоміжні підприємства обходиться надто дорого.

Це ніби міркування суто практичного та господарського характеру і з політикою ніочого спільного не мають. Проте, за цими міркуваннями приховано справжню політику. В Амстердамському Інтернаціоналі створився такий стан, що йому так чи инак треба виїжджати з тихої «благонамеренної» Голяндії. Треба міняти штат секретарів, що постійно працюють. Керовники германських профспілок, за підтримкою скандинавців і ще декого, хотять перетягти Амстердамський Інтернаціонал до Берліну. Це прагнення вже виявлено в постанові комісії Виконкому Інтернаціоналу з 17 січня 1928 року; ця комісія працювала під керовництвом германського профбюрократа Грасмана. Кілька років тому німці не зважились би на таку пропозицію, а англійці та французи з високомірністю, властивою переможцям в імперіялістичній війні, відкинули б без жодних балачок пропозицію про перенесення резиденції Інтернаціоналу до Берліну. А нині цю пропозицію поставлено на обговорення суміжних організацій. Взаємини в середині міжнародніх реформістських організацій завжди відповідали вза-

єминам між урядами відповідних держав. Германський капіталізм останніми роками зміцнів, хоч країна і перебуває під опікою агента в справі репараційних виплат, вона стала «потихеньку» переростати на новий германський імперіялізм. Якщо Германія стала повноправним членом Ліги Націй, то АДГБ *) (центр германських профспілок) дістав право «виразного голосу» Амстердамському Інтернаціоналі.

Проте не тільки цим пояснюється спробу германських реформістів переселити профспілковий Інтернаціонал до Берліну. Зміцнення і підвищення питомої ваги германського капіталізму в даному разі є база для агресивного виступу германської соціял-демократії, яка претендує на ґеґемонію в самому Амстердамському Інтернаціоналі. Це реакція найпослідовніших ворогів пролетарського революційного руху на ті хитання, що були серед керовників британського профруху в 1924—25 рр. То були хитання в лівий бік, що лише до деякої міри відбивали справжні настрої широких робітничих мас не тільки Великобританії, але й инших европейських країн. Германська соціял-демократія прагне попередити можливість повторення таких явищ, як виступ голови Амстердамського Інтернаціоналу проти установи, що на чолі її він сам стоїть. Цілковите банкрутство опозиції (Перселъ, Хікс та компанія) германські соціял-демократи використають для консолідації стовідсоткового твердолобого керовництва в міжнародній організації реформізму. Це прагнення виявлено на Паризькому Конгресі (серпень 1927 року), і воно особливо позначається у спробі перетягти цілий апарат Амстердамського Інтернаціоналу до Берліну, що визначає перехід цього апарату до рук германських соціял-демократів.

Що, правда, офіційний орган германського профруху «Ді Арбейт» (Die Arbeit, Febr. 1928, № 2) намагається довести, що Амстердамський Інтернаціонал де-далі більше «деполітизується» і що саме Берлін буде підходящим місцем для справжньої профспілкової економічної, а *не політичної* діяльности профспілкового Інтернаціоналу. Ніхто цим твердженням, звичайно, не повірить, справа бо йде якраз про сугубе політизування Амстердамського Інтернаціоналу в дусі реакційної германської соціял-демократії.

Англійські генрадники поки-що ставлять опір перносити Інтернаціонал до Берліну. Чому? Чи через ідейні розходження з германською соціял-демократією, чи через застереження колишнього переможця що до колишнього переможеного? Нам здається, що правильне останнє, плюс деякі міркування та побоювання фінансового характеру . . .

Чи перенесуть резиденцію Інтернаціоналу до Берліну, Брюселю чи Женеви (ближче до Ліги Націй) — однаково. Амстердамський Інтернаціонал ще ближче присувається до буржуазії, ніж він був досі. А суперечки й угруповання у звязку зі зміною резиденції є лише зовнішній відбиток цього основного процесу.

———————

*) Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftsbund.

II.

Реформістський Інтернаціонал профспілок уже вступив в нову смугу розвитку в бік зближення з капіталістичним державним і господарським апаратом. Ми вже вище зазначили, що на цій новій фазі германська соціял-демократія претендує на панування її ідейних та організаційних принціпів новішої формації. Чи значить це, що керовники британського профруху відограють тут ролю тих кого «спокушають і придушують»? Чи значить це, що англійські генрадники «з несвідомости» попадають на вудку досвічених політиканів з правління германської соціял-демократії? Чи значить це, що германські соціял-демократи — покінчені реакціонери, а британські генрадники — доволі гарні люди, які підпали під лихий уплив? Справа стоїть не так. Британські генрадники і керовники британської робітничої партії свідомо йдуть до германської соціял-демократії, свідомо намагаються відновити в самому британському робітничому русі її політику та організаційні методи впливу на революційних робітників. І політичні цілі цього впливу цілком збігаються. Германські соціял-демократи посиленно проповідують «промислову демократію». Окремі профспілки, в тому числі колись ліва спілка металістів, виявляють велику тугу за «Arbeitsgemeinschaft» (за клясовим співробітництвом доби війни і перших років миру). В германській профспілковій пресі де-далі більше дається місця і звертається уваги на господарські функції профспілок та їхню ролю у зміцненні і розвитку капіталістичної промисловости.

Германський реформіст посиленно американізується. Його пристосовується до капіталістичної раціоналізації виробництва, і він відограє ролю позитивного чинника в натиску капіталістів на робітничу клясу. Англійська генрада дуже зайнята переговорами за «промисловий мир» з групою капіталістів. Вона готується відограти позитивну, з погляду буржуазії, ролю в англійській раціоналізації. Колишній голова генеральної ради, Артур П'ю, урочисто оголосив на останньому конгресі американської федерації праці в Лос-Анжелес, що британський тред-юніонізм вступив у нову смугу свого розвитку. Ця нова смуга характеризується відмовленням од політики розпалювання антагонізмів (мається на увазі клясову боротьбу), що не може розвязати соціяльної проблеми, та усвідомленням того, що тред-юніони відограють свою ролю у «вселюдській справі», якщо стануть на шлях кооперації (з капіталістами, звичайно!) та участи у справах промисловости.

Абстрагуючи од усіх цих високопарних слів, можна сказати, що містер П'ю пообіцяв американським профбюрократам, що вожді британського тред-юніонізму не відстануть од них що до співробітництва з капіталом і придушення активности робітничих мас.

Вожд французького реформізму Жуо виробив свою схему співробітництва з капіталом. Останні стовпи американського Інтернаціоналу твердо додержують курсу на ролю позитивного чинника в справі зміцнення капіталістичного господарства. Звичайно, ніщо не робиться відразу. В кожному процесі

ми спостерігаємо низку переходових стадій. Германські реформісти не можуть зразу оголосити робітникам, що відтепер щільне співробітництво з капіталом стає за єдину й одну віру для всіх робітничих організацій. Вони маневрують. Протягом останніх кількох місяців в Германії відбулось кілька серйозних конфліктів на ґрунті боротьби за підвищення заробітної плати і зменшення робочого дня.

В цілій низці випадків, як, наприклад, у страйку середно-германських металістів, реформісти не відмовлялися від боротьби чи, правильніше, од видимости боротьби. Вони ставали на чолі руху, подавали вимоги, але це бувало «за годину» до постанови третейського суду, що її, як вони знають заздалегідь, оголошується обовязковою для обох сторін постановою міністерства праці.

Отже, маємо, що реформісти не відмовляються від страйку, але суд постановив, міністр постановив, отже робітники мусять скоритись. Не можна ж боротись проти постанови пана міністра!

Приблизно так само роблять англійські профбюрократи, які, під натиском робітників, подають капіталістам вимогу, а потім своїми ж власними вчинками зривають боротьбу за здійснення цих вимог. Європейський реформізм знайшов свою «вищу стратегію», що полягає в твердому курсі, який взято на співробітництво з капіталом, а щоб напустити туману в очі, робиться маневри, що мають створити у робітників ілюзію, ніби реформістський профспілковий апарат не відмовляється від безпосередньої боротьби з капіталом. Ми бачимо, що ця «вища стратегія» властива однаково германським, англійським і французьким реформістам. Залежно від традицій руху і конкретної обстанови реформісти маневрують в кожний країні різно.

Але в кожній країні більше чи менше зростає опозиція проти теперішного курсу реформізму. Ми знаємо, що германська соціял-демократія вже давно практикує методу відривати революційних робітників від профспілкових організацій. Опозиційних робітників виключається з профспілок, що вельми часто спричинюється до звільнення з підприємства. До останнього часу англійський профспілковий рух пишався своїм демократизмом. Там не виключали. Але ось уже рік, як англійська профбюрократія сприйняла методи своїх континентальних колег. Кілька років тому в Англії було популярне гасло: «Більше влади генеральній раді». Це гасло були кинули комуністи, які вимагали від центру керовництва в боротьбі з капіталістами. Сталося так, що генеральна рада дістала владу, але використала вона її не на організацію боротьби з капіталом, а на похід проти лівих елементів профспілкового руху. В Англії вже практикують виключити та разганяти місцеві організації за їхню лівизну і звязок з рухом меншости. В Англії й досі існує 1100 спілок, при чому в самій лише металопромисловості їх близько 50 — і генеральна рада нічого не зробила в інтересах концентрації руху та створення могутніх виробничих спілок. Але генеральна рада взяла курс на централізацію апарату проти лівих елементів,

в наслідок чого в цілій низці британських профспілок широкою хвилею поллються репресії проти революційних робітників.

Ми бачимо, що і в цій справі англійські профбюрократи йдуть шляхом своїх досвідченіших учителів з германської соціял-демократичної партії. Необмежене співробітництво з буржуазією та жорстокі репресії проти революційних робітників — ось що характеристичне для складних частин Амстердамського Інтернаціоналу на теперішній смузі його існування.

III

Міжнародні організації реформізму ніколи не відрізнялись витриманістю ідейної та організаційної дисципліни. По війні розброд в цих організаціях був особливо значний. Проте, як правило, члени реформістських інтернаціоналів могли скільки завгодно ухилятись праворуч. Ухилення ліворуч натрапляло завжди на рішучу відсіч з боку основного ядра европейського реформізму. Тепер ми спостерігаємо інтересне явище. Міжнародній реформізм «дає лад» своїм організаціям. Поперед цього нового ладу відбувається деяке безладдя в Амстердамському Інтернаціоналі. З моменту останнього конгресу минуло близько 8 місяців, а в Амстердамському Інтернаціоналі немає ні голови, ні постійних секретарів, ні певної постанови про місце перебування Інтернаціоналу. Новий апарат, що має здійснити уже зформовану «ідейну» платформу европейського реформізму, що американізується, не може бути створений відразу. Сила дрібних і недрібних суперечностей, що відбивають суперечности між буржуазією різних країн, стоять на шляху оформлення нового апарату. Проте лінія цього апарату вже цілком визначена. Насамперед він муситиме здійснити строгу централізацію всередині Амстердаму і співпідлеглих йому організацій. Це не буде централізація в інтересах боротьби з міжнародним капіталом, в інтересах кординації дій організованих робітників усіх країн. Так само, як і в Англії, централізація ця має лише одну мету: створити організаційну ґарантію проти лівого, революційного крила міжнародного професійного руху. Ще на Паризькому конгресі було ухвалено скасувати спеціяльне представництво міжнародніх виробничих секретаріятів у Виконкомі Інтернаціоналу. Вирішено втягти ці секретаріяти до апарату Амстердамського Інтернаціоналу і позбавити їх самостійности, що її вони мали раніш. Якщо ви почнете шукати політичних обґрунтовань цієї реорганізації, то не найдете у реформістській пресі нічого иншого, крім вказівки, що від тепер виробничі секретаріяти *не мають права договорюватись із профспілками СРСР і приймати* останні до числа своїх членів. Ніяких инших мотивів. Жодного слова про ролю міжнародніх секретаріятів у великих економічних конфліктах, ні слова про мобілізацію сил і заходів для дій міжнародної солідарности. Централізація проти лівого крила, проти революційних робітників. Ніякої централізації проти ворогів робітничої кляси. Єдність лінії проти профспілок СРСР і революційних робітників усіх країн і жадної обовязкової єдности поглядів та про-

грами перед лицем буржуазії. Кращим доказом що до цього може бути виступ Мертенса на останній сесії (17—20 січня) Виконкому Амстердамського Інтернаціоналу в справі про переведення представників профспілок до Бюра Праці при Лізі Націй. Мертенс заявив, що Амстердамський Інтернаціонал не мусить звязувати цих представників будь-якою певною думкою чи єдиною програмою вимог; представники амстердамських профспілок мусять бути цілком вільні що до своїх виступів перед буржуазією, яка засідає в Женеві. Виконком ухвалив пропозицію Мертенса. Хіба це не характеристичний приклад? Звичайно, Бюро Праці при Лізі Націй нікуди не годна установа, але навіть у цій установі, що нічого не рішає, реформісти не протиставляють буржуазії якої-будь єдиної програми вимог, а віддають перевагу індивідуальному (жодним мінімумом вимог не обмеженому) торгові з капіталістами та їхніми чиновниками. Ми бачимо двоє облич сучасного реформізму: одно цілком ліберальне і дуже мяке; друге — суворе й жорстоке. Перше звернуте до буржуазії, а друге — до передових робітників усіх країн. Це річ не нова. Нова та обставина, що міжнародній реформізм організацій закріпляє своє двохобличчя і тим самим робить значний крок наперед в справі захисту інтересів буржуазії від замахів з боку робітничої кляси.

IV

Амстердамський Інтернаціонал досі залишається європейською організацією, хоч останніми роками він виявляє значну активність у справі встановлення звязків з позаевропейськими країнами. Цю активність розвивається двома напрямами: втягнення Американської Федерації Праці до Амстердамського Інтернаціоналу і вплив на робітничий рух кольоній. Тяжіння амстердамців до Американської Федерації Праці поясняються процесом вростання верхів реформістських організацій у капіталістичний апарат. Що до кольоніяльної активности реформістів то ми не помилимось, сказавши, що це другий бік того самого процесу. Вельми характеристично, що амстердамці не намагаються встановити звязків з робітничим рухом тих кольоніяльних і напівкольоніяльних країн, де боротьба проти імперіялізму набирає масового революційного характеру. Наприклад, що до Китаю, амстердамці додержують вичікувальної тактики. Вони спокійно чекають наслідків придушення революційного руху від імперіялістів за допомогою переляканої революцією національної буржуазії. Амстердамці не приходять на допомогу кольоніяльним робітникам в тяжкі моменти боротьби. Це ми бачили на прикладах Китаю та Індонезії. Але амстердамці всіма сторонами намагаються використати несталість і прояви корупції (справа йде про підпалих під уплив імперіялістів і попів керовників тубільного робітничого руху) в кольоніяльному робітничому русі, щоб закріпити свої звязки і перевести рух на «мирні шляхи», отже паралізувати боротьбу робітничих і селянських мас проти імперіялізму. Прикладами цієї категорії можуть бути Південна Африка і Британська Індія, що

її особливо ретельно опрацьовує европейський реформізм. Як у свій час, чиновник або піп, зіпсувавши собі репутацію на батьківщині, подавалися в дальні кольонії для місіонерської роботи серед тубільців, так тепер містер Персель геть усяко замазує свої гріхи 1924—25 року, розїжджаючи по Індії, як місіонер Амстердамського Інтернаціоналу. Кольоніяльну роботу амстердамців треба так само розглядати як маневр, розрахований на піддурювання широких мас европейського пролєтаріяту. Відомо, що робота Комінтерну і Профінтерну не тільки сприяла ідейно та організаційно оформлювати кольоніяльні рухи, але вона також загострила інтерес робітничих імперіялістичних країн до боротьби подвійно гноблених пролєтарів кольоній і напівкольоній. Амстердамці намагаються якщо не цілком заглушити цей інтерес, то, принаймні, зробити його «академічним»; ось чому вони останніми часами на своїх конгресах почали демонструвати корумпованих негрів (на зразок Клеменса Кадали з П. Африки) і чан-кайщеківських китайців, які виглядають «зовсім джентльменами» та виголошують доброю англійською чи німецькою мовою гідні і благонадійні промови...

V.

Такий є реформістський Інтернаціонал профспілок напередодні його переїзду до иншої резиденції. Явища і нові тенденції, що ми їх відзначили, обумовлюється стабілізаційними процесами в капіталістичному господарстві. Саме через ці умови реформізм і надалі веде за собою широкі маси організованих робітників. На цю обставину не можна не зважати. На ній треба ґрунтуватись, визначаючи тактику боротьби проти реформізму. Всередині профспілок усіх країн реформістські політикани натрапляють на опір передових опозиційних робітників. В Германії дві кристалізовані фракції протистоять одна одній: комуністи і соціял - демократи. Боротьба за маси точиться, хоч і на основі конкретних вимог, під партійними прапором. В Англії навколо революційного ядра обєднуються на основі більш-менш вільних (lose) організаційних форм значні маси робітників, незадоволених з політики профбюрократів. Британський рух меншости, не зважаючи на його внутрішню організаційну несталість, є значний чинник у британському русі; а в деяких важливих вугільних районах рух меншости відограє керовничу і переважну ролю. Революційна меншість міцно сидить всередині британського профруху. Якщо на одному участку реформістським бюрократам удається репресіями відняти у комуністів чи членів руху меншости той чи цей виборний пост (приміром, спілку муніципальних і некваліфікованих робітників), то на иншому участку під натиском мас, спілковий апеляційний орган змушений визнати допустимим, а погляду статуту, виплату від місцевих відділів спілки членських анексів рухові меншости (Обєднана Спілка Машинобудівників — А. Е. І.).

Кволіша революційна опозиція в реформістських спілках тих країн, де рух розколото і де є два паралельні центри профруху. У Фран-

ції і Чехословаччині післявоєнну диференціяцію руху відзначено генеральним розколом з ініціятиви реформістів, при чому величезні маси робітників залишились поза обома центрами. Реформісти порівняно спокійно виконують свою зрадницьку місію по тих організаціях, що залишились в їхніх руках. Що - правда, і в цих країнах в самих реформістських спілках є достатнє число опозиційних елементів, але в основному боротьба за маси відбувається там назовні; це, в першу чергу, боротьба за вплив на неорганізованих робітників. Характеристичною для країн з розколотим рухом є та обставина, що й революційні і реформістські обєднання профспілок протягом низки років майже зовсім не прогресують в організаційному відношенні. Загалом і в цілому немає такого участку в міжнародному професійному русі, де амстердамці не натрапляли-б на відсіч, або, принаймні, на гостру критику їхньої політики. Проте, останніми роками розміщення й характер опозиційних сил значно змінено. Ще в 1923—24 році опозиція виявлялася не тільки в низах, але і в центральних установах міжнародного реформістського профруху. В Виконкомі Амстердамського Інтернаціоналу і в ЦК деяких виробничих Інтернаціоналів була так звана Амстердамська ліва, яка виступала, переважно, з приводу питання про взаємини із профрухом СРСР. Тепер цієї «лівої» фракції вже немає в установах міжнародного реформізму. Її англійська частина зникла після генерального страйку 1926 року; її германська частина вмерла разом з Робертом Дісманом, який перед самою своєю смертю одвіз свої «ліві» принципи до Америки; декого з опозиції 1923 року відтиснули, затерли і фактично паралізували. Отже, немає більше Амстердамської «лівої» нагорі, але ліве крило в Амстердамських організаціях не тільки збереглось, але й зростає. Зникнення псевдо-лівих нагорі, хоч і створює видимість спокою, але суттю це лише поглиблює безодню між масами і твердолобим реформізмом, що переживають поразку за поразкою. Нагорі зникають навіть радикальні фрази, що ними протягом низки років такі реформісти, як Р. Дісман, відтягали робітників від зрадницької сути реформізму.

Такий Амстердам сьогодні.

VI.

Які-ж сили Червоного Інтернаціоналу Профспілок? Почасти ми вже про них говорили, характеризуючи стан Амстердамського Інтернаціоналу. Перше додаване сил Профінтерну перебуває в самому Амстердамі. Звідси випливають багато відмінних якостей міжнародного революційного профруху. Якщо абстрагувати від двох-трьох країн з розколотим рухом, то можна сказати, що в Європі Профінтерн живе і працює в самому Амстердамі. В цьому сила Профінтерну і кволість Амстердаму.

Поза Європою Профінтерн і Амстердам здибуються «на відкритому полі». В країнах, де робітничий рух має перед собою подвійного ворога: національного буржуа та закордонного імперіяліста — Профінтерн завоював собі історичну монополію. На Дальньому Сході Ам-

стердам має лише незначну агентуру — це, що на чолі його стоїть Б. Сузукі, Ніпон Родо Содомей (право - реформістське обєднання профспілок Японії). Китайський профрух переживає значні (часами катастрофічні) організаційні хитання, рухи инших тихоокеанських країн (напр., Індонезії) цілком розгромлюється; центр китайського профруху навіть не має «постійної адреси» (так скаржились амстердамські соціял - імперіялісти у своему звіті Паризькому конгресові), але клясовий досвід і революційно-клясова установка, що випливають з нього, у нього є. Амстердам може розраховувати в Китаї та Індонезії тільки на організації, що їх створили штаби Чан-Кай-Шека чи голяндський уряд. Профінтерн мусить обстоювати свою ідейну монополію на Дальному Сході, не відкидаючи жодної робітничої організації з тих, що підлягають хитанням та впливу імперіялістів (включаючи ремесників і обовязково включаючи організації кваліфікованого верху робітничої кляси Китаю).

В Латинській Америці точиться боротьба між Профінтерном та Амстердамом, що намагається пройти Южно - Американські Республіки. Якщо Профінтернові вдасться перебороти своєрідний анархо-синдикалізм Латинської Америки, то боротьба з Амстердамом полегшає, бо й тепер уже ідейна перевага на боці Профінтерну.

В С. Ш. П. Америки Профінтерн бореться за маси, як уже за організовані в Американській Федерації Праці, як і за неорганізовані, включаючи негритянських робітників. Амстердам не інтересується масами та їхньою «вірою», бо його робота в С. Ш. П. А. сходить до підписання угод з бюрократією з Американської Федерації Праці. Якщо АФП вступить до Амстердамського Інтернаціоналу, то твердолобі европейські реформісти, які тепер консолідуються, безперечно дістануть серйозну допомогу. Завдання Профінтерну в С. Ш. П. А. в тому, щоб найти доступ до широких мас робітників на основі революційної теорії і практики. Це значно важче, ніж погодитись з американського профбюрократією на основі навіть формального відмовлення від соціялізму, як це роблять вожді Амстердаму. Але одній із давних ілюзій покладено кінець. Твердження европейських реформістів, ніби АФП вважає їх за надто ліві, що приєднання АФП до Амстердаму було-б значним прогресом для американського робітничого руху — це твердження втратило всякі, навіть ілюзорні ознаки правдоподібности.

Вожді европейського реформізму уже прийшли до гомперсизму і тим-то безглуздо говорити, що приєднання АФП до Амстердаму визначатиме крок наперед од гомперсизму до клясової ідеольогії.

У Профінтерна небагато сил в С. Ш. П. А., але за умілої роботи американських комуністів, величезна потенція ще незайманих рухом мільйонових мас американського пролєтаріяту відкриє широкі перспективи перед революційним професійним рухом.

Отже ми бачимо, що сили Профінтерну розміщені в Європі (в основних і переважних капіталістичних країнах) всередині Амстердаму; на імперіялістичний периферії

(кольонії та напівкольонії) робітничий рух виникає і зростає під прапором Профінтерну; в С. Ш. П. А. Профінтернові належить ініціятива в боротьбі за пробудження та організацію нових, іще незайманих рухом, мас.

Ми гадаємо, що в цій дислокації сил нічого суперечливого (не з погляду суперечностей де-далі більшої світової революції), що затримує зростання революційно-робітничого руху, нема. Ми гадаємо, що розвиваючи максимум активности поза Амстердамським Інтернаціоналом, Профінтерн лишатиметься всередині Амстердаму. Профінтерн і далі організовує відсіч з середини «новому курсові» і «вищі стратегії» реформізму. «Внутрішні» і «зовнішні» армії Профінтерну мусять краще і більше координувати свою боротьбу, обидві бо ці армії однаково важливі в боротьбі проти реформізму і буржуазії. Звичайно, бути всередині це не значить «сидіти всередині», а це значить працювати і боротись всередині реформистських організацій. Боротьба спричинює репресії з боку реформістського апарату, що централізується, та нові розколи. Ми це прекрасно знаємо. Але репресії не можуть змусити прихильників Профінтерну залишити реформістські профспілки, хоча-б на хвилину раніш до історично доможного терміну. Складніше стоїть справа в країнах з розколотим рухом.

Революційні профспілкові обєднання існують і їх треба зміцнювати, притягаючи нових членів та переводячи внутрішню реорганізацію. Але й тут не треба йти по лінії найменшого опору, цеб-то забирати з реформістських спілок комуністичних і найактивніших робітників.

Там, де можна активно працювати всередині реформістського руху, прихильники Профінтерну мусять це робити. Але саме треба працювати і не треба політично ховатись.

IV Конгрес Профінтерну матиме велике значіння. Він зформулює суть новішного реформізму на основі багатого досвіду останніх чотирьох років. З його постанов робітничі маси, особливо європейських країн, зрозуміють, що реформізм змінився, що він значною частиною свого апарату вже сидить всередині капіталістичного апарату, що він намагається втягти цілий робітничий рух під безпосередній вплив буржуазії. В цій новій обстанові Профінтерн гостріше формулює свої гасла і перебудує свої лави на боротьбу за ці гасла всередині і поза Амстердамом.

В. Демар.

Боротьба за єдиний пролєтарський фронт у Франції.

Єдиний буржуазний фронт у Франції утворено. Великий промисловий і фінансовий капітал святкує перемогу: середня й дрібна буржуазія пішла на капітуляцію, звязала свої політичні і економічні шляхи з прагненнями капіталістичної концентрації. Це доводить уся діяльність «лівої» палати депутатів, яка тепер уже скінчила термін своїх повноважень. Це доводять і картини теперішніх виборів до парламенту. Так, буржуазія концентрується, в її руках командні висоти країни, але для того, щоб утримати їх у своїх руках великому капіталові треба заручитися підтримкою коли не всього робітничого клясу (це неможливо), то хоч би підтримкою його верхівки.

Робітничі організації повинні увійти в систему капіталістичного ладу, повинні зростися з ним. Завдання прискорити цей процес, зробити його якнайлегшим, уряд «Національного єднання», представник і виконавець великого капіталу, поклав на Загальну Конференцію Праці. Ця стара реформістська робітнича організація, до якої входить велика кількість робітників, призвана невтралізувати частину трудящих Франції і цим самим допомогти капіталізмові утвердити свою економічну й політичну гегемонію. Загальна Конфедерація Праці (якою керує досвідчений у реформістьских інтригах Жуо) нічого проти цієї зрадницької ролі не має, навпаки, вона пишається з довіря уряду великих капіталістів. Жуо і його друзі захищають доручений їм сектор капіталістичного фронту. Загальна Конфедерація Праці згодна виконувати ту ролю, що раніше грали жовті Синдикати Національної Конфедерації Публана і Рейньє. Ця тактика реформістів завдає багато шкоди перспективам єдиного робітничого фронту. Загальна Конфедерація Праці отверто відмовляється од самої ідеї професійної єдности тому, що її лідери міцно тримаються своїх буржуазних спільників, тому що шляхи для здійснення цієї ідеї примусили-б їх скасувати політику клясового співробітництва. Жуо на пропозицію Легена прийняти резолюцію державних залізниць (про повернення унітарних профспілок до ЗКП за умовою гарантії професійної демократії) відповів з тупою самообмеженістю дрібного буржуа: «Я проти єдности, що збільшила-б кількісний склад синдикатів, але послабила-б через

внутрішні суперечності дієспроможність професійного руху». Зрозуміло, на яку дієспроможність натякає Жуо, яку дієспроможність він захищає. Зміцнювати капіталістичну раціоналізацію, запровадити цілу систему заходів, які повинні забезпечити «соціяльний мир», співробітництво з підприємцями і урядом — ось чого прагне Жуо. Але чи можливо утворити «соціяльний мир» — золоту мрію реформістів і всіх прошарків буржуазії, як утворити мирне життя трудящих і експлоататорів за наявности всіх жорстокостей капіталістичної раціоналізації, безробіття, злиднів, дорожнечі життя, спекуляції, колоніяльних авантур і т. инш.? Як увязати ідею класового миру з гаслом, викиненим одним з видатних буржуазних стратегів, «більше працювати, менше їсти»?! Славетний мир виходить страшенно куцим. Реформісти та їх спільники навряд чи дочекаються того часу, коли трудящі будуть покірно, без протестів, без боротьби підставляти свої шиї під ярма капіталістів.

Робітники борються. Робітники прагнуть єдности професійного руху. Домагатися єдности — це завдання й Унітарної Федерації Праці, куди входять чесні й стійкі борці за справу пролетаріяту, бо унітарі розуміють, що широка практика єдиного фронту дасть змогу і робітникам, що входять до обох професійних організацій і неорганізованим протистояти наступові капіталістичної реакції, посиленому зрадництвом реформістських лідерів. Унітарна федерація що-дня посилює і кількісно, і ідеольогічно свої кадри. Федерація відкриває свої двері всім робітникам, що розчарувалися в політиці реформістів, хоча вона й не ставить за своє завдання роздробляти реформістські організації, тим більше ті з них, що захищають економічні інтереси робітників, бо федерація прагне зберегти єдність низових робітників. Головну свою роботу федерація проводить серед неорганізованого робітництва. Тут федерація потрапляє на обєднаний опір реформістів, соціялістів і навіть радикалів, які відгородили від унітарної пропаганди маси неорганізованих робітників цілою мережою фіктивних синдикатів.

Проте, вплив унітарних профспілок зростає, зростає авторитет і вага комуністичної партії Франції. Доказ цього ті нові 200 тис. робітників, що віддали свої голоси комуністам. Доказ цього невпинне збільшення тиражу органу компартії «Юманіте», 200

тис. нових спільників клясової лінії компартії, що їх вона завоювала в роки перемоги буржуазної реакції, в роки преслідувань революційного французського руху, це не мало. Що знаменують собою виборні успіхи комуністичної партії? Те, що маса все глибше переймає розуміння справжніх завдань свого клясу, довіря до його авангарду, волю до боротьби з пануванням капіталізму. Хіба не показові для настроїв робітників передвиборні зібрання, де соціялістичних і радикальних агітаторів робітники з ганьбою виганяли, не даючи їм навіть рота розкрити, знаючи наперед, що можуть сказати заслужені прислужники капіталістів? Навіть вельмишановного Блюма, «стовпа соціялістів», промовця, відомого своєю блискучою красномовністю, прогнали. Ще характерніша поведінка соціялістичних робітників підчас виборів. Через голову своїх лідерів вони утворювали єдиний фронт в комуністами, підтримуючи кандидатів компартії. Цих фактів не можуть знищити ніякі Блюми, Бонкури, Рен115делі, в них є запорука конечної пролетарської перемоги.

Революційна боротьба італійського пролєтаріяту.

Сучасний політичний і економічний стан Італії можна порівняти до стану напередодні ленських подій в Росії 1912 р.

Нині в Італії, як колись в Росії, пригноблений і тероризований, голодний і злиденний пролетаріят міста та села прокидається після довгого кошмару.

Буржуазія, яка святкувала в оргіях свою перемогу (при чому буржуазію підтримувала модернізованіша і жахливіша організація, між охранка — фашизм), нині переживає цілковиту кризу.

Відновлення цінности ліри, що мусило покласти край індустріяльній кризі, виявило себе безсилим завоювати втрачені ринки. Страйки та низький розмір зарплати і собі значно скоротили внутрішню торгівлю. Звільнення робітників— щоденні: більша частина робітників заняті тільки кілька днів на тиждень. Певні галузі виробництва, наприклад, шовкове, автомобільне та текстильне виробляють виключно для того, щоб складати товар у склади.

Раціоналізація, що її запроваджено майже виключно через зниження і без того низької зарплати, не дала наслідків, щоб поширити збут.

Старі принципи в цьому процесі концентрації зруйнував фашистівський режим, що, народжений із дрібної буржуазії міста та села, чимраз більше стискається. Фашизм примушений був скинути своє покривало й ясно показати всім, що він є зброя фінансового капіталу, великої індустрії та аграріїв.

В самому фашизмі цей процес клясової диференціяції збільшується кожного дня — діловий фашизм зустрівся віч-на-віч з діяльним фашизмом середніх клясів та люмпен-пролєтаріяту. Бій, що почався вже два роки тому, розгортається. Тільки цензура, що її застосовано до всієї італійської преси, заважає стежити за цим розгортанням.

Добре налагоджена система репресій та терору мала можливість розбити сили й тримати в лабетах бойовий пролєтаріят, яким є маса робітників Італії.

Поки робітники, виключаючи авангард, який ішов умирати до вязниць у своїй героїчній долі, мали шматок хліба — вони терпіли. Але голод починає розворушувати їх пасивність. З усіх кінців Італії надходять відомості про те, що пролєтарі захопили вози з зерном: инші страйкарі, як це було в Римі, маніфестували, не вважаючи на небезпеку суворих репресій, перед палацом Мусоліні. Робітники фабрики макаронів, біля Неаполю, відмовилися від своєї зарплати, скороченої новою колективною угодою.

Вигуки «Хай живе Лєнін», вигуки, що їх не можна було чути протягом багатьох років, тому що вони засуджували того, хто їх виголошує, на смерть, на цей раз почулися з уст робітників Тоскани. Політика бандитських наскоків, що її Мусоліні виголосив за назавжди поховану, виявляється знову. Цього року ця політика зачепила робітників рижових плянтацій Пємонту і текстильників з Венеції, що змушені були боротися в наслідок репресій фашистів і масових арештів пролєтаріяту.

Маси починають хвилюватись у той самий час, коли революційна активність зазнає найтяжчого моменту. Ніколи, крім системи царату, репресії не були такими жорстокими, методи охорони й захисту буржуазії так старанно організовані, як тепер.

Треба також мати на оці, що Італія порівняно невелика країна, що силам поліцаїв у ній дано волю вчинків, тоді як сили революційного авангарду роздріблені; що там досить важко формувати нові кадри.

Революційну роботу, що її провадять комуністи, не зважаючи на тисячу труднощів, на тисячі небезпек, з яких найменш болючою є просто смерть, зустрічає великий ентузіязм.

Ні середньовічні катування, що їх народила фашистівська система, щоб добитись признань від заарештованих комуністів, ні втомлення від щоденної праці що-до збереження звязку з масами розповсюдженням нелєгальної преси не спроможні затримати переможний марш пролєтарської революції.

Приклад Гастона Соці, молодого комуніста, побитого і померлого у вязниці в Перуджії, який відмовився видати таємниці своєї партії — цей приклад є блискучою ілюстрацією того дужого ентузіязму, що ним захоплений авангард італійського пролєтаріяту в боротьбі проти фашизму.

Сьогодні для Італії більш, ніж будь-коли, підходять слова Карла Маркса: звільнення трудящих — це діло рук самого пролєтаріяту.

Едмондо Пелюзо.

Нові завдання британського робітництва.

Два роки тому підчас травневих днів почався один з найбільших клясових боїв нашого часу — загальний страйк британських робітників, оголошений з метою підтримати гірників, на яких пав локавт підприємців. Цей величезний страйк, що почався в обстановці небувалого захоплення робітників і який вони провадили з нечуваною одностайністю, проте незабаром зірвано зрадою проводирів-реформістів, які налякалися його розмаху і почули, що в своєму дальшому розвиткові він може призвести до соціального перевороту. Покинуті иншими загонами пролетарської армії, геройські британські гірники ще довго не залишали поля бою, але, не зважаючи на братню допомогу робітників Радянського Союзу, вони поволі занепадали на силі й після семимісячної боротьби змушені були здатися на ласку буржуазії.

Почався довгий період реакції. Буржуазія вирішила використати свою перемогу повнотою і перейшла в наступ усім фронтом. Згідно з законом, що його затвердив консервативний парлямент, встановлено було для гірників 8-годинний робітний день. Другим законом, що має ще важливіше значіння, забороняється під загрозою кари різні страйки співчуття або агітацію за них, а також всякі спроби впливати на штрейкбрехерів. Разом з тим дуже обмежується права робітничих організацій що-до збирання внесків на політичні цілі. Цим законом завдано тяжкого удару волі коаліцій, (цеб-то праву утворювати організації) за яку англійські робітники боролися протягом цілого 19-го сторіччя.

На робітничий кляс натискували в усіх напрямах. Низкою адміністративних заходів обмежено чинність положень про допомогу безробітним, які існували раніше, і в такий спосіб десятки тисяч пролетарів перетворилися на справжніх прошаків. В усіх галузях промисловости підприємці нашвидку здійснювали заходи до зменшення заробітної плати та погіршення умов праці й часто не зустрічали енергійного опору від реформістських трейд-юньйонів, деморалізованих зривом загального страйку та поразкою гірняків. В деяких промислових районах підприємці посилено підтримували утворення так званих «неполітичних трейд-юньйонів», иншими словами — організації штрайкбрехерів, що підри-

вали всю роботу старих робітничих організацій і послаблювали опір їх наступові капіталу.

Зрадницька роля реформістських проводирів правих і тих, хто раніше мав славу «лівих»—не закінчилася зривом генерального страйку та зрадою страйку гірників. Мало того, що вони капітулювали перед натиском буржуазії й обмежувалися лише словесними претестами проти спроб повалити старі пролетарські організації шляхом утворення нових «неполітичних» спілок — вони на Едінбурзькому конгресі трейд-юньйонів провели цілу низку постанов, що довершили їхню зрандицьку роботу і почали собою добу одвертого співробітництва з буржуазією. Там ухвалено:

1) Відмовитися від активних виступів проти вищезгаданого реакційного закону про профспілки:

2) Ліквідувати англо-радянський комітет;

3) Оголосити війну лівому крилу робітничого руху, що ним керують комуністи й проводирі профспілкової «меншости».

Такі самі постанови ухвалила робітнича партія на Блекпульському зїзді. Вони розраховані на те, що після парляментських виборів можливим стане «робітничо-ліберальний бльок», що проводитиме ліберально-імперіялістичну політику за підтримкою Макдональдів та Томасів.

Відмова опозиції від клясової боротьби призвела правих лідерів до політики одвертого співробітництва з заклятими ворогами робітничого клясу. Це найповніше виявилося в обговоренні й виробленні планів «промислового миру». Цим разом з ідеєю клясового миру виступив один з найбільших капіталістів Англії, король хемічної промисловости сер Альфред Монд, і проводирі генради з радістю відгукнулися до його заклик. Час від часу вони збираються разом з агентами Монда і під диктатуру останніх пишуть резолюції про шкідливість страйків і т. инш., в такий спосіб продовжуючи свою роботу, деморалізуючи робітничий кляс.

Проте, ця справа не йде так гладко, як цього бажалося-б правим генрадникам. Події останнього часу виразно свідчать, що британський пролетаріят уже значно видужав місля поразок 1926 р. і починає чим далі енергійніше виступати проти натиску буржуазії та проти зрадницької політики старих проводирів. Про це свідчать різні стихійні виступи на місцях, наприклад, страй-

ки проти спроб накинути робітникам «неполітичні» спілки, а також з приводу зменшення заробітної плати й т. инш., при чому дуже часто ці виступи організується поза і проти волі старих проводирів профспілок.

Особливо напружений стан утворився в центрах вугільної й текстильної промисловости.

Дуже велике враження на всю Англію справив новий (вірніше поновлений) спосіб боротьби, що його минулого року застосували гірники, а саме — їх «похід на Лондон». Цей похід, в якому брали участь тисячі засмаглих вуглекопів під проводом лідерів «меншости» й комуністів, дуже схвилював буржуазію, якій знову почала ввижатися червона примара революції. Разом з тим цей похід продемонстрував перед усім робітничим клясом Великобританії бойовий дух і зріст обєднаности пролетарів підземелля.

Ланкаширські текстильники також виявили свою бойову готовість перед натиском буржуазії й одностайно відбили всі спроби підприємців зменшити заробітну плату і збільшити робітний день. Тут натиск робітничих мас досяг такої сили й напруження, що навіть праві діячі профспілок не зважилися виступити з закликом до компромісу, а більшість підприємців, зустрівши такий впертий опір текстильників цього району, змушена була зняти свої пропозиції. У деяких випадках робітники досягли перемоги одностайно улаштованими страйками, що їх не пощастило зірвати підприємцям за допомогою привезених здалеку штрайкбрехерів.

Процес полівіння робітників очевидний і багато є ознак, що цей процес де-далі поглиблюється серед пролетарських мас і розвивається з чим далі більшою силою. Розкол між реформістською бюрократією профспілок і робітничою партією та робітничими масами чим далі поглиблюється, а провал колишних «лівих» проводирів не лише не знесилив дійсного лівого руху, а й сприяв очищенню та зміцненню його.

Для організованого робітничого руху Великобританії тепер особливо характерні два моменти: занепад і розклад проміжних угруповань, як от відомої «незалежної робітничої партії» й одночасне посилення лівого крила, цеб-то профспілкової меншости та комуністичної партії.

Лідери «незалежної робітничої партії» самі визнають банкротство своєї організації й про це чимало говорено на останньому зїзді цієї партії, де між иншим наводили цифри, які свідчать, що «незалежні» минулого року втратили понад 200 місцевих організацій, цеб-то більше від $^1/_5$ частини всієї партії. Це свідчить, що робітники перестають вірити цим політичним крутіям, що за своїми неначеб-то лівими фразами ховають дуже праві діла й своїми одвічними компромісами мостять шлях для одвертих зрадників.

Що до комуністичної партії, то її вплив за останні два роки дуже посилився. Хоч буржуазія й уряд і жорстоко переслідують цю партію, хоч бюрократи з трейд-юньйоністів і робітничої партії гноблять її, британська компартія не здає своїх позицій, здобутих підчас загального страйку й страйку гірників і успішно поширює свій вплив на широкі шари робітничого клясу. Вона ще не така дужа, щоб повалити стару зрадницьку «робітничу» бюрократію й стати на чолі загально-національного робітничого руху. Але зріст її сили й впливу вже досить великий, щоб спонукати праве крило скерувати проти компартії найдужчий вогонь у боротьбі за провід робітничим рухом.

Після постанови останнього пленуму Комінтерну, ця боротьба починає нову стадію і ми певні, що наша братня партія Англії в цій боротьбі ще поширить свій вплив і зміцнить свої позиції.

Важкі завдання перед робітничим клясом Англії. Але ми певні, що ці завдання будуть розвязані, що недалеко вже той день, коли британський пролетаріят, скориставши з науки попередніх боїв і очистивши свої лави від явних льокаїв буржуазії та від хитких елементів з-поміж себе, перейде в рішучий наступ проти свого клясового ворога — буржуазії.

Дж. Пауль.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Тов. Сабіна Шац (Зося)

До жертв, які поносить наша партія на свойому тернистому шляху боротьби за визволення працюючих мас — приходить ще одна жертва.

Ненадійна смерть — цей безпощадний косар, що тне не спочиваючи -- вирвала нам з рядів КПЗУ в початках квітня ц. р. одного з найкращих наших борців, найбільш віддану партії, загально улюблену та дуже цінну товаришку *Зосю*.

Сира могила проглотила тіло товаришки, для якої змістом життя була бортьба за краще будуче пролетаріяту, яка поза гартійним життям иншого не уачила, яка в цілому віддала всі свої сили і знання революційному рухові Зах. України.

Невимовний жаль і біль мусить наповнити серця всіх товаришів-партійців, які стрічались з тов. Зосею в роботі, з якими поділяла вона добрі і злі хвилі цього бурхливого і ріжноманітного життя, яким є житя кождого підпольного революційного робітника в умовах жахливого фашистівського терору на Зах. Україні.

Тож не хочется вірити, що її вже немає між ними, дивним видається, що не дасть вже Вона нічого для цього руху, для якого тільки й жила, жалко стає, що не діждалась Вона хвилі побідної Соціялістичної Революції, цієї ідеї, задля зреалізування якої вступила Вона в ряди КПЗУ і для якої посвятила своє життя.

Ще молодою дівчиною, тов. Зося є вже в передвоєнних часах активною в рядах Соціялістичної Інтернаціональної Молоді у Львові, — працюючи як серед робітничої, так і студенської молоди.

З питомою її жаждою черпаючи знання марксізму — Вона, всеціло віддана революційним змаганням пролєтаріяту — передає своє знання робітничій молоди, організує, де тільки може, соціялістичні гуртки, підготовляє кадри борців за пролєтарську справу. Так проходить Її життя до початків 1920-го року, коли то вже на Зах. Україні керувала революційним рухом КПЗУ.

Тов. Зося вступає в її ряди та з найбільшою посвятою віддається партійной роботі. Ненависть до клясових ворогів і віра в визволення пролєтаріяту з ярма капіталу були у Неї так сильно розвинені, що завдяки цьому, Вона не бачила в своїй роботі жадних перепон, які-б загороджували Їй дорогу до поставленої перед собою ціли. Вона своїм спритом поборювала всі перешкоди, для Неї не було в партійній роботі труднощів, — то-ж не диво, що на протязі цілої партійної діяльности ми бачимо Її у всіх галузях роботи.

Загартованість, дісціплінованість, відданість партії, постійна погідність та радість до життя — це ціхи, які роблять Тов. Зосю одною з найсимпатичнійших постатей в нашому русі, це ціхи, що причинились до цього, що Вона так блискуче записалась в історії КПЗУ.

Які великі організаційні здібности посідала покійна тов. Зося, вказує сама історія її партійної діяльности. В перших початках Її роботи бачимо Її в низах. Вона дотирає до всіх осередків, де скупчуються робітники, веде між ними загально освідомляючу роботу, а дуже часто, як «права рука» Професійного Виділу — керує страйковими акціями. Пізнійше бачимо Її в організаційній окружній роботі, де Вона справляється прекрасно, потім, з таким-же блискучим успіхом в техніці, яка завдячувати може Їй більшу половину роботи. Від 1922-го року керує Вона Комітетом Допомоги Політичним Вязням, — і тут саме, в цій роботі виказала себе не тільки як віддана Товаришка, но і як прекрасна, незамінима людина. В роботу цю вложила Вона всю свою душу, забезпечуючи вязнених товаришів харчами, літературою та всякою допомогою. Їй то можемо завдячувати, що амнестійну кампанію за звільнення політичних вязнів, яку партія проводила по фашистівському травневому перевороті — переведено на Зах. Україні так успішно.

Весь час на революційних стійках, — Вона, хоч і дуже маленька ростом і тим самим непомітна — впадає з часом в очи шпіцлів, які зачинають Ій все «наступати на пяти». Її кілька разів арештують, но не можути, ізза її сприту, придертись, по якомусь часі випускають на волю. При всіх масових арештах, не поминають поліційні труси і Її хати, але не все заставали Її дома. Вона, скриваючись перед поліцією, продовжала дальше свою роботу, якою була навантажена, як нам нераз видавалось, понад сили. Но Вона ніколи не давала пізнати, що це за богато, і з такою-ж, як все відданістю, виконувала свою працю, «не доїдаючи і не досипляючи». Ніколи не було видно у Неї перевтоми, а тим більше, хочби й хвилевої зневіри, — все весела та вдоволена робила свою муравлину працю, все йшла вперід.

Жорстока, брудна лапа поліції досягає Її одначе в липні 1927-го року, Її запроторюють у варшавську тюрму. Не можуть доказати Ій «каригідного вчинку», та мимо цього держать Її цілого пів року і тільки за кавцією випускають на волю. Вона вертає на свою революційну стійку та веде знова роботу у Львові, віддаючи головно свої сили на організування в наших рядах жіноцтва. Одночасно й дальше керує допомогою політичним вязням та виконує всякі доручення партії в організаційній роботі.

Не захиталася Вона ані не хвилю, тоді, коли бувша керуюча група ЦК КПЗУ, зробивши розлам, поставила себе поза рамки революційного табору. Тов. Зося, яка на протязі своєї партійної діяльности була тісно звязана з керуючою групою, — цим разом не пішла з нею, а, як все так і тоді осталась вірною ленінським засадам, осталась вірним і карним членом КПЗУ.

З революційної стійки забрала Її смерть, вирвала Її в нас тоді, коли Вона була нам найбільш потрібною, коли могла дати для руху дуже, дуже богато.

Відійшла від нас ця Дорога, Незабутня Товаришка, — но її діяльність останеться раз на все великим скарбом для партії. Ми-ж всі, беручи Її за взір партійця-революціонера — продовжуватимемо дальше велике діло клясової боротьби, аж до її остаточної побіди.

Ми клонимо перед Тобою, Товаришко, наші голови та віддаємо останнє — Прощай!-

---

Ціна 2 зо